

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Analýza sociálního a ekonomického rozvoje města
Přeštice**

Terezie Nádeníková

© 2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Terezie Nádeníková

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Klatovy

Název práce

Analýza sociálního a ekonomického rozvoje města Přeštice

Název anglicky

Analysis of Social and Economic Development of the Municipality Přeštice

Cíle práce

Cílem diplomové práce je analyzovat sociální a ekonomický rozvoj města Přeštice ve vybraných oblastech, dále zhodnotit současný stav a navrhnout možnost dalšího rozvoje města.

Metodika

Při zpracování diplomové práce bude využito zejména techniky studia odborné literatury a sekundární analýzy dat, dále také metoda primárního sběru dat za využití dotazníkového šetření mezi obyvateli a polostandardizovaných rozhovorů s klíčovými aktéry rozvoje města.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

město Přeštice, obyvatelstvo, regionální rozvoj, socioekonomická analýza, veřejná správa

Doporučené zdroje informací

- BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David; UNIVERZITA KARLOVA. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.
- ESKELINEN, Heikki, et al.: *Competitiveness, Localised Learning and Regional Development: Specialization and Prosperity in Small Open Economies*, Taylor and Francis, 2002. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=169634>
- KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava; PEKOVÁ, Jitka. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
- KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Zuzana. *Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 978-80-87284-44-5.
- PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.
- TOTH, Petr. *Ekonomické aktivity obcí a měst*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-491-6.
- WOKOUN, René. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.
- WOKOUN, René. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Jakub Husák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 21. 8. 2023

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 02. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Analýza sociálního a ekonomického rozvoje města Přeštice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. března 2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu doc. Ing. Jakubu Husákovi, Ph.D. za vedení a poskytnutí cenných rad při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat panu starostovi města Přeštice Mgr. Tomáši Chmelíkovi za spolupráci a poskytnuté informace.

Analýza sociálního a ekonomického rozvoje města Přeštice

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá tématem sociálního a ekonomického rozvoje města Přeštice. Hlavním cílem práce je analyzovat a zhodnotit vybrané sociální a ekonomické oblasti, které ovlivňují kvalitu života a přispívají ke spokojenému životu občanů ve městě. Práce obsahuje teoretickou a praktickou část. Teoretická část využívá techniky studia dokumentů a věnuje se rozboru odborné literatury a dostupných zdrojů, které se týkají např. sídelní struktury, veřejné správy, regionálního rozvoje, obce a jejího fungování. Praktická část nejdříve charakterizuje město Přeštice, poté následuje analýza jednotlivých oblastí: demografie, bydlení, dopravní a technická infrastruktura, občanská vybavenost, cestovní ruch, bezpečnost a ekonomické prostředí města s využitím techniky sekundární analýzy dat. Součástí práce je i sběr primárních dat, realizovaný formou dotazníkového šetření, uskutečněného mezi obyvateli, s cílem zjistit jejich spokojenost nebo nespokojenost v různých oblastech fungování města. Na závěr jsou navrženy některé směry pro další rozvoj města ve vybraných oblastech.

Klíčová slova: město Přeštice, obyvatelstvo, regionální rozvoj, socioekonomická analýza, veřejná správa

Analysis of Social and Economic Development of the Municipality Přeštice

Abstract

This diploma thesis deals with the topic of the social and economic development of the municipality of Přeštice. The main objective of the thesis is to analyse and evaluate selected social and economic areas which affect the quality of life and contribute towards the satisfaction of people living in the city. The thesis contains a theoretical and a practical part. The theoretical part uses document study techniques and is devoted to analysis of the professional literature and the available resources relating, for example, to settlement structure, public administration, regional development, the municipality and its functioning. The practical part first characterises the municipality Přeštice, followed by analysis of individual areas: demography, housing, transport and technical infrastructure, civic amenities, tourism, safety and the economic environment of the city using secondary data analysis techniques. The thesis also includes collection of primary data, this having been accomplished in the form of a questionnaire survey conducted among people who live in the city, with the aim of determining their satisfaction or dissatisfaction in various areas of the functioning of the city. In conclusion, some directions are proposed for further development of the city in selected areas.

Keywords: the municipality of Přeštice, population, regional development, socio-economic analysis, public administration

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	15
3.1 Systém osídlení	15
3.1.1 Sídelní struktura ČR	16
3.2 Sídlo	16
3.2.1 Venkovská sídla	17
3.2.2 Městská sídla.....	18
3.3 Veřejná správa.....	19
3.3.1 Státní správa.....	21
3.3.2 Samospráva	21
3.3.3 Moderní veřejná správa	22
3.4 Obec	24
3.4.1 Působnost obce	25
3.4.2 Orgány obce	26
3.4.3 Spolupráce obcí.....	27
3.5 Region	29
3.5.1 Regionální disparity	30
3.6 Regionální politika	31
3.6.1 Cíle a nástroje regionální politiky	32
3.6.2 Regionální politika EU	33
3.6.3 Regionální politika ČR	35
3.7 Regionální a místní (lokální) rozvoj	36
3.7.1 Teorie regionálního rozvoje.....	37
3.7.2 Aktéři rozvoje	39
3.7.3 Rozvojové nástroje	40
4 Analytická část práce.....	43
4.1 Základní informace o městě	43
4.2 Sociální a ekonomická analýza města Přeštice	47
4.2.1 Obyvatelstvo	47
4.2.2 Bydlení	59
4.2.3 Dopravní a technická infrastruktura	62
4.2.4 Občanská vybavenost	67
4.2.5 Cestovní ruch	73

4.2.6	Bezpečnost a kriminalita	76
4.2.7	Ekonomické prostředí ve městě	79
4.3	Vyhodnocení dotazníkového šetření	86
4.3.1	Vyhodnocení první části dotazníkového šetření	87
4.3.2	Vyhodnocení druhé části dotazníkového šetření	89
5	Zhodnocení a doporučení	97
6	Závěr.....	101
7	Seznam použitých zdrojů.....	104
8	Seznam obrázků, tabulek a grafů	112
8.1	Seznam obrázků	112
8.2	Seznam tabulek.....	112
8.3	Seznam grafů.....	113
Přílohy	115

1 Úvod

Každá obec je v něčem jiná, má svoje přednosti, ale také i problémy, disponuje různými předpoklady pro svůj rozvoj a nabízí tak rozličné podmínky pro život obyvatel. Obec je především místo, kde lidé bydlí, tráví volný čas a pracují. Nezáleží na tom, zda se jedná o velké město nebo malou obec, pokud zde dochází k naplnění základních potřeb obyvatel, cítí se zde bezpečně, jsou spokojeni a dobře se jim tu žije, bez ohledu na jejich věk. V průběhu času se obce proměňují tak, aby co nejvíce odpovídaly aktuálním životním podmínkám a poměrům ve společnosti.

Obec je základní územní jednotkou státu a je součástí vyššího územně samosprávného celku, kterým je kraj. Česká republika má okolo 6 200 obcí a v Evropě se řadí na první příčky mezi státy, kde se nachází největší počet obcí. Velký počet obcí v naší zemi je dán historickým vývojem. Ve snaze o zjednodušení a zvýšení efektivnosti státní správy v rámci centrálního řízení státu docházelo v 70. a 80. letech 20. století k řízenému slučování některých obcí do větších celků a po revoluci v roce 1989 zase k jejich rozdělování. Obce získaly svoji samostatnost, mohou vykonávat místní samosprávu a rozhodovat o své obci nezávisle a s dobrou znalostí místních podmínek. V praxi však dochází k problémům v obsazení a odbornosti zastupitelstev nebo v kvalitě a efektivnosti při řízení některých malých obcí.

Místní samosprávy hrají důležitou roli v rozvoji obcí. Jejich zástupci musí přemýšlet a plánovat do budoucna, stanovit si priority a dělat takové kroky, aby obec postupovala správným směrem v souladu s trvale udržitelným rozvojem, dokázala efektivně využívat finanční prostředky, prosperovala a zlepšovala sociální podmínky svých obyvatel. Na rozvoji se podílí nejenom samospráva, ale i podnikatelé, spolky, místní organizace a v neposlední řadě i zdejší aktivní obyvatelé, kterým záleží na tom, jestli ve výsledku bude jejich obec vzkvétat.

Mezi obcemi existuje mnoho rozdílů, které jsou dány různými faktory, ať už ekonomickými, kulturními, historickými, demografickými nebo lokalizačními. Rozdíly mohou vycházet i od vzdálenosti obce od velkého města. Snahu o zmírňování rozdílů přináší regionální rozvoj.

Všestranný rozvoj obcí má velký význam pro celkovou atraktivitu místa i kvalitu života jeho občanů. Důvod, jestli se lidé rozhodnou žít v dané obci, záleží na mnoha okolnostech.

Významným ukazatelem je dopravní dostupnost a obslužnost, vybavenost službami (např. obchody, školky a školy, zdravotní střediska, restaurace, pošty), nabídka pracovních příležitostí, dostatek míst k bydlení, možnosti trávení volného času atd., proto je důležité sledovat, jak se obcím daří ze sociálního a ekonomického hlediska.

Diplomová práce se zabývá analýzou sociálního a ekonomického rozvoje města Přeštice, které se nacházejí v Plzeňském kraji, zhruba 20 km od krajského města Plzně. Vzhledem ke specifickým podmínkám Plzeňského kraje v sídelní struktuře ČR, kde převažují malé obce a současně chybí středně velké obce, se Přeštice řadí k větším městům v kraji, byť počet jejich obyvatel nedosahuje ani k sedmi tisícům. Město Přeštice bylo pro diplomovou práci vybráno z důvodu, že se autorka zabývala Přešticemi již ve své bakalářské práci, v rámci zajištění Správního obvodu obce s rozšířenou působností Přeštice vybranými službami a jejich dostupností.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je analyzovat sociální a ekonomický rozvoj města Přeštice ve vybraných oblastech. Jedná se o oblasti, které jsou důležité pro rozvoj obce a život občanů. Ze sociálního pohledu jde o oblasti: demografie, bydlení, dopravní a technická infrastruktura, občanská vybavenost (vzdělávání, zdravotnictví a sociální služby, kultura a volný čas, sport, služby), cestovní ruch. Z pohledu ekonomického jde o oblasti týkající se ekonomického prostředí ve městě, zejména podnikatelského prostředí a trhu práce. Dalším cílem je zhodnotit současný stav jednotlivých oblastí a navrhnout možnost dalšího rozvoje. Diplomová práce vytvoří analýzu celkového rozvoje obce a poukáže na přednosti, nedostatky a případné návrhy pro zlepšení.

2.2 Metodika

Diplomová práce se skládá z části teoretické a části praktické. První část diplomové práce se týká nastudování a rozboru odborné literatury a dostupných zdrojů, které se zabývají tématem. Vede k objasnění dané problematiky, zaměřuje se na vysvětlení termínů, jako veřejná správa, regionální rozvoj, obec a její fungování atd. Přináší tak teoretická východiska, která jsou důležitá pro další části práce. Zde je využita technika studia dokumentů.

Druhá část diplomové práce se zabývá charakteristikou města Přeštice a analýzou jednotlivých sociálních a ekonomických oblastí, přičemž každá oblast je v závěru vyhodnocena. Zde je použita technika sekundární analýzy dat. Data jsou získána především z internetových zdrojů – Českého statistického úřadu (zde se jedná o data týkající se především demografické oblasti a bydlení), webových stránek obce a jejich dokumentů.

Na analýzu navazuje primární sběr dat. Primární sběr dat je uskutečněn pomocí dotazníkového šetření mezi obyvateli, kteří ve městě Přeštice žijí. Dotazník je vytvořený pomocí Google Formuláře (Google Forms). Názory obyvatel jsou získávány prostřednictvím webové stránky města Přeštice, sociální sítě Facebook a osobně přímým dotazováním (obyvatelé jsou oslovováni ve městě Přeštice, aby byl obsažen názor od širšího kruhu respondentů např. starších obyvatel). Výsledky dotazníkového šetření jsou utříděny, zaznamenány do tabulek a grafů zpracovaných v programu MS Excel a nakonec

vyhodnoceny. Otázky pro respondenty se v dotazníku zaměřují hlavně na spokojenost a kvalitu života ve městě a občanskou vybavenost. Tímto způsobem jsou získány názory občanů a jejich pohled na celkový stav města a na různá témata oblastí života ve městě. Dále je zpracováno závěrečné doporučení, možné návrhy pro další směřování rozvoje města Přeštice, plynoucí z vyhotovené analýzy a dotazníkového šetření. Zpracované údaje následně doplňuje starosta města Mgr. Tomáš Chmelík, se kterým je veden polostandardizovaný rozhovor, především o stavu města, jeho budoucnosti, možnostech a plánovaných projektech.

3 Teoretická východiska

3.1 Systém osídlení

Základní zázemí člověka dnes tvoří městská a venkovská sídla. Sídla provází člověka již v tak hluboké minulosti, že nedokážeme určit přesný čas počátku osídlení. S jistotou nemůžeme ani tvrdit (vědci se neshodují), že lidé nejdříve využívali k trvalému bydlení jeskyně a skalní převisy, byť je to všeobecně známá skutečnost vzhledem k archeologickým nálezům v těchto přírodních útvech. „*Na rozdíl od dříve rozšířených názorů, v poslední době (např. Mazák 1977) tvrdí, že první lidé využívali jeskyň jen málo. První lidská sídla byla velice primitivní. Byly to patrně ochranné stěny vyrobené z větví a kryté kůrou nebo listy či trávou. Jejich stavební materiál podléhal snadno zkáze*“ (Votrubec, 1980, s. 75–77). Primitivní sídelní jednotky vznikaly původně jako místo pro pobyt (bydlení) člověka, spojený se zajišťováním obživy. Později byla sídla na určitém území uspořádána v sídelní systém. Zde bylo koncentrováno ubytování a hospodářská činnost obyvatel. V průběhu času se sídla proměňovala tak, aby co nejlépe odpovídala aktuální životní úrovni obyvatel, poloze sídla, společenským, politickým a hospodářským poměrům. Sídla procházejí dlouhodobým a neustálým dějinným vývojem, který úzce souvisí s rozvojem lidské společnosti.

Sídla se vzájemně ovlivňují, existují mezi nimi vztahy a vazby. Vesnice ovlivňuje město a naopak město ovlivňuje vesnici i nejmenší samoty. Sídla nemůžeme zkoumat jako osamocené a izolované jevy, ale jako součást určitého systému sídel, existuje mezi nimi neustálá výměna obyvatel, zboží, informací a energií a vazby mezi nimi mohou být různě silné, mění se v čase a v závislosti na velikosti sídla i způsobu dopravy (Halás et al., 2013, s. 89).

Podle Chalupy a Hübelové (2011, s. 38) představuje sídelní systém soubor sídel v určitém regionu, propojený vzájemně mezisídelními vazbami, je tvořen sídly různé velikosti, různými funkcemi a typy. Probíhající vztahy mezi sídly v systému mají nejrůznější intenzitu, hierarchii a povahu (např. administrativní, dopravní, pracovní).

Wokoun et al. (2011, s. 21) popisuje současné osídlení jako: „*Složitý systém, ve kterém jsou sídla navzájem propojená množstvím nejrůznějších vazeb, především dodavatelsko-odběratelskými a kooperačními vztahy materiální výroby, sítě technické infrastruktury, pohybem obyvatelstva za prací, rekreací a službami infrastruktury, ale i šířením*

a přenosem nejrůznějších typů informací a rozšiřováním inovací.“ Dále uvádí, že: *„Systém osídlení je do značné míry závislý na historicky vzniklých sídelních podmínkách jednotlivých zemí a také na jejich geografických, hospodářských a demografických charakteristikách.“*

3.1.1 Sídelní struktura ČR

„Osídlení České republiky je výsledkem již tisíciletého vývoje rozmístování obyvatelstva v našem prostoru“ (Wokoun et al. 2011, s. 21). Česká republika se vyznačuje velkým počtem malých obcí, ve kterých žije do 1 000 obyvatel (Hrabalová, 2004 s. 15). Zároveň je charakteristická hustou sídelní sítí, která má určité regionální diference, také zde lze jasně odlišit, jestli sídla patří buď do venkovského, nebo do městského aglomerovaného prostoru (Hudečková et al. 2005, s. 46). Většinou se jedná o malá území o rozloze kolem 5 km² a průměrný počet obyvatel jednoho sídla roste stejně jako jeho rozloha od západu na východ (Kolektiv autorů, 2008, s. 19).

3.2 Sídlo

Pojem sídlo přibližují jednotliví autoři následovně. Nejjednodušší definici vyjadřuje Votrubec (1980, s. 33), který sídlo definuje jako seskupení usedlostí. Další z autorů Halás et al. (2013, s. 58) vymezuje sídlem prostorově oddělenou a trvale osídlenou skupinu lidských obydlí. Podle Wokouna et al. (2011, s. 29) se pojmem sídlo rozumí základní jednotka osídlení, jedná se o každé obydlené místo včetně příslušných ploch, které jsou obyvatelstvem bezprostředně využívány. Chalupa a Hübelová (2011, s. 38) zahrnují pod pojem sídlo skupiny obydlí s různými názvy – samota, vesnice, osada, městys, město.

„Každé sídlo je současně elementárním prvkem určitého sídelního systému se specifickou a zcela originální sídelní strukturou“ (Chalupa a Hübelová, 2011, s. 38).

Proces změn v osídlení bude neustále pokračovat. Kadeřábková a Trhlínová (2008, s. 35) uvádí, že se sídla budou i nadále vyvíjet a jak je z historie patrné, sídla procházejí cykly spojenými s jednotlivými stádii růstu (koncentrace obyvatel do jednotlivých typů sídel). Autorky dále dodávají, že: *„Růst, stagnace nebo pokles počtu obyvatel je výrazně závislý na ekonomické struktuře společnosti, na sociální změně, na intenzitě technologických změn i na specifických správních a politických faktorech.“*

Sídla se všeobecně rozdělují na venkovská sídla a městská sídla, přičemž Hudečková et al. (2005, s. 35) upozorňuje na to, že ve 21. století musíme brát v úvahu, že neexistují „ryze venkovská“ a „ryze městská sídla“, vzhledem k rozvoji dopravy a komunikačních technologií dochází k neustálému pohybu obyvatel, zboží i služeb.

3.2.1 Venkovská sídla

Venkovská sídla znamenají starší vývojovou formu sídel, kde stále ještě často převládá zemědělská funkce, která se odráží na jejich vnějším vzhledu a tyto oblasti jsou typické malým počtem a nízkou hustotou obyvatelstva, venkovskými sídly jsou určeny všechny prostorově oddělené sídelní útvary mimo město (Wokoun et al., 2011, s. 30–31). Tento názor doplňují Chalupa a Hübelová (2011, s. 59), kteří zmiňují neustálou transformaci vesnických sídel, kdy klesá podíl vesnického obyvatelstva, které pracuje v prvním sektoru hospodářství (zemědělství) a vzrůstá podíl osob, kteří vyjíždějí z vesnic za prací do druhého sektoru (průmysl) a třetího sektoru (služby). A pokračují tím, že tato sídla se stávají místy převážně k bydlení a navíc se mnohdy mění v rekreační objekty obyvatel měst (zejména se to projevuje v turisticky atraktivních horských lokalitách).

Votrubec (1980, s. 75) dále uvádí, že vznik a vývoj vesnického osídlení závisel na mnoha činitelích, především byl důležitý ráz krajiny a její výšková členitost, kvalita půdy a způsob zemědělské výroby.

Jako venkovské sídlo považuje Halás et al. (2013, s. 58) sídlo, které má menší počet usedlostí, přičemž základem každého sídla jsou usedlosti – sídelní jednotky, lidská obydlí.

V odborné literatuře jsou obecně uváděny tři velikostní kategorie venkovských sídel:

- samota – osamocené obydlí (nejmenší sídelní jednotka) s velkým odstupem od dalších obydlí;
- víska – seskupení několika obydlí;
- vesnice – větší počet obydlí.

Venkovská sídla si většina lidí v dnešní době spojuje se zemědělstvím a úbytkem obyvatel. Existuje však rozdíl mezi venkovskými oblastmi v periferiích, odkud lidé odchází a venkovem, který je v blízké vzdálenosti velkých měst, kde počet obyvatel roste, a to především díky tomu, že tato sídla nabízejí kvalitnější bydlení a životní standard (Kadeřábková a Trhlínová, 2008, s. 29).

Kučera (2007, s. 87) se zamýšlí nad určováním sídel jako vesnice (sídlo neměstské povahy, zpravidla s dominantní zemědělskou funkcí) na základě postupující urbanizace (nejen jako nárůst počtu obyvatel ve městech, ale také ve smyslu tzv. nepřímé urbanizace, tj. urbanizace životním stylem, kdy i obyvatelstvo neměstských sídel přejímá městské hodnoty a způsob života) a suburbanizace (proces relativního nárůstu počtu obyvatel v zázemí velkých měst, zpravidla spojený s novou výstavbou) se možnost určit přesné znaky vesnice, ale i jiných typů sídel značně omezuje, za problém je také považována otázka rekreačních vesnic bez trvalého obyvatelstva, jsou to ještě vesnice nebo se již jedná o zcela nové typy sídel?

Venkovské oblasti se mohou rozvíjet tím, že mají komparativní výhodu (malá hustota zalidnění a zachovalé životní prostředí), jsou tak atraktivní pro aktivity spojené se změnami životního stylu např.: ekoturistika, aktivity volného času, péče o zdraví a chalupářství (Kadeřábková a Trhlínová, 2008, s. 29).

3.2.2 Městská sídla

Wokoun et al. (2011, s. 44) uvádí: „*Město představuje velmi složitý urbanistický systém, který sestává z velkého množství různorodých výrobních i nevýrobních podniků, organizací, institucí, společenstev, rodin i jedinců, dalších zařízení, z desítek až tisíců bytových domů, z různorodých technických a dopravních sítí, včetně podpovrchových a dalších služeb. Tento systém musí být životaschopný a taková životaschopnost je zajistitelná pouze při zachování určitých vnitřních proporcí, které jsou důsledkem častých změn ve vývoji městských podniků a organizací a stálé migrace jeho obyvatel.*“

Aby vznikla města, musela sídla projít dlouhým historickým vývojem, kdy lidé byli schopni zajistit si potravu jinak než jen lovem nebo zemědělskou produkcí pro svoji potřebu. Jak uvádí Votrubec (1980, s. 143): „*Města mohla vzniknout teprve v tom stadiu vývoje lidské společnosti, kdy lidé začali trvale vyrábět více potravin, než kolik jich jako přímí spotřebitelé konzumovali, a kdy bylo možné soustřeďovat tyto přebytky potravin bez velkých ztrát do blízkosti spotřebitelů. Se vznikem měst a soustřeďováním lidí se souběžně rozvíjela i věda, technika a kultura.*“

Města jsou sídla nezemědělského charakteru, která se liší od venkovských sídel svými funkcemi, jsou historicky mladší, ovšem dynamičtější složkou struktury osídlení, obyvatelstvo je v nich koncentrováno na malé ploše (Wokoun et al., 2011, s. 39).

Vesnice je charakteristická zemědělskou činností, naproti tomu město je různorodé, ekonomicky i funkčně mnohostranné (Votrubec, 1980, s. 166). Další názor má Horská et al. (2002, s. 8), která na přeměnu vesnice v město pohlíží tak, že: „*Ze společností venkovských se postupně stávají společnosti městské. A tato metamorfóza se netýká jen hmotných a prostorových stránek, nýbrž i institucí, ekonomie, sociální struktury, myšlení způsobu života, hodnot a celé kultury.*“

Halás et al. (2013, s. 71) uvádí hlavní znaky, které by mělo sídlo splňovat, aby bylo považováno za město (rozdíly ve vyspělých bohatých zemích mezi venkovskými a městskými sídly se rychle stírají):

Vnější znaky

- soustředěný půdorys;
- existence uzavřeného a zřetelného jádra;
- větší počet neobývaných budov (továrny, úřady, kostely, apod.);
- funkční diferenciací zastavěné plochy (obytná část, průmysl apod.).

Vnitřní znaky

- vysoký stupeň koncentrace obyvatelstva;
- různorodost hospodářských činností a městských funkcí;
- plně vyvinutá středisková funkce města.

3.3 Veřejná správa

Veřejná správa je správa veřejných záležitostí prováděna ve veřejném zájmu, jedná se o organizovanou činnost, která je v první řadě vykonávána státem, ale i dalšími subjekty, které k tomu byly zákonem zmocněny (Mates et al., 2001, s. 134–135). Stát má možnost vykonávat veřejnou správu přímo pomocí orgánů státní správy a dalšími státními orgány a nepřímou na základě delegace především na územně samosprávné celky (Wokoun et al., 2011, s. 320). Pomahač et al. (2013, s. 12) udává, že: „*Úkolem orgánů veřejné správy je, obdobně jako u ostatních orgánů veřejné moci, v souladu s principem legality uplatňovat a chránit veřejný zájem.*“

Podle Káni a Kalouskové (2019, s. 10) se veřejnou správou rozumí:

- správa území (státu, kraje, obce);

- správa věci veřejného sektoru, ke kterému má veřejnost vlastnická práva (věci movité a nemovité);
- správa záležitostí (veřejné záležitosti, služby veřejnosti);
- správa financí (správa peněžních prostředků, veřejných financí, veřejných rozpočtů);
- správa objektů (užívání veřejných objektů a zařízení, přírodních zdrojů, informací).

Peková et al. (2012, s. 105) poukazuje na to, že institucím, které zabezpečují činnosti ve veřejné správě, se vymezují jejich kompetence, tzn. působnost a pravomoc. Autoři rozlišují věcnou působnost, vztahující se k předmětu činnosti instituce a územní působnost, vztahující se k místu, kde se provádí věcná působnost dané instituce. Jako pravomoc je označovaná moc (charakter a rozsah), kterou má příslušná instituce v rámci své činnosti. Činnost veřejné správy (kvalitu i kvantitu) obecně ovlivňuje moc zákonodárná, moc výkonná a moc soudní.

Lochmannová (2017, s. 14–15) uvádí, že je již překonáno vymezení veřejné správy pouze jako činnosti výkonné a nařizovací, dnes je veřejná správa brána jako služba nebo governance a správa věcí veřejných za aktivní participace občanů a v jejich prospěch. S tím souhlasí i Peková et al. (2012, s. 105), která zmiňuje, že veřejnou správu v poslední době lze chápat jako činnost služby pro obyvatelstvo, služby veřejnosti, a to se reflektuje i do změny postavení pracovníka ve veřejné správě.

Lochmannová (2017, s. 15) vymezuje 5 funkcí, které veřejná správa zastává:

- mocenská – donucuje, přikazuje, zakazuje pomocí právního řádu a působením státního zřízení;
- ochranná – zajišťuje ochranu a bezpečnost státu;
- organizační – zajišťuje státní záležitosti, záležitosti institucí a záležitosti občanů;
- regulační – zajišťuje v demokratické společnosti systém řízení na základě politického pluralismu, solidaritě a toleranci, umožňuje sdružování občanů;
- služby veřejnosti – poskytuje činnost ve veřejném zájmu.

Důležitost veřejné správy zmiňuje Pomahač et al. (2013, s. 3), který dodává, že veřejná správa je civilizační nezbytností a neoddělitelně patří ke společnosti.

Veřejná správa představuje systém složený ze dvou základních subsystémů – státní správa a samospráva (Kolektiv autorů, 2008, s. 324).

3.3.1 Státní správa

Státní správa je uskutečňována pomocí státu a zároveň je nezastupitelnou součástí veřejné správy (Skulová et al., 2023, s. 54). Lochmanová (2017, s. 28) uvádí: „*Svým charakterem odpovídá státní správa zvláštnímu druhu společenského řízení uskutečňovaného státem, nicméně je třeba státní správu vnímat též jako soustavu orgánů státní správy, které uskutečňují výkon správy.*“ Orgánem státní správy se všeobecnou působností je ústřední vláda, orgány se specializovanou působností jsou ministerstva a ostatní ústřední správní orgány (Peková et al., 2012, s. 119).

3.3.2 Samospráva

Samospráva je uskutečňována jinými subjekty než je stát. Jedná se o veřejnoprávní subjekty, korporativního a samosprávného charakteru, označované jako veřejnoprávní korporace (Skulová et al., 2023, s. 56). „*Samosprávou se v nejobecnějším smyslu rozumí především samostatné spravování záležitostí, které se bezprostředně dotýkají obyvatel*“ (Kadeřábková a Peková, 2012, s. 16). Lochmanová (2017, s. 30), ale upozorňuje, že nelze hovořit o samostatnosti absolutní, protože stát vytváří podmínky pro fungování samosprávy.

Samospráva disponuje **mocí normotvornou**, tzn., že vytváří vlastní právní normy jako obecní vyhlášky nebo vnitřní předpisy a **mocí výkonnou**, tzn., že vytváří, organizuje a řídí činnost samosprávních institucí a jejich orgánů (Káňa a Kalousková, 2019, s. 46).

Rozlišujeme samosprávu územní a zájmovou.

Územní samosprávou se označuje: „*Prostorově ohraničený funkční celek s právem hospodařit a nakládat se svým majetkem a zcela samostatně rozhodovat o svých záležitostech*“ (Lochmanová 2017, s. 31). Wokoun et al. (2011, s. 331) ještě specifikuje, že územní samospráva je: „*Vykonávána v rámci příslušných územně administrativních jednotek na, které je stát rozdělen*“. V České republice je obec považována za základní jednotku územní samosprávy a kraj za vyšší územně samosprávný celek. V současnosti má ČR přes 6 200 obcí a 14 krajů.

Vznik územní samosprávy vychází z přirozeného osídlení měst a obcí, vyšší stupně územní samosprávy (kraje) ale vznikaly uměle (rozhodnutím), v minulosti jako dohoda mezi panovníkem a městy (Peková et al., 2012, s. 123).

Územní samospráva se pojí s principem subsidiarity, její výkon by měl tedy probíhat na úrovni co nejbližší občanům. Územní samospráva se tímto způsobem přizpůsobuje potřebám obyvatel a respektuje místní podmínky a zvláštnosti (Wokoun et al., 2011, s. 323).

Zájmovou samosprávu řídí a vykonávají osoby specializované v určitém oboru, tím se liší od územní samosprávy, kde dochází ke spravování záležitostí vázaných k vymezenému území a osobám, které zde žijí (Kadeřábková a Peková, 2012 s. 16). Lochmanová (2017, s. 30) dodává, že subjekty tvořící zájmovou samosprávu jsou subjekty s určitým společným zájmem.

Káňa a Kalousková (2019, s. 47) popisuje rozdělení zájmové samosprávy na:

- profesní sdružení – sdružuje profesionály v oboru, jedná se o tzv. komory s většinou povinným členstvím (advokátní komora, lékařská komora, agrární komora atd.);
- zájmová sdružení – sdružuje občany se stejnými zájmy a zálibami, členství je dobrovolné (politické strany, zájmové organizace atd.).

3.3.3 Moderní veřejná správa

Pro naši demokratickou společnost je vzorem západní moderní stát a veřejná správa. Tak jako jiné oblasti společnosti se i veřejná správa snaží modernizovat, zaměřuje se na to, jak být moderní, kvalitní a více efektivní.

Pavlík et al. (2020, s. 22) uvádí, že západní moderní stát, který se vyvíjel v posledních dvou stoletích je založený na ochraně základních práv a dělbě moci. Ochrana základních práv představuje určitý znak vztahu mezi jednotlivcem a státem, kdy existují zásadní omezení, co a jakými prostředky může veřejná správa činit. Dělbá moci pak představuje znak vnitřní struktury státu, ve kterém jde o rozčlenění kompetencí a moc je rozdělena mezi jednotlivé ústavní instituce.

Ve veřejném sektoru se začaly objevovat manažerské metody, které byly charakteristické pro soukromý sektor (Peková et al., 2012, s. 162). V období 80. a 90. let 20. století vznikaly nové přístupy k řízení ve veřejném sektoru – modernizační manažerské metody

veřejného sektoru (Trhlínová, 2014, s. 98). Krbová (2017, s. 15) za významné koncepty pro efektivnější a moderní řízení veřejné správy považuje New Public Management, New Public Service nebo Bureautic Management, které přináší impuls ke změnám ve své době a místu uplatnění. Jak také píše Trhlínová (2014, s. 98) v současnosti jsou koncepty do určité míry překonány, i když některé principy a přístupy se aplikují stále.

Krbová (2017, s. 16) uvádí: „*nové koncepty a směry jako State of the Art, Good Governance, Multi-level Management, Collaborative Public Management, Creative Management, Knowledge Management, od kterých se očekává, že do řízení veřejné správy vnesou moderní, inovativní a kreativní impulsy.*“

Reformy, které ve veřejné správě za poslední roky vznikají, se týkají např. zlepšení účinnosti řízení, využívání metod managementu a marketingu nebo zlepšení veřejné a občanské kontroly (Peková et al., 2019, s. 154). Krbová (2017, s. 16) ještě doplňuje další témata: zvyšování výkonnosti a kvality veřejné správy, zkvalitňování spolupráce, zlepšování image veřejné správy a omezování centralistických tendencí.

„*Pro management ve veřejné správě je v demokratických zemích typická stále větší decentralizace (a dekoncentrace) rozhodování a posilování demokracie na místní úrovni*“ (Peková et al., 2012, s. 164).

Pavlík et al. (2020, s. 33) představuje oblasti, které se v současnosti nejvíce zaměřují na kvalitu ve veřejné správě:

- strategické plánování a řízení rozvoje obcí;
- řízení lidských zdrojů;
- zvyšování výkonnosti úřadů;
- právní souvislosti fungování úřadů;
- e-government.

V posledních letech se jedná zejména o systém digitalizace veřejné správy, tedy vést komunikaci prostřednictvím informačních systémů bez potřeby občanů navštěvovat úřady osobně, s cílem urychlit vzájemné kontakty, snížit papírování a zlevnit provoz úřadů. Je vedena snaha o jednotný online systém – digitální veřejnou správu.

3.4 Obec

Obec je legislativně definována zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích § 1: „*Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.*“ A dále pak podle § 2 odst. 1: „*Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající.*“ Podle § 2 odst. 2: „*Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.*“

Lochmanová (2017, s. 31) ještě blíže specifikuje, čím se obec vyznačuje:

- územním základem – území se skládá z jednoho či více katastrálních území;
- personálním základem – osoby, které mají trvalé bydliště v dané obci, nebo ty s uděleným čestným občanstvím;
- ekonomickým základem – vlastní majetek obcí a vlastní rozpočet, se kterým obce hospodaří;
- právním základem – obce jsou veřejnoprávními korporacemi, právnické osoby s právní subjektivitou a mají právo vydávat právní předpisy.

Mezi základní funkce obce patří: obytná, pracovní a obslužní funkce. V různých obcích nejsou všechny funkce plněny stejnou měrou, např. v malých obcích převažuje funkce obytná a za pracovní a obslužnou funkcí dojíždějí obyvatelé do jiných obcí (Hrabalová, 2004, s. 14). S tímto tvrzením souhlasí i Binek et al. (2010a, s. 8), který dále uvádí, že čím větší obec, tím větší pestrost sídelních funkcí.

Za určitých podmínek se může obec stát: městysem, městem nebo statutárním městem (Kadeřábková a Peková, 2012, 54). Zákon č. 128/2000 stanovuje podle § 3 odst. 1: „*Obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády*“; a dále pak podle § 3 odst. 2: „*Obec je městysem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády*“. Statutárních měst je v ČR 26. Podle § 4 odst. 2: „*Území statutárních měst se může členit na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy.*“

Někdy se nesprávně používají pojmy sídlo a obec. Vzájemný vztah pojmů sídlo a obec vysvětluje Kučera (2007, s. 84) neboť obec a sídlo jsou často nejen ztotožňovány, ale i zaměňovány, upozorňuje na to, že význam sídla spočívá v tom, že je konkrétní krajinnou

jednotkou a pojem obec vysvětluje jako abstraktní společenskou jednotku (společenská a správní územní jednotka). Kadeřábková a Peková (2012, s. 54) ještě doplňují, že obec se skládá z jednoho nebo více sídel a má právní subjektivitu a dále připomínají, že: „*obec je vždy zároveň sídlem, zatímco sídlo nemusí být vždy obcí*“.

3.4.1 Působnost obce

„*V České republice je veřejná správa vykonávána na základě smíšeného (spojeného) modelu veřejné správy, což znamená, že obce a kraje vykonávají na základě zvláštních zákonů vedle samosprávy také státní správu v přenesené působnosti*“ (Kukalová a Pfeiferová, 2022 s. 10).

Samostatná působnost znamená, že obec svoje záležitosti spravuje samostatně (řídí se zákonem), jedná se o zájmy obce a jejích občanů, např. bydlení, zajištění dopravy a spojů, ochrana veřejného pořádku (Kadeřábková a Peková, s. 20). **Přenesená působnost** znamená, že stát deleguje určité pravomoci na obec, s cílem přiblížit výkon státní správy občanovi (Hrabalová 2004, s. 7). Příklady kompetencí obcí znázorňuje tabulka 1.

Zákon o obcích rozděluje obce podle rozsahu výkonu přenesené působnosti do 3 skupin (Kolektiv autorů, 2008 s. 341):

- základní rozsah přenesené působnosti (mohou vykonávat všechny obce);
- širší rozsah (vykonávají pověřené obecní úřady);
- rozšířený rozsah (obecní úřady obcí s rozšířenou působností).

Obce vydávají právní předpisy v rámci samostatné působnosti obecně závazné vyhlášky, v rámci přenesené působnosti se jedná o nařízení obce (Wokoun et al., 2011, s. 335). Pro orgány obce je hlavní činnost realizovat úkoly v samostatné působnosti, přenesená působnost by neměla narušovat její výkon nebo být prováděna na úkor samostatné působnosti (Kadeřábková a Peková, 2012, s. 21). Zákon musí stanovit, zda obec bude vykonávat přenesenou působnost, pokud tak nestanoví, jedná se výkon samostatné působnosti (Hrabalová, 2004, s. 8).

Tabulka 1 Příklady kompetencí obce

Oprávnění v samostatné působnosti	Povinnosti v přenesené působnosti
<ul style="list-style-type: none"> - Místní poplatky a účast na správě poplatků a daní - Zřizování zařízení či orgánů - Vyjádření obcí - Oprávnění vydávat právní akty 	<ul style="list-style-type: none"> - Přestupkové řízení - Krizové řízení - Koncepční činnost - Sociální oblast - Doprava - Životní prostředí a ochrana přírody - Volby, referenda - Poskytování informací - Vydávání stanovisek - Vydávání povolení - Poskytování součinnosti
Povinnosti v samostatné působnosti	
<ul style="list-style-type: none"> - Povinnost vést kroniku - Péče o vodovody a kanalizace - Zajištění požární ochrany 	

Zdroj: Binek et al. (2010a, s. 8)

3.4.2 Orgány obce

Každá obec má vlastní vnitřní strukturu, kterou tvoří jednotlivé orgány. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích § 5 odst. 1 vymezuje: „*Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce; dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce.*“

Zastupitelstvo obce je základní volený kolektivní orgán. Zastupitelé jsou voleni v komunálních volbách na 4 roky ze zástupců volebních stran v obci nebo nezávislých kandidátů, ti kteří jsou zvoleni, pak následně volí starostu, místostarosty a členy rady obce (Peková et al., 2019, s. 251). Schází se nejméně jedenkrát za tři měsíce, zasedání je veřejné a svolává ho a zpravidla řídí starosta (Čmejrek, 2008, s. 37). Počet zastupitelů je stanoven zákonem a pohybuje se mezi 5 až 55 členy podle počtu obyvatel obce. V samostatné působnosti rozhoduje o záležitostech patřících do samostatné působnosti, např. schvaluje územní a regulační plán, schvaluje rozpočet obce a závěrečný účet obce, zřizuje trvalé a dočasné peněžní fondy, vydává obecně závazné vyhlášky obce, rozhoduje o vyhlášení místního referenda (Čmejrek, 2008, s. 37).

Rada obce je výkonný orgán, odpovědný zastupitelstvu obce. Tvoří ji starosta, místostarostové, další členové jsou ze zastupitelstva obce. Rada má setkání častěji než zastupitelstvo, protože dokáže reagovat rychleji na vzniklé problémy (Hrabalová, 2004, s. 11). Počet členů je lichý mezi 5 až 11, ale nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu členů zastupitelstva (Peková et al., 2019, s. 253). Pokud má zastupitelstvo méně než 15 členů, rada se nevolí. V rámci přenesené působnosti vydává nařízení obce, dále např. zřizuje

komise, zabezpečuje plnění rozpočtu, schvaluje účetní závěrku (Peková et al., 2019, s. 254).

Starosta je představitel obce, zastupuje ji navenek. Starosta je volen z členů zastupitelstva, kterému je odpovědný ze své činnosti (Hrabalová, 2004, s. 11). Mezi hlavní pracovní činnosti patří např. příprava, svolávání a řízení schůze zastupitelstva a rady obce, komunikace a poskytování dat nadřízeným státním orgánům (Lochmanová, 2017, s. 32).

Obecní úřad vykonává administrativní činnost v samostatné i přenesené působnosti. Skládá se ze starosty, místostarosty, tajemníka a zaměstnanců úřadu. Může se členit na jednotlivé odbory a oddělení, které zřídí rada obce (Čmejrek, 2008, s. 39). Odbory mají na starosti různé záležitosti týkající se obce, např. odbor finanční zabezpečuje hospodaření obce, odbor organizační zabezpečuje vlastní obecní správu nebo odbor školství (Káňa a Kalousková, 2019, s. 53). Každá obec má obecní úřad, ale ten nemusí mít vždy stejné složení uvedených osob (minimálně starosta a místostarosta), ani se členit na odbory a oddělení (Kukalová a Pfeiferová, 2022, s. 22).

Výbory zřizuje zastupitelstvo obce jako svoje iniciativní, poradní a kontrolní orgány (Peková, et al., 2019, s. 254). Počet výborů není nijak omezen, počet členů musí být lichý. Ze zákona se vždy zřizuje finanční a kontrolní výbor. Jestliže má obec na svém území zastoupeno alespoň 10 % občanů hlásících se k jiné národnosti než české (podle posledního sčítání lidu) zřizuje se výbor pro národnostní menšiny, dále může také být zřízen osadní výbor v částech obce (Kukalová a Pfeiferová, 2022, s. 20). Lze také zřídit komise. Komise zřizuje jako svoje iniciativní a poradní orgány rada obce.

3.4.3 Spolupráce obcí

Spolupráce mezi obcemi může být významným přínosem pro rozvoj obcí. Binek et al. (2010b, s. 108) uvádí, že spolupráce je důležitá v různých oblastech společnosti, protože při spolupráci lze dosáhnout výsledků snadnějším a účinnějším způsobem. Dále zmiňuje: *„Významným aspektem spolupráce je schopnost jednotlivých subjektů vyjednat o společných zájmech a hledat řešení problémů, která přesahují možnosti jednotlivých obcí. Partnerství je základním principem Evropské unie.“*

Podle zákona č. 128/2000 Sb. § 46: *„Obce mohou při výkonu samostatné působnosti spolupracovat.“*

Mezi nejčastější partnerské projekty na mikroregionální úrovni patří (Trhlínová, 2014, s. 158):

- dobrovolná sdružení obcí a měst (v zákoně nazýváno Dobrovolný svazek obcí);
- místní akční skupiny;
- další specifické formy spolupráce, např. geoparky.

Dobrovolná sdružení obcí a měst – jedná se o sdružení, kde členství je pro obce a města dobrovolné. Obce a města mají mezi sebou dohodu a můžou společně postupovat v řešení problémů nebo v podpoře rozvoje území (Trhlínová, 2014, s. 158). Toth et al. (2014, s. 46) uvádí, že účelem založení může být vše, co neodporuje zákonu, lze např. podnikat nebo zajišťovat veřejné služby. Zákon č. 128/2000 Sb. § 50 udává, čeho se týká předmět činnosti např. úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, veřejného pořádku, komunálního odpadu, zásobování vodou, dopravní obslužnosti, technického vybavení.

Tato sdružení obcí a měst mají specifickou formu, většinou se dělí na mikroregiony a euroregiony.

- **Mikroregiony** často vznikají jen kvůli možnosti získat dotaci pro stanovený záměr (např. výstavbu čističky, cyklostezky atd.), po skončení investice obce ve spolupráci nepokračují, ale existují i takové mikroregiony, které spolupráci ještě prohloubí (např. výměna zkušeností, setkávání představitelů obcí, příprava dlouhodobých strategických dokumentů) (Trhlínová, 2014, s. 158).
- **Euroregiony** jsou formou příhraniční spolupráce, právě tyto regiony mají nejčastěji mnoho společných problémů, jedná se zpravidla o periferní oblasti, kde je vysoká nezaměstnanost, málo pracovních příležitostí, špatná dopravní obslužnost a další specifické ekonomické a sociální problémy (Trhlínová, 2014 s. 143). Financování se uskutečňuje pomocí programů z EU. Jáč et al. (2010 s. 17) uvádí, že na začátku fungování byla hospodářská spolupráce, nyní je v zájmu sbližování evropských zemí i ve společenské a kulturní oblasti. Na to navazuje i Trhlínová (2014, s. 143–144), která uvádí, že regiony mohou řešit nejen společné problémy a spolupracovat při řízení projektů, ale mohou posilovat důvěru mezi národy a kulturami nebo snižovat jazykové a kulturní bariéry. *„Hlavním cílem příhraniční spolupráce je snižovat negativní dopady hranic jakožto administrativních, fyzických i mentálních bariér mezi jednotlivými státy a regiony v integrující se Evropě“* (Trhlínová, 2014,

s. 143). V ČR existuje 13 euroregionů: Neisse/Nisa, Elbe/Labe, Krušnohoří/Erzgebirge, Ergensis, Šumava/Bayerischer Wald, Glacensis, Praděd/Pradziad, Těšínské Slezsko/Sląsk Cieszyński, Silesia, Beskydy/Beskidy, Pomoraví, Euroregion Silva Nortica, Bílé Karpaty/Biele Karpaty (EUROACTIV.cz, 2003).

Místní akční skupiny jsou nezávislá společenství občanů, neziskových organizací, podnikatelů a veřejné správy, kteří spolupracují s cílem zlepšit kvalitu života ve venkovských oblastech (NSMAS.cz, 2023). Místní akční skupiny využívají metodu LEADER, kdy se rozvoj regionů provádí ze „zdola“, tedy strategie a plány vznikají mezi místními obyvateli, podnikateli, spolky a samosprávami (NSMAS.cz, 2023).

Další specifické formy spolupráce vznikají mezi různými subjekty, které spojuje nějaký definovaný zájem, jedná se např. o Asociaci turistických regionů České republiky nebo tzv. Národní geoparky atd. (Trhlínová, 2014, s. 164).

Obce mohou spolupracovat i s právníckými a fyzickými osobami nebo také s obcemi jiných států. Většina obcí takto spolupracuje s jedním nebo i s více obcemi v evropských státech. Většinou se jedná o spolupráci týkající se výměny informací a zkušeností s oblasti veřejné správy nebo realizace rozvojových projektů (Binek et al. 2010a, s. 39).

3.5 Region

Pojem region lze v různých vědních disciplínách chápat rozdílným způsobem, jinak v ekonomické, geografické, historické, právní, kulturní i politické rovině (Kadeřábková a Trhlínová, 2008, s. 8). Čmejrek (2008, s. 30) upozorňuje, že region patří k nejednoznačným pojmům. Toušek et al. (2008, s. 373) definuje region jako: *„Více či méně omezený složitý dynamický prostorový systém, který vznikl na základě interakce přírodních a sociálně-ekonomických jevů a procesů, vykazuje určitý typ organizační jednoty, která jej odlišuje od ostatních regionů.“* Kolektiv autorů (2008, s. 63) zmiňuje, že: *„Region lze chápat jako komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry.“*

Pro vymezení regionů se používá tzv. regionalizace. *„Jedná se o systém kvalitativních i kvantitativních metod používaný pro identifikaci a klasifikaci regionu“* (Kadeřábková a Trhlínová, 2008, s. 9). Pro vymezení regionu, v co nejtypičtější podobě, se zpracovávají charakteristické rysy, procesy, způsob vývoje a vazby mezi prvky v prostoru (Hudečková et al., 2005, s. 16).

Existuje celá řada kritérií, jak lze regiony vymezovat, v literatuře se nejvíce objevují následující klasifikace:

- homogenní (podobná, stejná kritéria) a nehomogenní (různorodost, vzájemné propojení);
- administrativní (pro výkon státní správy a samosprávy) a účelové (pro řešení určitých problémů např. ekonomická zaostalost, kvalita životního prostředí, ochrana území);
- makroregiony, mezoregiony a mikroregiony;
- růstové, stagnující a problémové;
- NUTS, Euroregiony (pro účely EU).

3.5.1 Regionální disparity

Mezi regiony již v průběhu historického vývoje vznikaly jak hospodářské, tak sociální rozdíly. V téměř každé zemi existují regiony, které mají vysokou životní úroveň a naopak i ekonomicky nevykonné regiony se závažnými problémy (Lacina, 2007, s. 10). Regionální rozdíly tzv. disparity jsou často chápány jednostranně jako negativní jev, i když mohou být definovány i disparity kladné, představující komparativní výhody, které pro dané území mohou znamenat základ ekonomického růstu (Jáč et al., 2010, s. 14).

Eskelinen et al. (2002, s. 12) spojuje ekonomickou prosperitu regionů se schopností vytvářet nebo přitahovat ekonomické aktivity, které následně mají schopnost zvýšit příjem, pokud mají na trhu dobrý výkon. Zmiňuje také důležitost konkurenceschopnosti jako žádoucího stavu, o který musí regiony usilovat, jinak uschnou nebo zahynou.

Hudečková et al. (2013, s. 118) uvádí faktory, které mohou mít vliv na typ disparity mezi regiony:

- administrativní (struktura krajů s různým počtem obyvatel, obcí a velikostí území atd.);
- historické (dřívější rozvoj regionů daný historickými okolnostmi atd.);
- geograficko-klimaticko-geologické (přírodní zdroje, klima, nadmořská výška atd.);
- životního prostředí (stav ovzduší, vody, půdy atd.);
- ekonomické (struktura hospodářství, příjmy, nezaměstnanost atd.);
- infrastrukturální (možnost přístupu a využití technické, občanské vybavenosti atd.);
- politické (různost politických elit, politická orientace obyvatel atd.);

- demografické (různé složení obyvatelstva, migrace atd.);
- sociálně-kulturní (sociální status, vzdělanost, občanská angažovanost atd.).

Kolektiv autorů (2008, s. 98) vymezil tři hlavní typy problémových regionů:

- regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji – jedná se o odlehlé regiony s nepříznivými přírodními podmínkami závislé na zemědělství, kde nedochází k rozvoji průmyslu;
- regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů – jedná se o regiony, které nedokážou využít vlastních zdrojů díky nedostatku kapitálu;
- regiony se stagnujícími či upadajícími základními odvětvími – jedná se o regiony, kde strukturální změny způsobily stagnaci či úpadek tradičních průmyslových odvětví (těžba uhlí, energetika, hutnictví, textilní výroba, strojírenství).

Peková et al. (2012, s. 417) tvrdí, že: „*Nedostatečně či nevhodně využívaný potenciál hospodářsky slabých či strukturální proměnou procházejících regionů způsobuje dlouhodobé napětí v ekonomice, vede k disproporčnímu a neudržitelnému rozvoji, jež generuje další nerovnosti nejen v oblasti příjmu, ale i příležitosti.*“

Lze tedy najít různé faktory a příčiny mající vliv na vznik rozdílů mezi regiony, proto existuje regionální politika, která se snaží disparity mezi regiony zmírňovat.

3.6 Regionální politika

Regionální politika vznikla ve 30. letech 20. století, dodnes ale není tento pojem vymezen definicí, která by měla univerzální platnost (Wokoun et al., 2011, s. 93). Za všechny lze uvést definici od Matese et al. (2001, s. 115), který definuje regionální politiku jako: „*Soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů*“. Regionální politika je určena k: „*Ovlivňování hospodářské struktury v regionech, tak aby přispěla ke zlepšení efektivnosti hospodářské politiky*“ (Wokoun et al. 2008, s. 29).

Wokoun et al. (2011, s. 99) uvádí, že za dobu existence regionální politiky vznikla dvě pojetí – tradiční a moderní. Tradiční se soustředila na geograficky relativně stále problémové regiony, orientovala se na kapitál, suroviny a velké firmy, strategií byl regionální růst a využívaly se nástroje meziregionálního přerozdělování. Moderní politika se zaměřuje na geograficky rychle se měnící problémové regiony, orientuje se na

informace, technologie, služby, malé a střední firmy, strategií jsou regionální inovace a jako nástroje využívá mobilizaci vnitřních zdrojů.

Stejskal a Kovárník (2009, s. 11) popisují, jak se za poslední léta posunulo tradiční pojetí regionální politiky. Země se podrobněji zaměřily na definované cíle a změnily se cílové segmenty, kterými se staly nově vytvořené regiony, mikroregiony a spádové oblasti spravované municipalitami.

3.6.1 Cíle a nástroje regionální politiky

Lacina (2007, s. 12) považuje za klíčový cíl regionální politiky dosáhnout na efektivní, rovnoměrný a vyvážený rozvoj všech regionů ve státě, přičemž za priority považuje celkový hospodářský růst, růst počtu pracovních míst, zvýšení kvalifikace občanů nebo dostupnost nejdůležitějších služeb. Wokoun et al. (2008, s. 35) uvádí, že vymezení cílů regionální politiky se odvíjí z nalezení hlavních problémů a z hospodářské politiky státu. Nástroje jsou pak zpravidla odvozovány z cílů. S tímto tvrzením souhlasí i Stejskal a Kovárník (2009, s. 82): „*Cíle regionální politiky musí vycházet z aktuálních potřeb a regionálních či místních problémů. Podle nich se v praxi volí nejvhodnější nástroje.*“

Kolektiv autorů (2008, s. 108–112) uvádí následující nástroje regionální politiky:

- Makroekonomické nástroje jsou spjaty s hospodářskou politikou ve státě. Zahrnují **fiskální politiku** (meziregionální přerozdělování příjmů ze státního rozpočtu, přednostní zadávání zakázek pro podporu firem v určitých regionech, snížení daňových sazeb v určitých regionech – u tržních ekonomik se nepoužívá, znamenalo by to v oblastech s vyššími daňovými sazbami nespokojenost a podvázání ekonomického vývoje), **monetární politiku** (ovlivňování množství peněz v ekonomice, podpora vybraných regionů v oblasti snazšího přístupu k úvěrům) a **protekcionismus** (uvalení dovozních limitů a cel na produkty z upadajících regionů, podpora domácí produkce).
- Mikroekonomické nástroje jsou spjaty s ovlivňováním prostorové lokalizace ekonomických subjektů. Jedná se o **nástroje ovlivňující prostorový pohyb pracovních sil** (rekvalifikace pracovníků a nástroje přitahující kapitál do problémových regionů) a **nástroje působící na prostorový pohyb kapitálu** (vznik nových pracovních příležitostí v regionu, buď už u zavedených firem, nebo přilákáním nových firem).

- Ostatní nástroje, které zahrnují **nástroje administrativní**, se používají velmi málo, neboť mají represivní charakter. Firmy (hutnické, chemické, energetické) byly donuceny správním rozhodnutím zastavit ekonomickou činnost, protože nebyla v souladu s vyváženým rozvojem území. A **nástroje institucionální**, které zahrnují regionální rozvojové agentury, jejichž úkolem je např. tvorba regionálních programů a plánů, prezentace regionu a obcí nebo zapojení do přípravy a realizace programů Evropské unie.

3.6.2 Regionální politika EU

Regionální politika Evropské unie je také známá pod názvem politika hospodářské a sociální soudržnosti. Když vzniklo Evropské hospodářské společenství – předchůdce EU regionálním problémům se nevěnovala pozornost, neboť zakládající země měly podobnou hospodářskou úroveň, až s rozšiřováním Evropského společenství začaly být vidět výrazné rozdíly v hospodářské a sociální úrovni států a díky principu solidarity nešlo rozdíly pominout, ale muselo se na ně reagovat (Wokoun et al. 2008, s. 329).

Cílem regionální politiky je tedy snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů, snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů a posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti za účelem rozvoje EU (Euroskop.cz, 2021). Regionální politika je uskutečňována na úrovni **nadnárodní**, kde je prováděna EU – Evropskou komisí a evropskými institucemi, **národní** ta je prováděna členskými zeměmi – vládou, ministerstvy, dalšími orgány státní správy a **regionální** – územní samosprávou (Stejskal a Kovárník, 2009, s. 36). Wokoun et al. (2011, s. 107) podotýká, že regionální politika na nadnárodní úrovni, která ve světě funguje, je ojedinělá.

Současné programové období je uskutečňováno mezi lety 2021–2027. Na financování regionální politiky jsou určeny fondy vycházející z celoevropského rozpočtu a pro jednotlivá programová období se stanovují cíle a priority (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2023a, s. 6).

Přehled fondů (Tomšík, 2022, s. 88–89):

- Evropský fond pro regionální rozvoj – nejdůležitější fond, který obsahuje nejvíce finančních prostředků. Hlavním cílem je snižování nerovností mezi regiony EU (podpora infrastruktury, vzdělávání, zdraví, místního potenciálu atd.).

- Evropský sociální fond plus – finanční prostředky jdou na podporu realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti (podpora vzdělávání, trhu práce, rovných příležitostí atd.).
- Fond soudržnosti – je určený pro členské země s nejnižší úrovní dosahovaného průměrného HDP na obyvatele, pod 90 % průměru EU (podpora oblasti životního prostředí, dopravní infrastruktury atd.).
- Fond pro spravedlivou transformaci – zřízený v roce 2021 na podporu území, které se při přechodu ke klimatické neutralitě potýkají s vážnými sociálně ekonomickými problémy (podpora realizace Zelené dohody).
- Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond – podpora akvakultury, zpracování ryb atd. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2023a, s. 8).

Přehled hlavních cílů pro období 2021–2027 (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2023a, s. 9):

- Inteligentnější Evropa – inovace, digitalizace, ekonomická transformace atd.
- Zelenější, bezuhlíková Evropa – oběhové hospodářství, čistá městská mobilita, úspory energie, obnovitelné zdroje atd.
- Propojenější Evropa – efektivní mobilita, strategické dopravní sítě atd.
- Sociálněji Evropa – rozvoj vzdělávání, vyšší kompetence, odbornost atd.
- Evropa bližší občanům – místně vedené strategie rozvoje, udržitelný rozvoj měst atd.

Pro každé období jsou ustanoveny operační programy sloužící pro naplňování cílů, jde o prováděcí dokumenty stanovující rozsah, formu podpory a cíle pro určité oblasti (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2023a, s. 8). Dohled a realizaci projektů mají na starosti jednotlivá ministerstva.

V současném období ČR pro regionální politiku obdrží 550 mld. Kč, které budou alokovány do 9 národních programů: OP Doprava (126,8 mld. Kč), Integrovaný regionální operační program (125,2 mld. Kč), OP Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (81,8 mld. Kč), OP Jan Amos Komenský (66,3 mld. Kč), OP Životní prostředí (62,4 mld. Kč), Spravedlivá transformace (42,9 mld. Kč), OP Zaměstnanost Plus (38 mld. Kč), OP Technická pomoc (6,3 mld. Kč), OP Rybářství (0,78 mld. Kč) (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2023a, s. 10).

3.6.3 Regionální politika ČR

Regionální politika nepatřila dlouhou dobu mezi oblasti, kterým by se věnovala pozornost. Jak píše Stejskal a Kovárník (2009, s. 52): „*Ani po vzniku ČR se situace nezměnila. Regionální politika státu a její složka pro místní ekonomický rozvoj byly přehlíženy a zanedbávány.*“ Jáč et al. (2010, s. 42) dodává, že v letech 1992–1996 centrální orgány řešily problémy s ekonomickou transformací, ale až hospodářská recese v roce 1996 poukázala na existenci regionálních disparit.

Jako zlomový označuje Jáč et al. (2010, s. 42) rok 2000, kdy byly schváleny nové, pro regionální politiku důležité zákony:

- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích;
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích;
- Zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praha;
- Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje.

Největší zlepšení a významný posun přichází až se vstupem ČR do Evropské unie (2004) a možností čerpat finanční zdroje jako podporu regionálního rozvoje (Jáč et al., 2010, s. 39).

V současnosti základní nástroj regionální politiky v ČR, za kterou je zodpovědné Ministerstvo pro místní rozvoj, je dokument Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+ (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2023b). Jedná se o rozvojový dokument, který řeší problémy národního významu a vychází ze strategického rámce ČR 2030. Stanovuje oblasti, které si žádají územně specifický přístup a použití intervencí s cílem podpory konkurenceschopnosti, snižování regionálních disparit, podpory udržitelného rozvoje území (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2023c, s. 3).

Strategie vymezuje 5 témat regionálního rozvoje, které jsou geograficky vymezeny na:

- metropolitní území;
- aglomerace;
- regionální centra a jejich venkovské zázemí;
- strukturálně postižené kraje;
- hospodářsky a sociálně ohrožená území.

3.7 Regionální a místní (lokální) rozvoj

Stejskal a Kovárník (2009, s. 23) vysvětlují, že místní rozvoj se uskutečňuje v místě – obci nebo městu, regionální rozvoj se spojuje s vyššími územně samosprávnými celky – kraji nebo NUTS 2.

V souvislosti s tímto tématem se skloňují pojmy rozvoj (myšlený jako regionální) a růst (myšlený jako ekonomický), které se od sebe odlišují. Rozvoj se spojuje s kvalitativními charakteristikami např. zvýšením kvalifikace pracovních sil, zlepšením vybavenosti nebo zlepšením kvality života, naopak ekonomický růst se dá vyjádřit kvantitativními charakteristikami např. úrovní příjmů obyvatelstva, zaměstnaností nebo inflací (Stejskal a Kovárník, 2009, s. 23). I když nelze zaměňovat ekonomický růst s rozvojem, představuje ekonomický růst velmi důležitou složku rozvoje (Ježek et al. 2014, s. 17).

Kadeřábková a Trhlínová (2008, s. 14) definují regionální a lokální rozvoj jako: *„Komplexní a dynamický proces, který je ve střednědobém i dlouhodobém horizontu založen na schopnosti lokálních nebo regionálních společenství definovat priority a strategie, jež ovlivní a zabezpečí vyvážený rozvoj území jednotlivých regionů, obcí, popř. mikroregionů.“* Dále uvádějí, že rozvoj území je ovlivněn schopnostmi místních aktérů iniciovat a realizovat ekonomické, sociální i kulturní aktivity. Podle Hudečkové et al. (2013, s. 101–102) má regionální rozvoj vytvářet předpoklady a podmínky pro kvalitní život lidí, protože pokud tyto podmínky zajištěny nejsou, vznikají problémy až s destruktivním vlivem na fungování sociálních, ekonomických a environmentálních systémů.

Obce disponují určitými podmínkami pro rozvoj, jak uvádí Binek et al. (2010a, s. 17): *„Každé místo má své neopakovatelné kombinace určitých vlastností, které vytvářejí potenciály pro směřování rozvoje. Využitelnost těchto potenciálů je závislá na smysluplné aktivitě obyvatel, poloze místa a na velikosti kapitálu, který je k dispozici. Kombinace těchto vstupů do jisté míry předurčuje i optimální strategii chování obcí i celých regionů ve využívání svých dispozic.“*

Eskelinen et al. (2002, s. 53–54) uvádí, že existují určité schopnosti regionu, které se skládají ze čtyř hlavních prvků a jsou formovány historickým procesem:

- institucionální dary představují interakce mezi prvky různého stáří od velmi starých (náboženství, víra, hodnoty) až po nedávné (moderní průmyslový standart, předpisy);
- postavené stavby (budovy a infrastruktura) jejichž stáří lze vysledovat nejméně jedno století dozadu;
- přírodní zdroje jsou prehistorického původu;
- znalosti a dovednosti jsou vytvořeny jako součást historie regionu, ale časem ovlivněny určitou rozvojovou politikou.

3.7.1 Teorie regionálního rozvoje

Teorie regionálního rozvoje vysvětlují působení základních faktorů, subjektů a mechanismů a další souvislosti regionálního rozvoje, jejich znalost lze z praktického hlediska upotřebit při zpracování regionální politiky nebo rozvojové strategie (Wokoun et al., 2008, s. 220).

Existuje celá řada teorií regionálního rozvoje, jako základní se v literatuře využívá členění na konvergenční (teorie regionální rovnováhy) a divergenční teorie (teorie regionální nerovnováhy). Konvergenční teorie jsou založeny na tendenci snižování rozdílů mezi regiony, naproti tomu divergenční teorie na zvyšování regionálních rozdílů (Wokoun et al., 2008, s. 221). Blažek a Uhlíř (2011, s. 14) uvádějí další členění na induktivní a deduktivní nebo zdůrazňující stranu poptávky a nabídky.

Teorie regionálního rozvoje jsou inspirovány nebo vycházejí z ekonomických teorií (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 45). Jedná se o teorie neoklasické, keynesiánské, neomarxistické, neoliberalní a institucionální. Pro lepší přehled znázorňuje tabulka 2 hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje a regionální politiky.

Do **neoklasického přístupu** patří většina lokalizačních teorií, což jsou předchůdci teorií regionálního rozvoje (Wokoun et al, 2008, s. 224). Lokalizační teorie měly za cíl najít faktory ovlivňující lokalizaci ekonomických aktivit a vysvětlit prostorové rozmístění ekonomiky (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 65). Významné práce se objevují již v 17. – 18. století, von Thünen se zabýval rozmístěním jednotlivých typů zemědělských aktivit. Později vznikají další práce např. A. Weber, definoval tzv. lokalizační faktory (naleziště surovin, cena pracovních sil, dopravní náklady), W. Christaller (vycházející z von Thüvena

a Webera) vypracoval teorii centrálních míst a A. Lösch ji pak dále rozpracoval (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 65–67).

Keynesiánský přístup je inspirovaný keynesiánstvím, i když J. M. Keynes se regionálními problémy téměř nezabýval, jeho jméno je mj. spojeno se zavedením pojmu multiplikátor neboli následné reakce ekonomiky na určitý impuls (Wokoun et al., 2008, s. 237). Do tohoto období se řadí skupiny teorií jádro–periferie, např. teorie exportní základny od D. Northa, teorie růstových pólů od F. Perrouxe a J. Boudeville, teorie kumulovaných příčin od G. Myrdala, teorie nerovnoměrného rozvoje od A. Hirschmana, teorie polarizovaného rozvoje od J. Friedmanna.

Neomarxistický přístup poukazuje na to, že nerovnoměrný regionální rozvoj je prostorový rozměr strukturálních a sociálních nerovností v kapitalistickém systému, neomarxisté řešení regionálních problémů vidí na národní a nadnárodní úrovni a nikoli na lokální a regionální (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 126–127). Řadí se sem např. teorie nerovné směny od A. Emmanuela nebo teorie mezoekonomiky od S. Hollanda.

Neoliberální přístup – nová ekonomická geografie pokračuje v neoklasické tradici modelování lokalizační faktorů (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 77). Modely autorů jsou realističtější než původní neoklasické, protože byly nahrazeny některé nereálné předpoklady (klesající výnosy, dokonalá konkurence), lze např. modelovat, za jakých podmínek dochází ke koncentraci ekonomických aktivit v prostoru, často se jedná o složité matematické modely (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 77). Hlavními autory jsou P. Krugman, W. Arthur a P. Romer.

Institucionální přístup se podle R. Nelsona zabývá alespoň jedním z následujících problémů – vznikem nových technologií a inovací, fungování firem, institucemi (Wokoun et al. 2008, s. 262). Společným jmenovatelem přístupu je i koncepční neutříděnost, nejednoznačnost vyznačující se vysokým počtem pojmů jako učící region, klastr, local buzz – global pipeline, regionální inovační systémy nebo trojitá šroubovice (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 175).

Tabulka 2 Hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje a regionální politiky

Obecný přístup	Převažující teorie regionálního rozvoje	Regionální politika
Neoklasický (1920–1940)	Teorie regionální rovnováhy (zejména tzv. neoklasické modely)	Základní koncept – „dělníci za práci“, používány nástroje zvyšující mobilitu pracovních sil
Keynesiánský (1950–1975)	Teorie regionální nerovnováhy (např. teorie kumulativních příčin, teorie pólů růstu)	„práce za dělníky“, nástroje podporující příliv investic ze soukromého i veřejného sektoru do problémových regionů (investiční dotace, relokace institucí)
Neomarxistický (1970–1985)	Teorie regionální nerovnováhy (např. teorie nerovné směny)	Návrhy na opatření neomarxisté neformulovali; v některých socialistických zemích byla regionální politika velmi účinná (např. bývalé ČSSR), ale za cenu ztráty ekonomické výkonnosti a vnější konkurenceschopnosti celého státu
Neoliberální (1975–)	Teorie regionální rovnováhy i nerovnováhy (např. nová teorie růstu, teorie závislosti na zvolené cestě)	„podpora lokální iniciativy“, podpora malých a středních firem, decentralizace kompetencí, deregulační opatření
Institucionální (1980–)	Teorie regionální nerovnováhy (např. teorie průmyslového okrsku, teorie učících se regionů)	„Spolupráce a inovace“, podpora malých a středních firem, šíření inovací, networking, gradualistická proměna místních institucí založená na učení

Zdroj: Blažek a Uhlíř (2011, s. 15)

3.7.2 Aktéři rozvoje

Ježek et al. (2014, s. 5) zahrnuje do aktérů rozvoje 3 subjekty:

- Podniky rozhodují o lokalizaci svých aktivit (výrobních, obchodních, výzkumných atd.), jejich rozhodnutí ovlivňují další podniky a aktéry rozvoje. Podniky ovlivňují i prostorovou strukturu regionu, protože vytváří nákupní a odbytové sítě.
- Soukromé domácnosti (jednotlivci) ovlivňují regionální struktury, také svojí lokalizací, tím kde bydlí, pracují, tráví volný čas atd., i v tomto případě vznikají sítě prostorových vztahů. Velký význam zde má mobilita, protože lidé jsou ochotni překonávat velké vzdálenosti.

- Veřejný sektor (stát) ovlivňuje kvalitu různých míst, lokalizaci různých veřejných zařízení a vybavení území infrastrukturou. Stát vybírá daně, vytváří právní rámec.

Wokoun et al. (2008, s. 406) uvádí širší rozdělení aktérů rozvoje na jednotlivých úrovních:

- zákonodárné složky státu (Poslanecká sněmovna a Senát);
- výkonné složky státu (vláda, ústřední správní úřady atd.);
- regionální rady;
- orgány samosprávy (na krajské a obecní úrovni);
- řídicí a monitorovací orgány (výbory regionálního rozvoje);
- rozvojové agentury (CzechInvest, CzechTrade, regionální agentury atd.);
- hospodářské a agrární komory, zájmová sdružení atd.;
- instituce veřejného sektoru (vysoké školy, kulturní instituce atd.), nestátní neziskové organizace;
- subjekty soukromého sektoru.

3.7.3 Rozvojové nástroje

Binek et al. (2010a, s. 11) rozlišuje několik druhů nástrojů územního (regionálního) rozvoje: administrativní, koncepční, institucionální, věcné, sociálně-psychologické a finanční nástroje, přičemž za stěžejní považuje nástroje koncepční, kam patří strategie, programy, plány, nebo územně plánovací dokumenty. Při uplatňování kvalitních plánů a dokumentů je možné propojit růst ekonomické a sociální oblasti s důrazem na kvalitu životního prostředí (Kadeřábková a Peková, 2012 s. 125).

Základními nástroji rozvoje území je strategické a územní plánování, jejich hlavní rozdíly představuje tabulka 3.

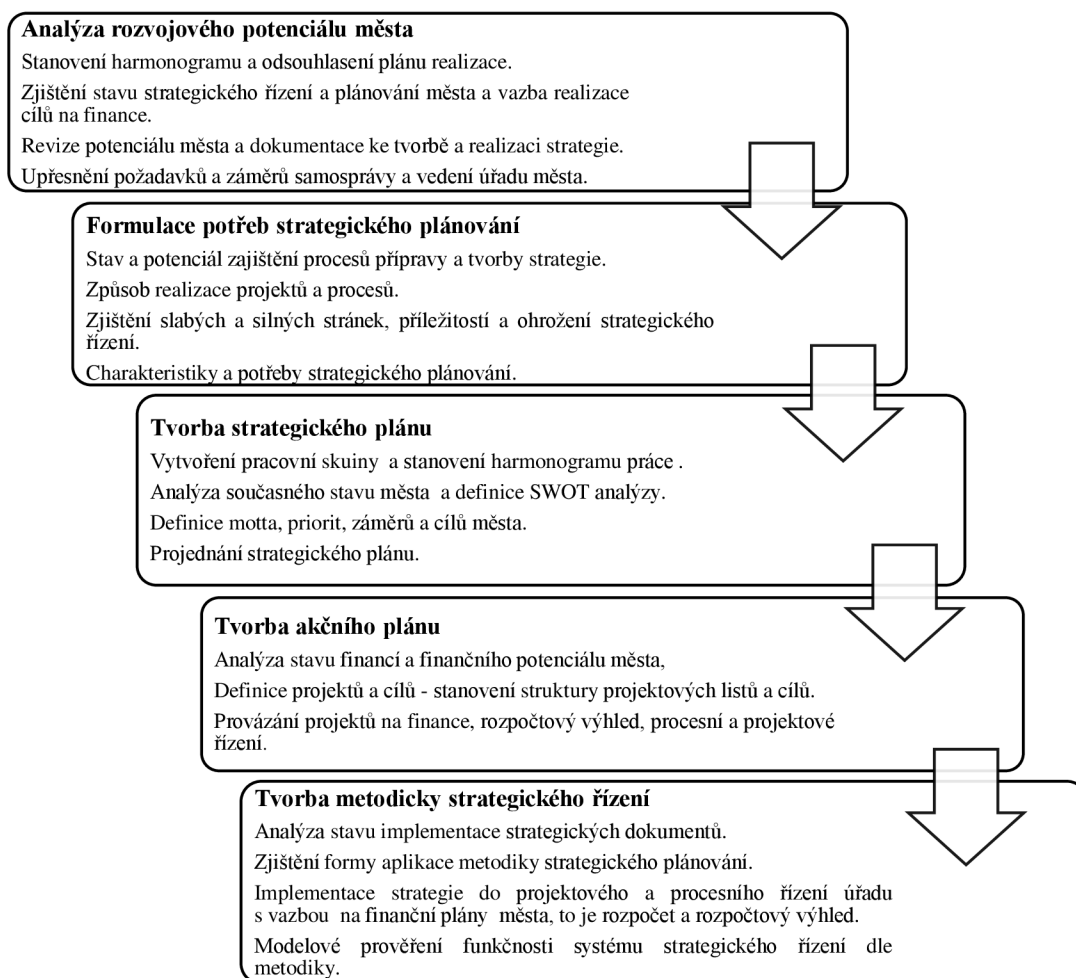
Tabulka 3 Rozdíl mezi strategickým a územním plánováním

Strategické plánování	Územní plánování
- Má aktivizační charakter – stanovuje směřování rozvoje.	- Jde o prostorový průmět rozvojových aktivit s územním dopadem.
- Formuluje a provazuje hlavní kategorie rozvojových aktivit.	- Má převážně regulační charakter – stanovuje limity využití území.
- Náležitosti a procesy nejsou zákonně upraveny a vychází z praxe – často různá terminologie, metodika a obsah.	- Náležitosti a procesy závazně upraveny stavebním zákonem.

Zdroj: Binek et al. (2010a, s. 11)

Strategické plánování by mělo přinést vize, konkrétní cíle a návody, jak těchto cílů dosáhnout (Peková et al., 2019, s. 737). V ČR můžeme do strategického plánování zahrnout celou řadu dokumentů (Peková et al., 2019, s. 738). Binek et al. (2010a, s. 13) rozlišuje následující hierarchii dokumentů: strategie – dlouhodobý koncepční dokument, program – střednědobý dokument, který vychází a navazuje na strategii, plán – krátkodobý dokument prováděcího charakteru. A dále uvádí, že: „*Strategie rozvoje obce je základním nástrojem řízení obce – na základě poznání situace v obci a představ občanů, podnikatelů, zájmových organizací a dalších formuluje rozvojové cíle obce a aktivity vedoucí k jejich naplnění.*“ Jaký možný postup se používá při strategickém plánování, ukazuje obrázek 1.

Obrázek 1 Postup strategického plánování

Zdroj: Pavlík et al. (2014, s. 26)

Územní plánování má za cíl: „*Vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který, uspokojuje*

potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích“ (Ježek et al., 2014, s. 10).

Územní plánování je v ČR chápáno stále jako technický nástroj, který rozhoduje o využití území, v zemích Evropské unie jsou ale dále, územní plánování se bere komplexněji, např. zachovávají se jedinečné charakteristiky území a vytvářejí nové územní struktury s důrazem na kvalitní životní i urbanistické prostředí, přičemž se zohledňují socioekonomické jevy nebo procesy (tyto přístupy se také nazývají prostorové plánování) (Peková et al., 2019, s. 728).

Jak uvádí Kadeřábková a Peková (2012, s. 118) kvalitní územní plán může ovlivnit řadu jevů a procesů především v oblasti ekonomické, sociální a environmentální, což se bude promítat do celkového rozvoje obcí a měst.

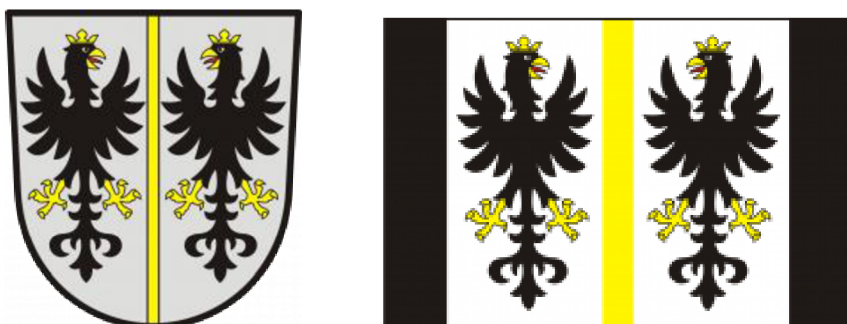
Nejprokazatelnější přínos kvalitního územního plánování vidí Kadeřábková a Peková (2012, s. 118) v:

- předcházení úbytku obyvatel – návrhem nových ploch pro bydlení, sport, kulturu a občanské vybavenosti;
- předcházení nedostatku pracovních příležitostí – vytváření územních podmínek pro vznik pracovních příležitostí;
- předcházení vzniku brownfieldů – využití nevyužívaných výrobních areálů pro podnikání;
- zvýšení ekologické stability krajiny – ochranou existující krajiny.

Jedná se o největší město na jižním Plzeňsku, ležící v oblasti Plzeňské pánve, v níž se na severovýchodě dotýká Radyňská pahorkatina s Chudenickou vrchovinou na jihozápadě a s Klatovskou kotlinou na jihu (Kokošková, 2006). Rozloha města činí 25,40 km², krajina má především zemědělský charakter, největší část rozlohy tvoří zemědělská půda, a to 57 % a dále lesy tvořící 19 % rozlohy (ČSÚ, 2023a). Nadmořská výška města činí 345 m n. m. (ČSÚ, 2023a). Nejvyšším bodem je vrchol Strížov s 522 m n. m. (Mapy.cz, 2023). Městem protéká řeka Úhlava, která je zdrojem pitné vody pro krajské město Plzeň.

Mezi symboly města patří městský znak a vlajka (viz obrázek 3). Znak je od 16. století tvořený stříbrným štítem, který je polcený zlatým prutem, na obou stranách se nachází černá orlice se zlatou korunou, zbrojí a vyplazeným jazykem, přičemž orlice hledí proti sobě (Kokošková, 2006). Černá orlice pochází z rodového znaku pánů Švihovských, kteří udělili Přešticím důležitá městská práva (Město Přeštice, 2023a). Na vlajce se nachází pět svislých pruhů (v pořadí černý, bílý, žlutý, bílý a černý), v bílých pruzích je ke žlutému pruhu přivrácená černá korunovaná orlice se žlutou zbrojí (Město Přeštice, 2023a).

Obrázek 3 Znak a vlajka města Přeštice

Zdroj: Město Přeštice, 2023a

Historie

Přeštice získaly svůj název buď podle zdrobněliny staročeského jména Přešek nebo z lidového vyprávění, podle kterého se zde choďovalo „přes tyče“, nejspíš přes řeku Úhlavu (Kokošková, 2006). Vznik města souvisí se zdejší obchodní cestou, která vedla z plzeňské kotliny proti proudu řeky Úhlavy do Bavor (Spurný, 2002, s. 5). První zmínka o Přešticích jako trhové vsi pochází z roku 1226. V roce 1239 byly prodány kladrubskému klášteru benediktýnů, ti zde zřídili probošství. Poté se k moci dostali Švihovští, ale v 18. století se vrátili benediktýni, obnovili zde probošství a nechali vybudovat významnou pamětihodnost města barokní chrám Nanebevzetí Panny Marie (Město Přeštice, 2023b).

Ve městě se rozvíjel obchod i řemesla, významný byl cech pohostinský a cech řezníků, chovaly se zde husy a především prasata, která město proslavila a stala se jeho symbolem, jednalo se o vyšlechtěné „přeštické černostrakaté“ plemeno (Strategický plán města Přeštice, 2017).

Okresním městem byly Přeštice od roku 1865 až do roku 1960. V komunistické éře se zrušily okresní úřady, školy, muzea, spolky, organizace a soukromé podniky nahradily pobočky státních podniků (např. Tesla, Prefa, Komunální služby, Stavební podnik, Strojní traktorová stanice, Zemědělské družstvo a Zemědělský nákupní a zásobovací podnik), přestala tak existovat početná střední třída, kterou tvořili živnostníci, sedláci a úředníci (Strategický plán rozvoje města Přeštice, 2006). Období budování socialismu se zapsalo do podoby města hlavně tím, že došlo k vystavění panelového sídliště v centru města a zemědělského družstva vedle kostela a byla zbourána řada historických staveb. Po roce 1989 se město začíná rychle rozvíjet, rozrůstat a modernizovat. Od roku 2003 je město správním obvodem obce s rozšířenou působností.

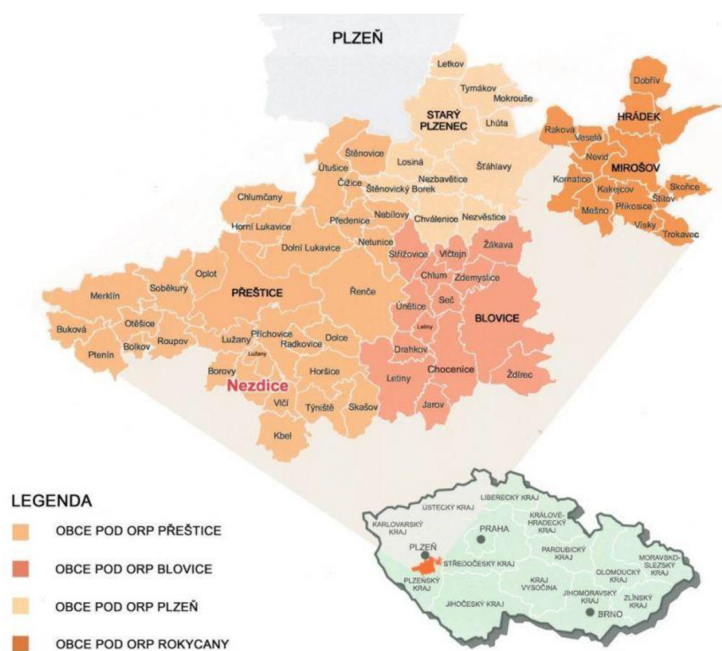
Vnější vztahy

Město Přeštice je součástí dobrovolného svazku obcí Mikroregion Přešticko, založeného v roce 2001 a sdružující 21 obcí ze správního obvodu obce s rozšířenou působností Přeštice (Přešticko.cz, 2023). Dále je součástí Místní akční skupiny Aktivios, sdružující obce v oblasti jižního Plzeňska, jde o 68 obcí (viz obrázek 4), převážně venkovského charakteru (Mas-aktivios.cz, 2023).

Přeštice mají i svá partnerská města v zahraničí. Ve Spolkové republice Německo se jedná o město Nittenau v Bavorsku. Smlouva mezi městy byla podepsána v roce 1993, města mezi sebou udržují přátelské kontakty (Město Přeštice, 2023c). Dalším městem je Krško ve Slovinsku, spolupráce byla navázána v roce 2004 a souvisí především s pravidelnými setkáváními hudebních škol obou měst (Město Přeštice, 2023c).

Od roku 1998 udržují Přeštice také přátelské osobní kontakty s městem Chadron ve Spojených státech amerických ve státě Nebraska. V dnešní době se jedná spíše o kontakt symbolický, mající vysokou morální hodnotu a vychází z osvobození naší země od nacismu v květnu 1945, o které se zasloužil válečný veterán pan Werne Lewellen, nadšený z vděčnosti zdejších obyvatel (Město Přeštice, 2023c).

Obrázek 4 MAS Aktivios

Zdroj: MAS Aktivios (2023)

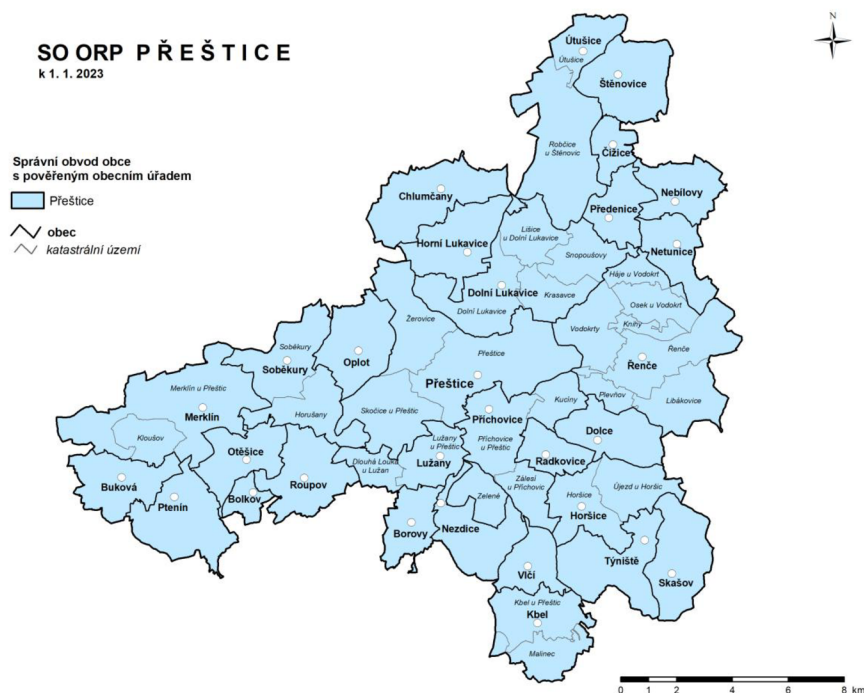
Místní samospráva

Městský úřad vykonává státní správu jak v samostatné působnosti, tak přenesené působnosti. Přeštice jsou obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností pro celkem 30 obcí: Bolkov, Borovy, Buková, Čižice, Dolce, Dolní Lukavice, Horní Lukavice, Horšice, Chlumčany, Kbel, Lužany, Merklín, Nebílovy, Netunice, Nezdice, Oplot, Otěšice, Předenice, Přeštice, Přichovice, Ptetín, Radkovice, Roupov, Řenče, Skašov, Soběkury, Štěnovice, Týniště, Útušice a Vlčí (viz obrázek 5).

Starostou města je Mgr. Tomáš Chmelík. Městský úřad tvoří kancelář starosty a 8 odborů (finanční, hospodářský, sociálních věcí a zdravotnictví, správní a dopravní, výstavby a územního plánování, školství, vnitřních věcí a památkové péče, živnostenský úřad, životního prostředí). Zastupitelstvo města se skládá z 15 členů a rada města z 5 členů. Zastupitelstvo zřídilo 2 výbory (výbor finanční, kontrolní) a rada 5 komisí (komise bytová, koncepce rozvoje, pro spolkovou činnost, kultury a školství, zdravého města).

Městem zřizované příspěvkové organizace jsou: Základní škola Josefa Hlávky Přeštice, Základní a mateřská škola Skočice, Mateřská škola Gagarinova, Mateřská škola Dukelská, Středisko volného času Slunečnice a Základní umělecká škola Přeštice.

Obrázek 5 Mapa SO ORP Přeštice

Zdroj: ČSÚ (2023b)

4.2 Sociální a ekonomická analýza města Přeštice

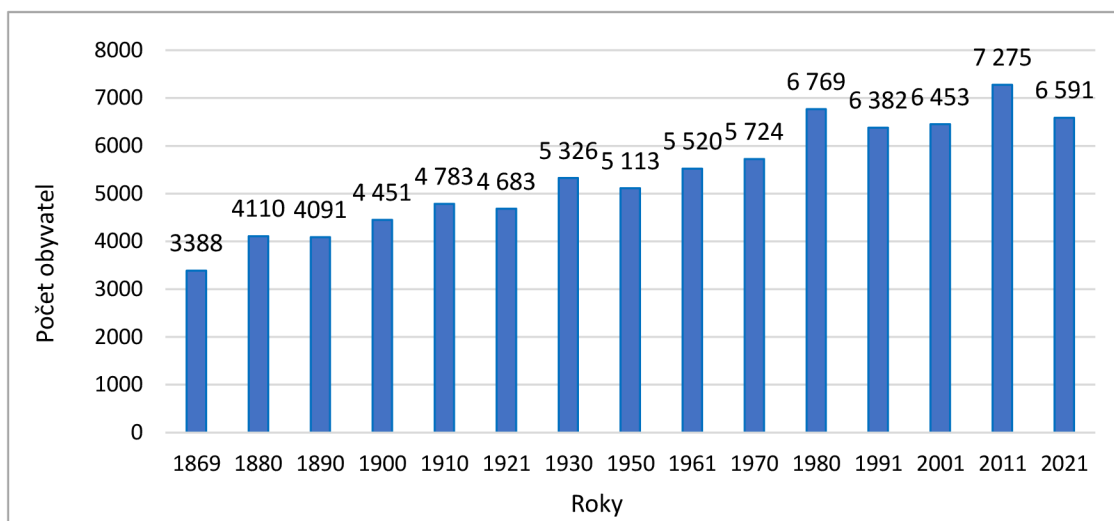
4.2.1 Obyvatelstvo

Vývoj počtu obyvatel

Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB), které proběhlo v roce 1869, se vyznačuje jako první moderní sčítání na našem území v historii. Přeštice byly v tu dobu již okresním městem, ale za sledované období měly nejmenší počet obyvatel a to 3 388. V dalších letech se počet obyvatel postupně zvyšoval. Již po sčítání mezi roky 1869 až 1880 se počet obyvatel zvýšil o 722 lidí. Další větší přírůstek je patrný mezi roky 1921 až 1930, kdy Přeštice přesahují počet 5 000 obyvatel. Další SLDB se v roce 1940 nekonalo vzhledem k probíhající 2. světové válce. Přeštice ležely v blízkosti pohraniční oblasti Sudety, ale tento fakt počet obyvatel nijak zásadně neovlivnil. Územně správní reforma v 60. letech 20. století zrušila Přeštický okres, i přesto v dalších letech začalo obyvatel výrazněji přibývat. Významný mezník přišel v roce 1980, kdy během deseti let vzrostl počet obyvatel o jeden tisíc. Tak rychlý nárůst se už v dalších letech neopakoval. Přeštice překročily hranici 6 000 a dosáhly počtu 6 769 obyvatel (velmi podobný počet obyvatel žije v Přešticích i v současnosti). V této době se začalo stavět nové sídliště a tato skutečnost měla vliv na rychlejší růst počtu

obyvatel. V 90. letech 20. století počet obyvatel poklesl zhruba o 400. Nastala nová situace ve společnosti, kdy změnou režimu došlo k přeorientování na tržní hospodářství a z tohoto důvodu dochází k dojíždění obyvatel za prací podle potřeb trhu práce. V novém tisíciletí pak přišel další výraznější nárůst počtu obyvatel, spojený s novou výstavbou, kdy Přeštice dosáhly nejvyššího počtu obyvatel a to 7 275 v roce 2011. V posledních letech dochází k poklesu počtu obyvatel. Za sledované období zhruba 150 let, kdy probíhá SLDB, se ve městě zvýšil celkově počet obyvatel o více než 3 tisíce (viz graf 1).

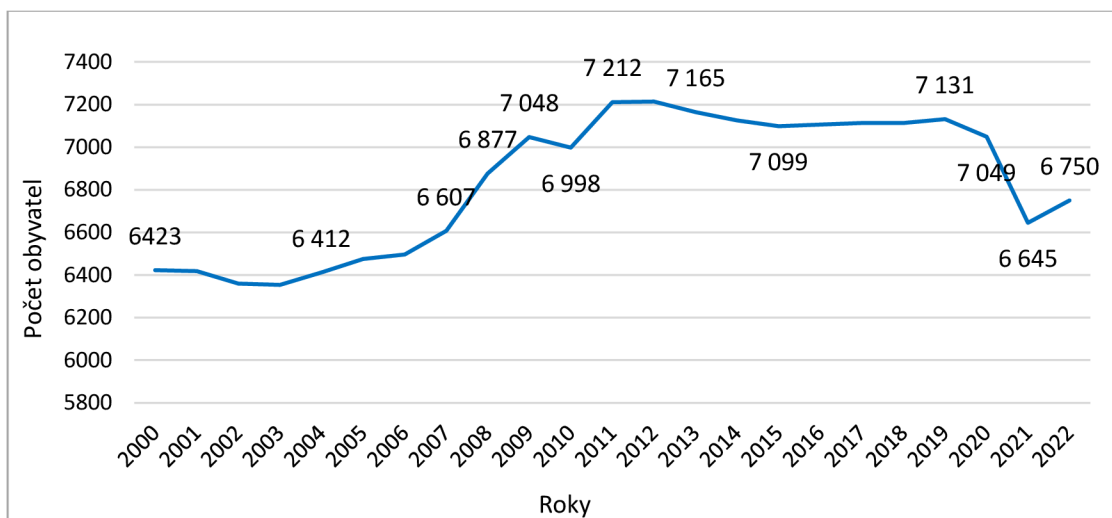
Graf 1 Vývoj počtu obyvatel ve městě Přeštice v letech SLDB 1869–2021

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2015, 2023c)

Graf 2 znázorňuje vývoj počtu obyvatel v novém tisíciletí. V tomto sledovaném období se počet obyvatel pohyboval v rozmezí mezi 6 400 až 7 200. V prvních šesti letech od roku 2000 žádné výraznější výkyvy nenastaly (každý rok mělo město okolo 6 400 obyvatel). Změna přichází rokem 2007, kdy počet obyvatel začínal růst rychleji, to souviselo se stěhování obyvatel do lokality v severní části Přeštic, kde se stavěly nové rodinné domy. Spolu s novou výstavbou se rozšiřovala i občanská vybavenost a technická infrastruktura. V roce 2009 byla poprvé překročena hranice 7 000 obyvatel, ještě v roce 2010 počet obyvatel mírně poklesl pod 7 000, ale poté se v následujících 10 let pohyboval okolo 7 100. Další změna nastala v letech 2020 až 2021. V této době se Česká republika potýkala s pandemií Covid-19 a počet zemřelých přesahoval obvyklé hodnoty. Za dva roky počet obyvatel poklesl o 486 na počet 6 645. K 31. 12. 2022 měly Přeštice 6 750 obyvatel.

Graf 2 Vývoj počtu obyvatel ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2023d

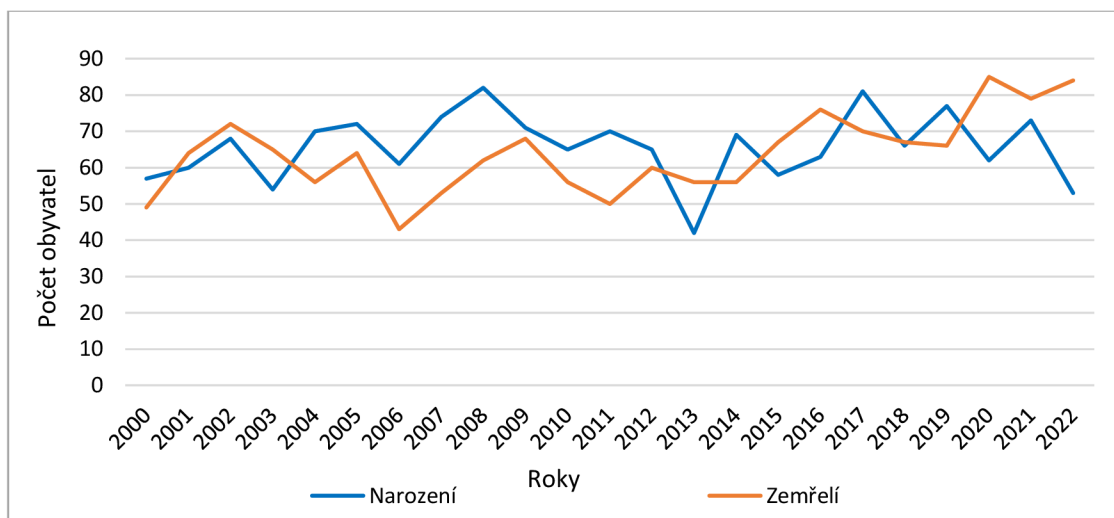
Pohyb obyvatel

Pohyb obyvatel souvisí s demografickými událostmi týkající se přirozené a mechanické měny. Za přirozenou měnu obyvatel je považováno narození a úmrtí, sňatky a rozvody. Mechanická měna souvisí se stěhováním obyvatelstva, tedy přistěhováním a vystěhováním.

Za sledované období mezi roky 2000 až 2022 převažují roky, kdy počet narozených převyšuje počet zemřelých, což je pozitivní skutečnost z hlediska procesu demografické reprodukce. Na druhou stranu rozdíly mezi těmito skupinami nejsou až tak velké, aby to mělo zásadní význam na zvyšování počtu obyvatel ve městě.

Počty narozených a zemřelých se ve sledovaných letech zásadně nemění a jsou poměrně stálé, pohybují se okolo 50 až 80 obyvateli. Nejvíce dětí se narodilo v roce 2008 a 2017 a to 82 a 81 dětí. Naopak nejvíce lidí zemřelo v letech 2020, 2021 a 2022 a to 85, 79 a 84 lidí, tento větší úbytek souvisel, vzhledem k vyšším počtům úmrtí všeobecně v době pandemie, s úmrtností na Covid-19 (viz graf 3).

Graf 3 Přirozená měna obyvatel ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022

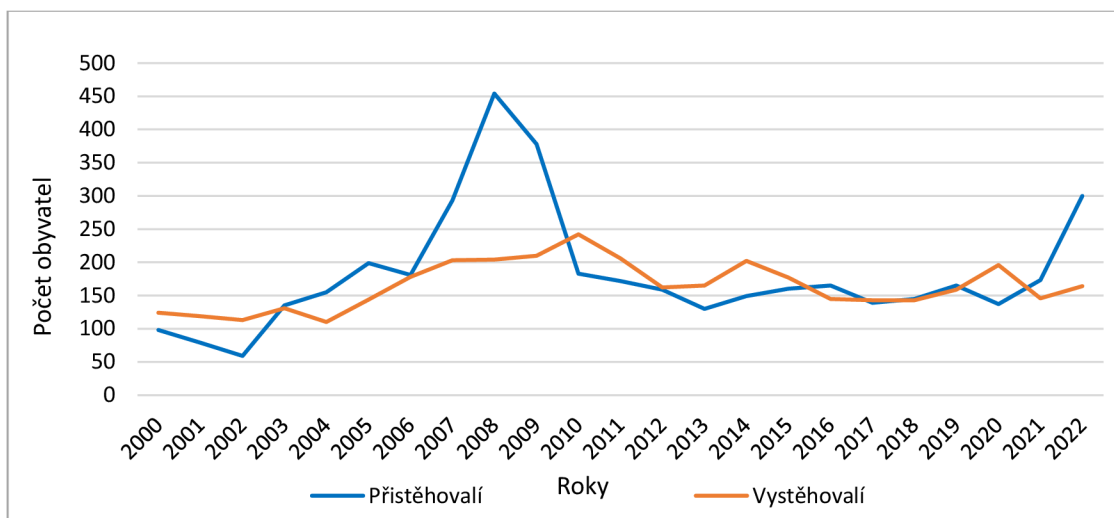
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023d)

Mezi roky 2000 až 2022 se objevuje více let, kdy se lidé do Přeštic častěji přistěhovali. Tato skutečnost má hlavní podíl na růstu obyvatel ve městě. Na grafu 4 je zřetelný nárůst přistěhovalých obyvatel mezi roky 2007 až 2009 a souvisí s výstavbou rodinných domů na severu města. Další roky počet přistěhovalých obyvatel klesá.

V roce 2022 je nárůst obyvatel po delší době opět výraznější. Nárůst ovlivnil příchod uprchlíků během probíhající války na Ukrajině. V průběhu roku 2022 byl zaznamenán příchod 189 osob s uděleným pobytoým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině (viz graf 12). Každoročně se do města přistěhuje průměrně okolo 150 lidí. Největší nárůst nastává v roce 2008, 2009 a 2022 a to 454, 378 a 300 přistěhovalých.

Počet vystěhovalých je konstantní a nenastávají zde žádné velké výkyvy. Mezi sledovanými roky se počet vystěhovalých pohybuje okolo 150 až 200 osobami ročně. Nejvíce lidí se vystěhovalo v období let 2007 až 2011 (každoročně přes 200).

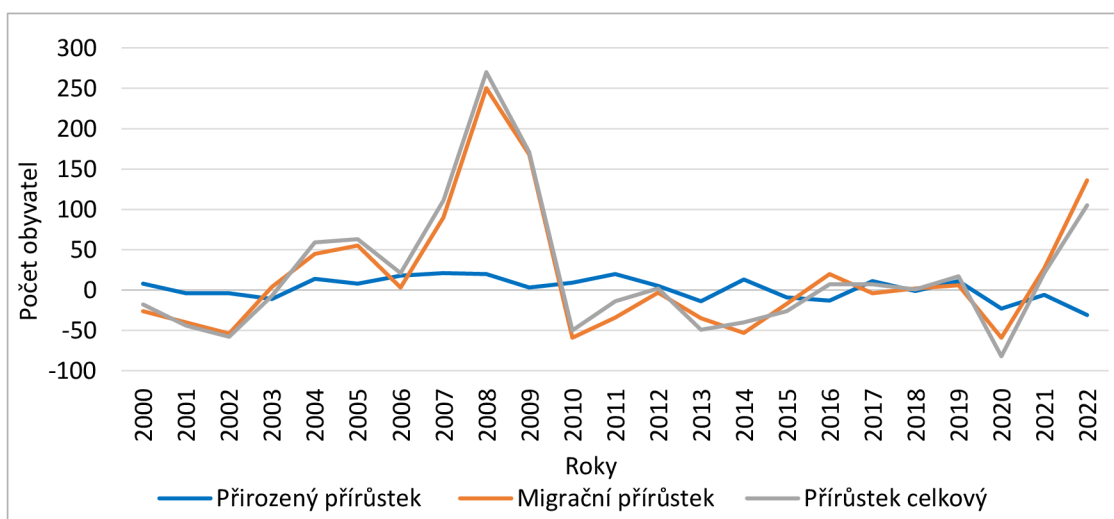
Graf 4 Mechanická měna obyvatel ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023d)

Celkový přírůstek počtu obyvatel udává součet přirozené měny a migračního salda. Při záporné hodnotě počet obyvatel ubývá. Ve sledovaném období převažují roky, kdy je celkový přírůstek kladný, celkem desetkrát (viz příloha A). Na celkovém přírůstku se z velké části podílí migrační přírůstek. Z grafu 5 je patrné, že migrační přírůstek přibližně kopíruje celkový přírůstek. Největší celkový přírůstek udává 270 osob v roce 2008, největší celkový úbytek 82 osob v roce 2020.

Graf 5 Celkový přírůstek obyvatel ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022

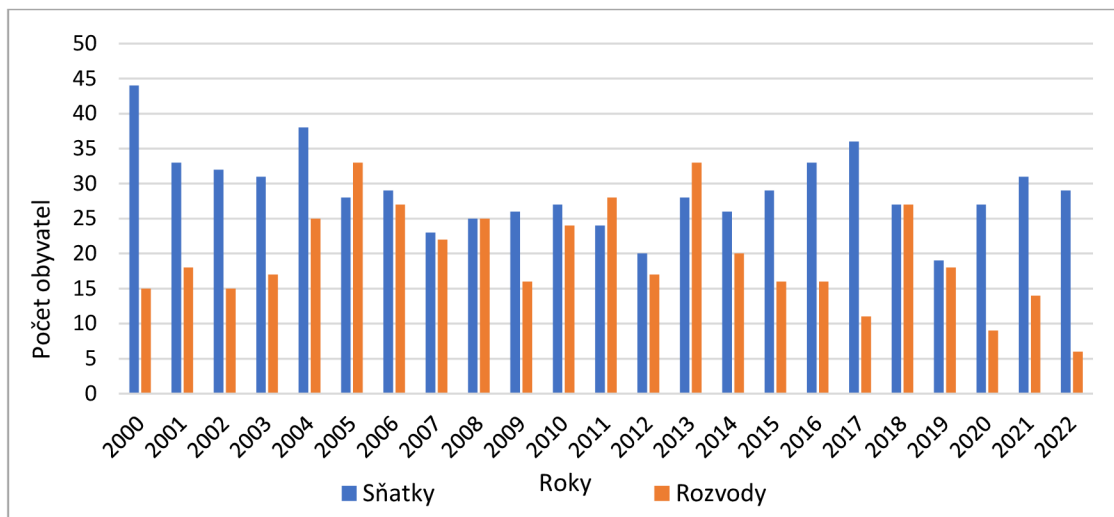

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023d)

S pohybem obyvatel a jejich životem souvisí i další demografické události, jako je sňatečnost a rozvodovost. Za sledované období se v Přešticích celkem konalo více sňatků (665) než rozvodů (452). Více rozvodů než sňatků bylo v roce 2005, 2011 a 2013 (viz graf

6). I když s mírnými výkyvy má počet sňatků klesající tendenci. Od roku 2000, kdy počet sňatků dosáhl nejvyššího čísla (44) k roku 2019, kdy byl počet sňatků nejnižší (19).

Graf 6 Sňatečnost a rozvodovost ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023d)

Struktura obyvatel

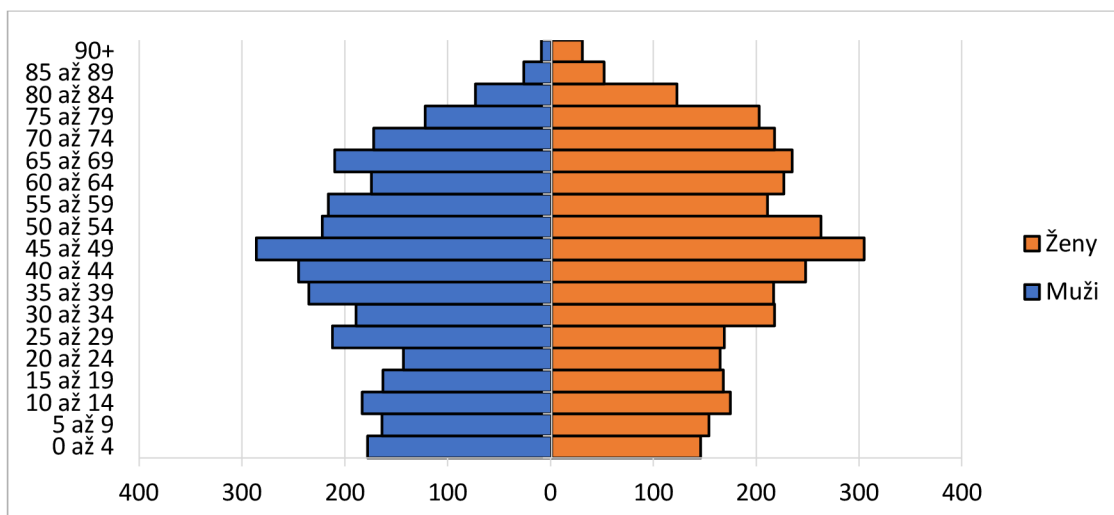
Pro zjištění, jaké obyvatelstvo v Přešticích převažuje, je důležité rozpoznat jeho strukturu – pohlaví, věk, vzdělání a národnost.

Struktura obyvatel podle pohlaví a věku

Zastoupení mužů a žen v jednotlivých věkových kategoriích znázorňuje graf 7 a jsou z něho patrné určité celospolečenské trendy, které se odrážejí i na stavu populace v Přešticích.

Převažuje starší část populace nad mladší (jedná se o regresivní věkovou pyramidu). Lidé se tedy dožívají vyššího věku a zvyšuje se naděje dožití, zároveň se ale rodí méně dětí, což znamená, že populace stárne. Nejvíce žen i mužů je zastoupeno ve věkové kategorii 45 až 49 let, jedná se o silné populační ročníky narozené v 70. letech 20. století, tzv. Husákovy děti (rodiny v té době byly výrazně podporovány státem). Naopak slabé populační ročníky jsou patrné ve věkové kategorii 20 až 24 let, narozené ve druhé polovině 90. let, kdy klesá porodnost a začíná se zvyšovat věk matky při narození prvního dítěte. Ve věkových kategoriích počínajících 60. rokem života převažují ženy, což ovlivňuje fakt, že muži se dožívají nižšího věku než ženy. Naopak v nejmladších kategoriích je zastoupeno více chlapců než děvčat (obecně se narodí více chlapců).

Graf 7 Věková pyramida obyvatel města Přeštice k 31. 12. 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023e)

K 31. 12. 2022 bylo v Přešticích celkem 6 750 obyvatel, z toho bylo 3 222 mužů a 3 528 žen, v celkovém součtu tedy převažoval počet žen nad počtem mužů o 306 (viz tabulka 4). V procentuálním vyjádření činí počet žen 52,3 % a počet mužů 47,7 %. Ve věkové kategorii 0 až 14 je však poměr opačný, převažuje počet chlapců nad dívkami o 50.

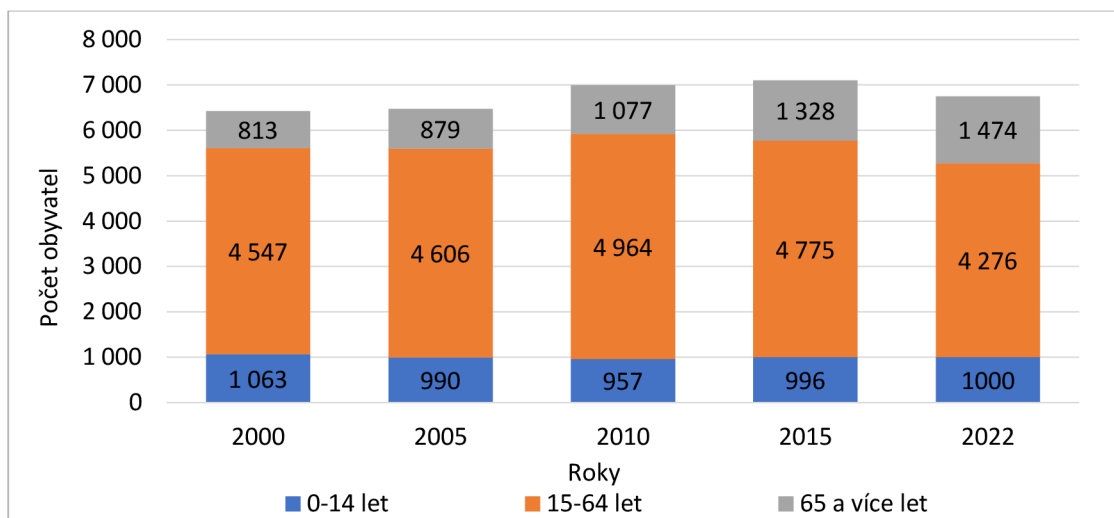
Tabulka 4 Struktura obyvatel podle pohlaví a věkových kategorií ve městě Přeštice k 31. 12. 2022

Věk	Muži	Ženy	Celkem
0–14 let	525	475	1 000
15–64 let	2 085	2 191	4 276
65 a více	612	862	1 474
Celkem	3 222	3 528	6 750

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023f)

Produktivní složka obyvatel (15–64 let) je ve městě Přeštice zastoupena největším počtem. I když v prvních deseti letech sledovaného období počet obyvatel v této skupině rostl, za posledních dvanáct let se snižoval, ze 4 964 obyvatel v roce 2010, poklesl na 4 276 obyvatel v roce 2022 (viz graf 8). Postproduktivní složka (65 a více let) se od roku 2000 výrazně zvětšila, z 813 obyvatel (13 %) v roce 2000, na 1 474 obyvatel (22 %) v roce 2022, což dokazuje, že populace stárne. Dětská složka (0–14 let) ještě v roce 2000 a 2005 převažovala nad postproduktivní. V roce 2010 se trend začal otáčet a postproduktivní složka se rychle zvyšovala a dětskou složku přeskočila.

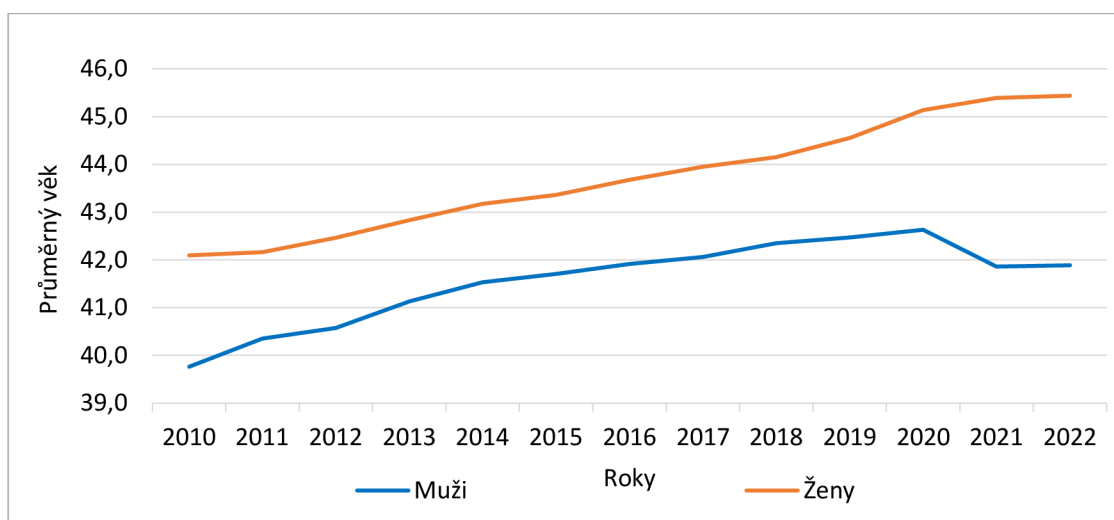
Graf 8 Složení obyvatel podle věkových skupin ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023f)

Graf 9 ukazuje, že na počátku sledovaného období byl průměrný věk mužů 39,8 let a na konci 41,9 let. I když se průměrný věk mužů od roku 2010 zvyšoval, v roce 2021 poklesl. Průměrný věk žen každým rokem roste. Na počátku sledovaného období byl průměrný věk ženy 42,1 let a na konci období už 45,4 let.

Graf 9 Průměrný věk mužů a žen ve městě Přeštice mezi lety 2010–2022

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023g)

Průměrný věk obyvatel Přeštic se zvyšuje. V roce 2010 byl průměrný věk 40,9 let, o 10 let později se průměrný věk zvýšil o 3 roky na 43,9 let (viz tabulka 5). Výjimka nastala v roce 2021, kdy se průměrný věk snížil na 43,7 let a to z důvodu vyššího počtu úmrtí v době pandemie Covid-19.

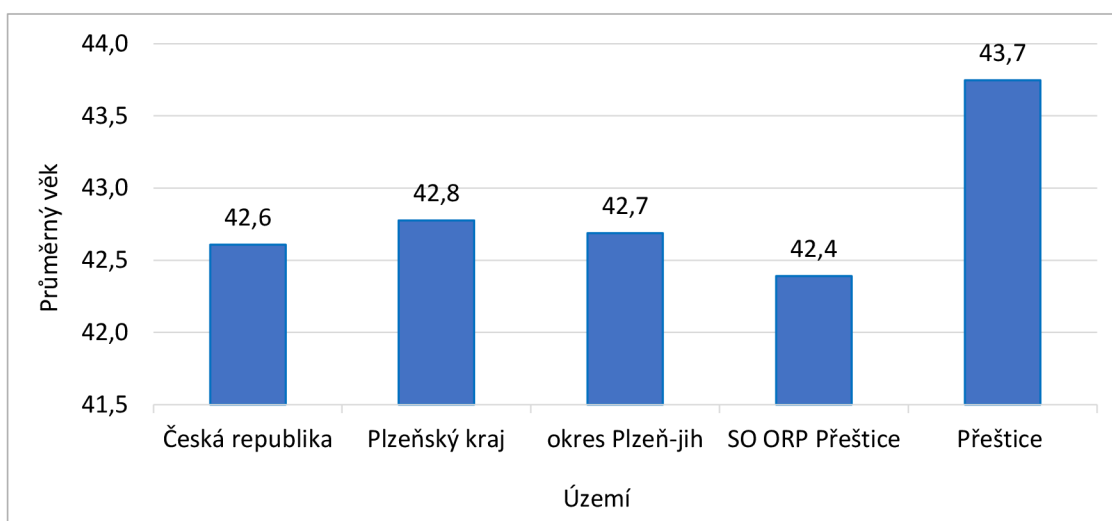
Tabulka 5 Průměrný věk obyvatel města Přeštice mezi lety 2010–2022

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Prům. věk	40,9	41,2	41,5	42	42,4	42,5	42,8	43	43,3	43,5	43,9	43,7	43,7

Zdroj: ČSÚ (2023g)

Město Přeštice má v porovnání s dalšími územními celky vyšší průměrný věk obyvatel (viz graf 10) a to i o jeden rok. Průměrný věk obyvatel České republiky je 42,6 let, v Přešticích je to 43,7 let.

Graf 10 Porovnání průměrného věku města Přeštice v roce 2022 s dalšími územními celky

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023h)

V porovnání s ostatními městy Plzeňského kraje, které jsou také jako Přeštice obcí s rozšířenou působností, se Přeštice opět řadí mezi města s nejvyšším průměrným věkem obyvatel (viz tabulka 6). Nejnižší průměrný věk mají Nýřany (42,7) a nejvyšší Horažďovice (45,7).

Tabulka 6 Porovnání průměrného věku obyvatel města Přeštice v roce 2022 s městy SO ORP v Plzeňském kraji

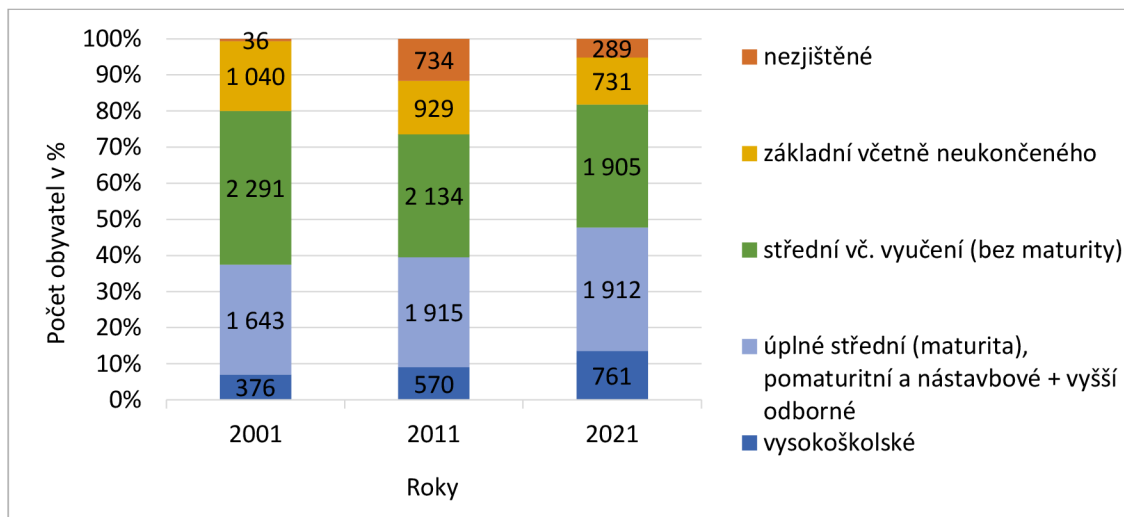
Město	Průměrný věk
Horažďovice	45,7
Klatovy	44,6
Stod	44,2
Přeštice	43,7
Domažlice	43,6
Kralovice	43,6
Nepomuk	43,5
Horšovský Týn	43,4
Rokycany	43,2
Blovice	43,1
Stříbro	43,1
Plzeň	42,9
Tachov	42,8
Nýřany	42,7

Zdroj: ČSÚ, (2023h)

Struktura obyvatel podle vzdělání

Struktura nejvyššího dosaženého vzdělání obyvatel je znázorněna na grafu 11, kde je přehledně uvedeno, jak se měnila vzdělanost obyvatelstva za období dvaceti let.

Graf 11 Struktura obyvatel podle vzdělání ve městě Přeštice v letech SLDB

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023ch)

Z porovnání období, kdy proběhla SLDB je patrné, že klesá podíl lidí, kteří mají jen základní vzdělání (vč. neukončeného). V roce 2001 základního vzdělání dosahovalo 1 040 obyvatel, v roce 2021 poklesl počet na 731 obyvatel. Snížil se také počet obyvatel se vzděláním středním (bez maturity) vč. vyučení a to z 2 291 obyvatel na 1 905 obyvatel.

Oproti roku 2001 se zvýšil počet obyvatel, kteří mají úplné střední vzdělání (pomaturitní, nástavbové, vyšší odborné). Progres nastává u vzdělání vysokoškolského, kdy v roce 2021 této úrovně docílilo 761 lidí tj. dvakrát více lidí, než v roce 2001, kdy toto vzdělání získalo 376 lidí.

Struktura obyvatel podle národnosti

Strukturu obyvatel podle národnosti zobrazuje tabulka 7. Z porovnání let, kdy proběhlo SLDB, je patrné, že převažuje česká národnost. Z cizích národností je nejvíce zastoupena slovenská, ukrajinská a vietnamská národnost. V roce 2001 bylo obyvatel s cizí národností nejvíce z Německa, v roce 2011 z Polska a v roce 2021 z Ukrajiny. Velmi často lidé svoji národnost neuváděli, v roce 2011 to bylo 2 167 lidí a v roce 2021 neuvedlo svoji národnost 2 292 lidí.

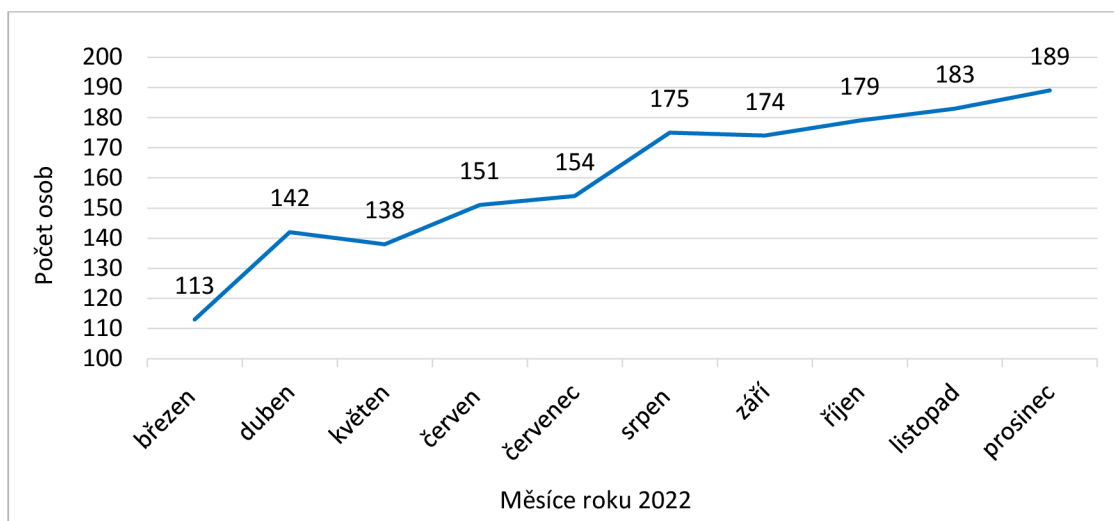
Tabulka 7 Struktura obyvatel podle národnosti ve městě Přeštice v letech SLDB

Roky		2001	2011	2021
Obyvatelstvo celkem		6 453	7 275	6 591
z toho národnost	česká	6 289	4 944	4 075
	moravská	3	6	3
	slezská	–	–	1
	slovenská	44	74	45
	německá	15	7	2
	polská	1	7	6
	romská	1	1	1
	ruská	2	3	3
	ukrajinská	5	16	29
	vietnamská	14	15	11
	neuvedená	69	2 167	2 292

Zdroj: ČSÚ (2023ch)

Strukturu obyvatel podle národnosti změnil v roce 2022 příchod uprchlíků z Ukrajiny (viz graf 12). Oficiálně se jedná o osoby s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině. K 31. 12. 2022 bylo v Přešticích 189 uprchlíků, v současné době však nevíme, zda tato skupina osob ovlivní strukturu obyvatel podle národnosti trvale nebo jde jen o dočasný stav a po ukončení války na Ukrajině se vrátí zpět do své vlasti.

Graf 12 Počty osob s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině ve městě Přeštice v roce 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle MV (2023)

Zhodnocení

Od roku 1869, kdy proběhlo první moderní SLDB, se počet obyvatel Přeštic zdvojnásobil. Přeštice těží především ze své dobré polohy (blízkost krajského města), dopravní dostupnosti a probíhající výstavbě nových domů. V novém tisíciletí se počet obyvatel dostal až přes hranici 7 000 obyvatel. K 31. 12. 2022 zde žilo 6 750 obyvatel. I v Přešticích můžeme pozorovat trendy, které se odráží v celorepublikovém srovnání. Na zvyšování počtu obyvatel se velkou měrou podílí lidé, kteří se do města přestěhují, jen minimálně ho ovlivňuje počet narozených dětí. Za poslední tři roky se zvýšil počet zemřelých. Převažují ženy, které se dožívají více let. Nejvíce obyvatel je ve věkové kategorii 45 až 49 let. Obyvatelstvo celkově stárne, zvyšuje se průměrný věk obyvatel, který činí v současnosti 43,7 let. Produktivní složka obyvatel se snižuje, naopak postproduktivní roste. Stárnutí obyvatel bude pro město znamenat zvýšené nároky na dostupnost sociální péče a zdravotnických služeb, což s sebou bude přinášet vyšší vynakládání finančních prostředků a zátěž pro rozpočet města v této oblasti. Jako perspektivní se jeví fakt, že dochází ke zvyšování úrovně vzdělanosti mezi obyvateli. Zvyšuje se počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním a to pro město i celý region představuje významný zdroj pro kvalitní posun v úrovni jeho dalšího rozvoje i vedení města.

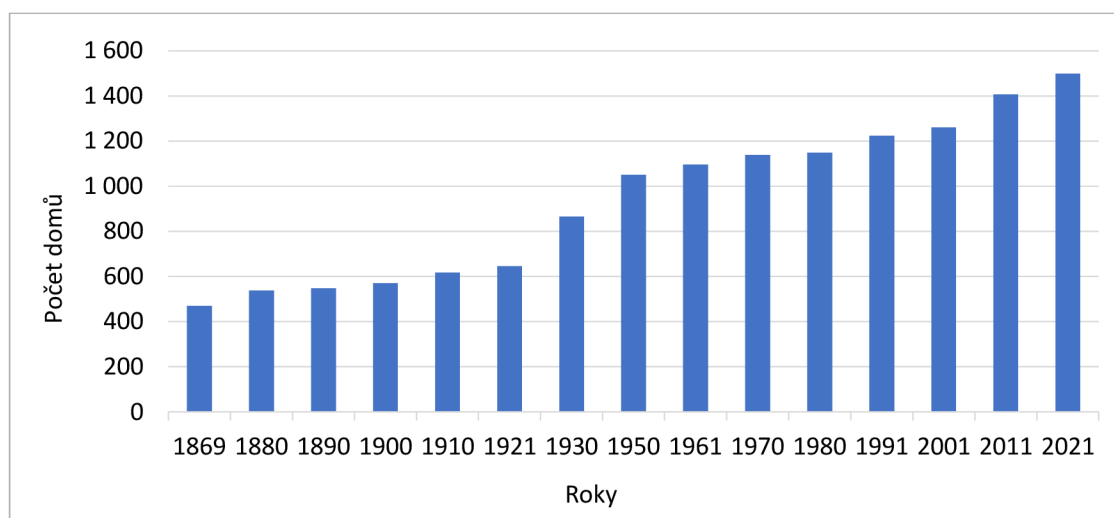
4.2.2 Bydlení

Kvalitní bytové zázemí a zdravé životní prostředí patří mezi nejdůležitější oblasti pro zajištění dobrého života obyvatel a významně souvisí s dalším rozvojem města. V Přešticích jsou novější rodinné domy, řadové a bytové domy rozmístěny v severovýchodní části města, starší rodinné domy a panelákové sídliště v centru města.

Z územního plánu města vyplývá, že pro město je důležité zachovat kompaktní část města a ochránit kulturní památky a přírodní hodnoty. Dominantní plocha určená pro obytnou a obslužnou funkci se nachází v severovýchodní části města, menší plochy pro výstavbu jsou také vymezeny v jednotlivých městských částech. Utváří se zde moderní čtvrť, kde se i nadále počítá s výstavbou především rodinných domů a také s nízkopodlažními bytovými domy, s veřejnými prostranstvími a občanskou vybaveností (Územní plán Přeštice, 2016).

Historický vývoj ukazuje, jak se každým rokem výstavba domů v Přešticích zvyšovala (viz graf 13). Nejvíce domů přibylo v období první republiky v letech 1921 až 1930 (výstavba 220 domů). Nárůst byl spojený s počátkem výstavby dvou nových vilových čtvrtí a to Masarykovou vilovou čtvrtí pod nádražím a tzv. „domky“ v prostoru od Spolkového domu směrem k Dolní Lukavici (Kokošková, 2006). Další nárůst nastal v letech 1930 až 1950 (výstavba 186 domů) a poté v letech 2001 až 2011 (výstavba 147 domů), zde je již většina staveb umístěna v severní části města.

Graf 13 Vývoj počtu domů ve městě Přešticích v letech SLDB 1869–2021

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2015, 2023c)

V současné době probíhá nová výstavba bytových domů v obytné zóně Na Chmelnicích v severovýchodní části města. Výstavba vzniká ve spolupráci s městem Přeštice, které bylo vlastníkem pozemků. Předání bytových jednotek a rodinných domů je plánováno v průběhu roku 2024 a vznikne tím více jak 70 nových bytových jednotek v bytových domech a 16 nových řadových rodinných domů (Na Chmelnicích, 2022).

Porovnání nejnovějšího období let 2011 a 2021 (proběhlo SLDB) domovního fondu v Přešticích zobrazuje tabulka 8. K roku 2021 se v Přešticích nacházelo 1 499 domů. Počet obydlených domů se zvýšil o 109 domů oproti roku 2011. Nejvyšší podíl tvořily z 86 % rodinné domy. Počet rodinných domů se za 10 let zvýšil o 101 domů, počet bytových domů se rozrostl o 4. Neobydlených domů bylo ve srovnání s rokem 2011 o 17 méně. Ve vlastnictví domů převažovaly fyzické osoby s 87 % podílem. Za 10 let se snížil počet domů, které měla ve vlastnictví obec nebo stát, ubylo bytových družstev (o 17 méně), ale zvýšil se počet spoluvlastnictví vlastníků bytů z 89 na 135.

Tabulka 8 Domovní fond ve městě Přeštice v letech SLDB 2011 a 2021

Roky		2011	2021
Domy celkem		1 407	1 499
Obydlené domy		1 244	1 353
z toho druh domu	rodinné domy	1 055	1 156
	bytové domy	160	164
	ostatní budovy	29	33
z toho podle vlastnictví	fyzická osoba	1 037	1 175
	obec, stát	31	13
	bytové družstvo	19	3
	jiná právnická osoba	–	15
	spoluvlastnictví vlastníků bytů	89	135
	kombinace vlastníků	–	11
	nezjištěno	–	1
Neobydlené domy		163	146

Zdroj: ČSÚ (2023i, 2023j)

Podle porovnání bytového fondu v tabulce 9 se počet obydlených bytů zvýšil o 82 bytů. Větší množství bytů se nachází v bytových domech než v domech rodinných. Zvýšil se počet bytů, které jsou v osobním vlastnictví, klesl počet bytů, které jsou nájemní nebo pronajaté. Velký pokles je zřetelný také u družstevních bytů, pokles zde dosahuje podílu 85 %. V porovnání s rokem 2011 se snížil počet bytů, ve kterých bylo málo obytných místností (byty s jednou místností se snížily o 47, se dvěma místnostmi o 30, se třemi

místnostmi o 139). Naopak se zvyšuje počet bytů s více obytnými místnostmi. Počet bytů se 4 místnostmi se zvýšil o 118, s 5 a více místnostmi o 238.

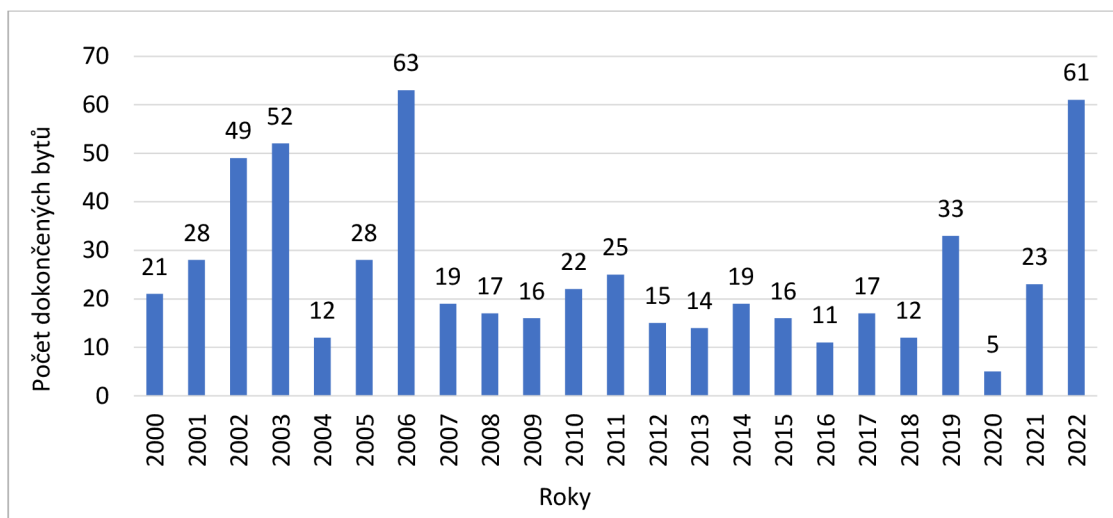
Tabulka 9 Bytový fond ve městě Přeštice v letech SLDB 2011 a 2021

Roky		2011	2021
Obydlené byty		2 793	2 875
z toho	v rodinných domech	1 306	1 343
	v bytových domech	1 451	1 471
	v ostatních budovách	36	61
z toho právní důvod užívání bytu	ve vlastním domě	1 073	1 107
	v osobním vlastnictví	528	881
	družstevní	409	73
	jiné bezplatné užívání bytu	–	202
	nájemní/pronajatý	443	409
	jiný důvod užívání	–	71
	nezjištěno	–	132
v tom s počtem obytných místností	1	99	52
	2	255	225
	3	843	704
	4	885	1 003
	5 a více	516	754
	nezjištěno	–	137

Zdroj: ČSÚ (2023i, 2023j)

Podrobné znázornění počtu dokončených bytů v novém tisíciletí zobrazuje graf 14. Nejvyšší intenzita výstavby je patrná od roku 2000 do roku 2006, kdy je dokončeno celkem 253 bytů, přičemž nejvíce bytů je dokončeno v roce 2006 a to 63. V dalších letech výstavba už není tak intenzivní, ale probíhá nadále. Roky 2019 až 2022 představují další období, kdy je v Přešticích dokončeno větší množství bytů, celkem 122. V roce 2022 je to druhý největší počet za sledované období.

Graf 14 Počet dokončených bytů ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023h)

Zhodnocení

Dostupnost bydlení významným způsobem přispívá k rychlejšímu rozvoji města. Kvalitní a rozšiřující se výstavba znamená pro nadcházející roky zvyšování počtu obyvatel a je nutné k tomu přizpůsobovat a rozšiřovat dopravní a technickou infrastrukturu a občanskou vybavenost.

Za sledované období (od roku 1869) se v Přešticích počet domů zvyšoval a to je důkazem, že se město neustále rozvíjí a roztváří. Nejvýraznější posuny ve výstavbě nastaly v období let 1921 až 1950 a v letech 2001 až 2011. Ve městě při posledním SLDB převažovaly rodinné domy s počtem 1 156 nad bytovými, kterých bylo 164. V novém tisíciletí vzniklo nejvíce dokončených bytů v roce 2006 a to 63 a v roce 2022 přibylo dalších 61. Nová výstavba je od 90. let. 20. století směřována do severní části města, kde má i v budoucnu potenciál se nadále rozšiřovat. Příkladem je probíhající výstavba nových bytových a řadových domů v obytné zóně Na Chmelnicích.

4.2.3 Dopravní a technická infrastruktura

Přeštice mají v rámci silniční sítě Plzeňského kraje výhodnou polohu, související především s blízkostí krajského města Plzně, které je vzdálené 20 km od Přeštic. Silniční síť propojuje Přeštice s ostatními blízkými obcemi, zahrnuje silnici I. třídy, silnice II. třídy a silnice III. třídy (viz tabulka 10).

Tabulka 10 Silniční síť ve městě Přeštice

Kategorie	Označení	Úsek
Silnice I. třídy	I/27	Železná Ruda – Přeštice – Dubí
Silnice II. třídy	II/183	Domažlice – Přeštice – Rokycany
	II/230	Bečov nad Teplou – Přeštice – Nepomuk
Silnice III. třídy	III/18027	Přeštice – Dolní Lukavice – Štěnovice
	III/18030	Dnešice – Přeštice (Zastávka) – Dolní Lukavice
	III/18031	Přeštice (Žerovice) – Přeštice (Zastávka)
	III/18324	Přeštice (Skočice) – Oplot
	III/18325	Přeštice (Skočice) – Lužany
	III/1825	Přeštice (Skočice) – Roupov

Zdroj: vlastní zpracování dle Mapy.cz (2023)

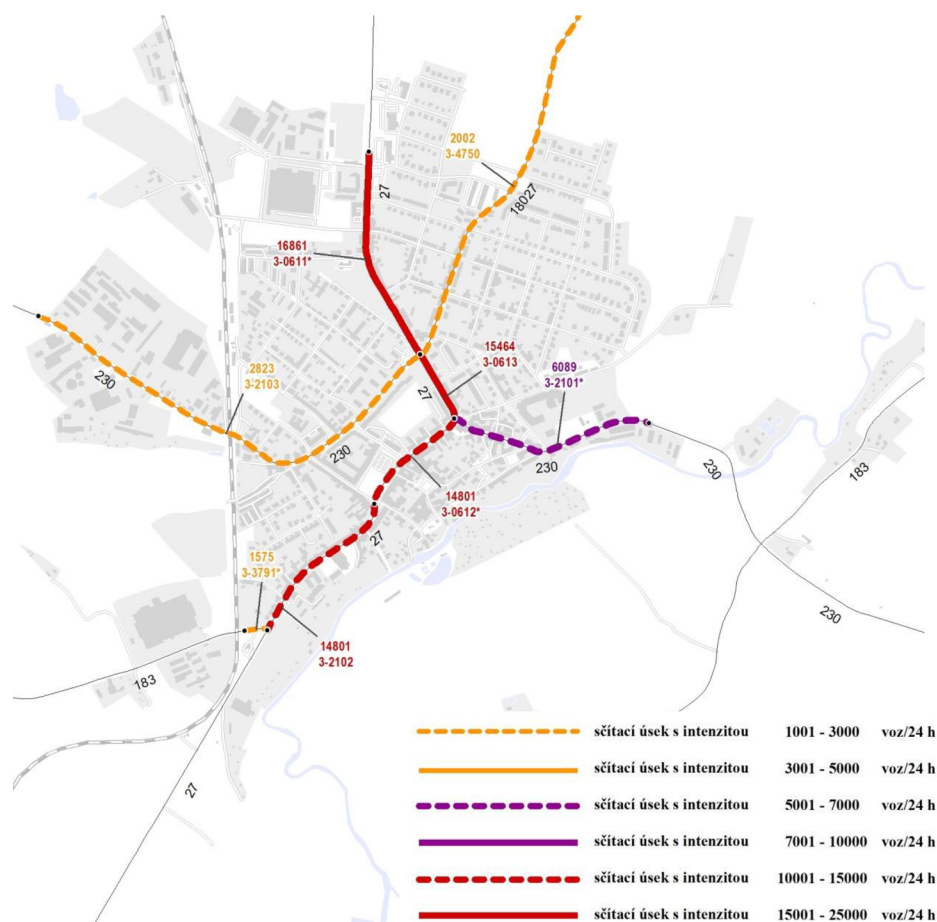
Přešticemi prochází významná dopravní komunikace, silnice první třídy I/27, která vede od hranic s Německem. V Plzeňském kraji prochází přes Železnou Rudu, Klatovy, Přeštice, Plzeň, Kralovice a dále pokračuje v Ústeckém kraji Žatcem, Mostem, Litvínovem a Dubím. Silnice prochází v Přešticích přímo centrem města, vede okolo Masarykova náměstí i kostela Nanebevzetí Panny Marie. Jedná se o velmi vytižený úsek, představující pro město intenzivní dopravní a ekologickou zátěž. Nejvytiženější úsek představuje ulice tř. 1. máje (viz obrázek 6), kde průměrně ve všední den projede za 24 hodin 16 861 vozidel, z toho osobních a dodávkových vozidel je 13 949 (viz tabulka 11). Po křižovatce s ulicí Husova a Palackého přichází druhý nejvytiženější úsek silnice (ulice tř. 1. máje), kde průměrně ve všední den za 24 hodin projede 15 464 vozidel. Navazující ulicí Rybovou a Hlávkovou pak projede denně 14 801 vozidel. Městu má od intenzivního zatížení automobilovou dopravou ulevit plánovaná výstavba obchvatu (viz příloha B). Obchvat se vyhne centru města a bude navazovat na přeložku silnice I/27 Šlovice – Přeštice, dokončenou v roce 2023. Začátek stavby obchvatu Přeštic je předpokládán na rok 2025.

Tabulka 11 Přehled intenzity dopravy na vybraných úsecích silnic ve městě v roce 2020

Silnice	I/27	I/27	I/27	I/27	II/183	II/230	II/230	III/18027
Úsek	3-0611	3-0613	3-0612	3-2102	3-3791	3-2103	3-2101	3-4750
Autobusy	95	66	92	92	16	89	26	19
Těžká motorová vozidla	2 820	2 484	2 388	2 388	207	580	846	203
Osobní a dodávková vozidla	13 949	12 883	12 285	12 285	1 341	2 231	5 216	1 783
Mot. voz. celkem	16 861	15 464	14 801	14 801	1 575	2 823	6 089	2 002

Zdroj: vlastní zpracování dle ŘSD ČR (2022a)

Obrázek 6 Intenzita dopravy na vybraných úsecích silnic ve městě Přeštice podle Sčítání dopravy v roce 2020

Zdroj: ŘSD ČR (2022b)

Městem prochází dále dvě silnice druhé třídy II/183 a II/230 mající regionální význam. Silnice II/183 vede z Domažlic přes Přeštice do Rokycan. Silnice II/230 prochází v Plzeňském kraji přes Stříbro, Stod, Přeštice a Nepomuk. Z komunikací nižší třídy projede nejvíce aut právě po silnici II/230 a to úsekem Nepomucké ulice vedoucí do města Nepomuk, průměrně je to ve všední den za 24 hodin 6 089 vozidel. Silniční síť na území Přeštic zahrnuje i silnice třetí třídy. Silnice III/18027 vede z Přeštic přes Dolní Lukavici do Štěnovic. Ostatní silnice třetí třídy propojují místní části Přeštic a přilehlé obce (viz tabulka 10).

Dopravní obslužnost hromadnou dopravou je v Přešticích zajištěna autobusovými a vlakovými spoji a to, jak ve všední dny, tak i o víkendech. Autobusovou dopravu obstarává společnost ARRIVA STŘEDNÍ ČECHY s. r. o. Počet přímých autobusových spojů do vybraných měst/obcí zobrazuje tabulka 12. Pro porovnání byla vybrána 3 města a 2 menší obce v blízkosti Přeštic. Ve všední dny jede nejvíce spojů do krajského města

Plzně. Častější časové intervaly spojů jsou v ranních hodinách (do 8 hodin), první spoj jede ve 4 hodiny a 10 minut, poslední ve 22 hodin a 59 minut (iDOS.cz, 2024). I blízké malé obce mají dobrý počet spojů. Nejméně spojů ze sledovaných měst/obcí zajíždí do města Dobřany. O víkendech je dopravní obslužnost velmi nízká. Do všech měst/obcí jedou 4 autobusové spoje, do Dobřan ještě o jeden spoj méně.

Tabulka 12 Počet přímých autobusových spojů z města Přeštice do vybraných měst/obcí

Město/obec	Počet spojů	
	ve všední den	v sobotu a neděli
Plzeň	33	4
Klatovy	15	4
Dobřany	5	3
Lužany	29	4
Horní Lukavice	15	4

Zdroj: iDOS.cz (2024)

Ve městě je celkem 13 autobusových zastávek: Přeštice – Na Jordáně, Přeštice – náměstí, Přeštice – železniční stanice, Přeštice – STS, Přeštice – U Hřibitova, Přeštice – U Židovského hřbitova, Přeštice – U Přejezdu, Přeštice – Strážov, Přeštice – Na Chmelnících, Přeštice – Dukelská, Přeštice – Žerovice, Přeštice – Skočice, Přeštice – Zastávka (Mapy.cz, 2023).

V Přešticích se nachází vlakové nádraží v centru města a vlaková zastávka v místní části Přeštice-Zastávka. Prochází zde trať č. 170 vedoucí z Plzně do Železné Rudy. V pracovní dny staví na vlakovém nádraží 29 spojů o víkendech je obslužnost jen o pár spojů nižší, staví zde 24 spojů (iDOS.cz, 2024).

Pro cyklistickou dopravu jsou městem vedeny celkem 4 cyklotrasy: cyklotrasa č. 2124 Přeštice – Ejpovice, cyklotrasa č. 2166 Přeštice – Chotěšov, cyklotrasa č. 2185 Přeštice – Blížejev a cyklotrasa č. 2190 Přeštice – Netunice, na které navazují další cyklotrasy v okolí (Mapy.cz, 2023).

V roce 2019 byl v Přešticích dokončen nový moderní přestupní dopravní uzel u nádraží, který nahradil dřívější nedostačující prostor, tato výstavba umožnila propojení více druhů dopravy a tím snazší cestování pro obyvatele. Vznikly zde zastávky pro autobusy, parkovací místa pro auta a místa pro jízdní kola se stojany, úpravou prošla i přidružená komunikace.

Technická infrastruktura

Vodovod, kanalizace a čistírna odpadních vod

Pro město Přeštice zajišťuje správu vodohospodářské infrastruktury smluvně společnost ČEVAK, a.s. České Budějovice. Zdrojem pitné vody pro město je několik vrtů, z nichž je voda čerpána přes úpravnu vody do hlavního vodojemu Žerovice. Vodovod nemají vybudovaný v městských částech Skočice a Žerovice, obyvatelé využívají vlastních studní. Vybudování vodovodu do těchto čtvrtí je zahrnuto do plánu investic města Přeštice. Ve městě je celkem 14,4 km příváděcích vodovodních řádů a 25,6 km vodovodní sítě (Strategický plán města Přeštice, 2017).

Ve městě Přeštice je vybudována jednotná kanalizační síť zakončená čistírnou odpadních vod (ČOV). Na ČOV jsou napojeny i městské části Skočice a Žerovice, pouze v části Zastávka kanalizační síť není. Celková délka kanalizační sítě je 39 km (Strategický plán města Přeštice, 2017).

Elektrická energie

Město Přeštice je elektřinou napájeno přes rozvodnu 400/110 kV Přeštice. Provozovatel rozvodny včetně přenosové soustavy je akciová společnost Česká energetická přenosová soustava (ČEPS). Navazující distribuční soustava patří společnosti ČEZ Distribuce, a.s.

Město především provozuje veřejné osvětlení, na kterém provádí opravy a údržbu externí firma, jedná se o 876 lamp a v dalších městských částech je lamp 102, na veřejné osvětlení je napojeno též osvětlení kostela a soch na náměstí (Strategický plán města Přeštice, 2017).

Jako zdroj elektrické energie používá město na svých objektech i fotovoltaické elektrárny, které částečně zajišťují vlastní provoz budov základních škol nebo nově zrekonstruovaného „Modrého domu“, kde se nachází pobočka Úřadu práce, nájemní a sociální byty, ordinace fyzioterapie nebo fitness.

Plyn

Distribuční soustavu plynovodů včetně technologických objektů zásobování plynem zajišťuje firma RWE GasNet, s.r.o.

Rozvod tepla

Město Přeštice založilo pro centrální zásobování teplem a udržitelnost cen tepla firmu B+T s.r.o., která zásobování teplem provozuje, na dvě centrální kotelny na zemní plyn je

napojeno celkem 35 subjektů, systém centrálního zásobování teplem je též napojen na bioplynovou stanici firmy Úslava Bioenergie a.s., Dolní Lukavice, v budovách v majetku města je celkem 9 samostatných kotelen na zemní plyn (Strategický plán města Přeštice, 2017).

Elektronické sítě

Město Přeštice je pokryto digitální mobilní sítí operátorů O2, T-Mobile a Vodafone. Internet zajišťuje ve městě 10 komerčních poskytovatelů, postupně se ve městě rozšiřuje optická síť, která slouží k propojení objektů města, pro kamerový systém napojený na Městskou policii Přeštice a pro další účely (Strategický plán města Přeštice, 2017).

Zhodnocení

Přeštice mají dostatečnou dopravní infrastrukturu. Silniční síť propojuje město s místními částmi Přeštic a s ostatními obcemi v regionu. Dobrá dopravní dostupnost a blízkost města Plzně přináší obyvatelům snadnější dojezd za prací nebo za větší a kvalitnější občanskou vybaveností prostřednictvím hromadné dopravy nebo soukromými osobními automobily. Problém však představuje dopravou nadměrně zatížená silnice I/27 procházející centrem města, kde ve všední den projede i 16 861 aut. Situaci vyřeší stavba obchvatu města s předpokládaným začátkem výstavby v roce 2025. Obchvat zklidní situaci v centru města, které tak bude méně frekventované a zvýší se tím bezpečnost pro chodce,lepší se životní prostředí a centrum města nebude tak zahlceno prachem, emisemi a hlukem. Hromadná doprava pro přepravu obyvatel je zajištěna autobusy a vlaky, především spojení s krajským městem je zajišťováno častými spoji. Kvalitní technická infrastruktura není zajištěna na celém území města. V městských částech Skočice a Žerovice chybí vodovodní síť, v městské části Zastávka není kanalizační síť. Město se snaží snižovat spotřebu elektrické energie z veřejné elektrické sítě, proto na střechy svých některých objektů zajistilo instalaci fotovoltaických elektráren.

4.2.4 Občanská vybavenost

Vzdělávání

Ve městě Přeštice je zastoupeno předškolní a základní vzdělávání, nachází se zde 3 mateřské školy a 2 základní školy (viz tabulka 13). Všechna školská zařízení ve městě ve školním roce 2023/2024 mají větší kapacitu, než je počet žáků, které školy navštěvují. Školy zřizuje město Přeštice jako příspěvkové organizace.

Tabulka 13 Školská zařízení ve městě Přeštice pro školní rok 2023/2024

Škola	Název	Kapacita	Počet žáků	Naplnění kapacity v %
Mateřská škola	MŠ Přeštice – Dukelská	188	172	91,5
	MŠ Přeštice – Gagarinova	84	80	95,2
	ZŠ a MŠ Skočice (Přeštice)	26	24	92,3
Základní škola	ZŠ a MŠ Skočice (Přeštice) 1. – 5. r.	60	27	45
	ZŠ Josefa Hlávky Přeštice 1. – 9. r.	1 200	1 022	85,1

Zdroj: vlastní zpracování dle MŠMT (2024) a oficiálních stránek města Přeštice (2023d)

Mateřská škola Přeštice (ulice Dukelská 959) je největším předškolním zařízením ve městě s kapacitou 188 dětí. V současnosti ji navštěvuje 172 dětí, které jsou rozděleny do 7 tříd. Jedná se o komplex 5 budov, které jsou propojeny chodbou, v okolí školy se nachází velká zahrada s hřištěm a prolézačkami. Mateřská škola byla otevřena v roce 1970, jednalo se o společné zařízení mateřské školy a jeslí (Mateřská škola Přeštice Dukelská, 2021).

Mateřská škola Přeštice (ulice Gagarinova 202) má kapacitu 84 dětí a v současnosti ji navštěvuje 80 dětí. Mateřská škola je tvořena čtyřmi pavilony, ve kterých se nacházejí tři třídy, byla otevřena v roce 1981 a v roce 2010 prošla rekonstrukcí (Mateřská škola Přeštice – Gagarinova, 2024).

Základní a mateřská škola Skočice se nachází v místní části Přeštic (Skočice 98). Mateřská škola má kapacitu 26 dětí a navštěvuje ji 24 dětí. Základní škola má malotřídní charakter a pouze první stupeň. Její kapacita je 60 žáků a navštěvuje ji 27 žáků, kapacita je využita pouze ze 45 %.

Základní škola Josefa Hlávky Přeštice (ulice Na Jordáně 1146) je největší základní školou v okrese Plzeň-jih, škola má kapacitu 1 200 žáků. V současnosti do školy chodí 1 022 žáků, kapacita je tak naplněna z 85,1 %. Moderní areál základní školy byl slavnostně otevřen v roce 1996, jeho součástí jsou např. velké učebny, odborné pracovny, čítárny, knihovny, dílny, aula, tělocvičny, hřiště s umělým povrchem a trávou nebo atletická dráha (Základní škola Josefa Hlávky, 2010).

V Přešticích není zastoupeno středoškolské vzdělávání. Ve školním roce 2008/2009 zde začala působit pobočka Gymnázia Plzeň (Mikulášské náměstí), která od školního roku 2012/2013 byla pro nedostatečný zájem zrušena (Základní škola Josefa Hlávky, 2010).

Dalším vzdělávacím zařízením ve městě je základní umělecká škola, která zájemcům nabízí vzdělávání ve třech uměleckých oborech: hudebním, tanečním a výtvarném. Škola bývá zapojena do různých akcí, které město pořádá a navštěvuje ji 440 žáků (ZUŠ Přeštice, 2024).

Zdravotnictví a sociální služby

Přeštice nedisponují žádným velkým zdravotnickým zařízením. Nejbližší nemocnice se nacházejí v okolních městech Stod, Klatovy a Plzeň.

Působí zde 6 praktických lékařů pro dospělé, 2 praktičtí lékaři pro děti a 5 zubařů. Občané mají k dispozici také odborné lékaře v oboru: alergologie a klinická imunologie, dermatovenerologie, endokrinologie a diabetologie, fyzioterapie, gynekologie, chirurgie, klinické biochemie, klinické onkologie, neurologie, oftalmologie, ortodoncie, ortopedie, otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku, pneumologie a ftizeologie, radiologie, urologie, vnitřní lékařství (viz příloha C). Součástí zdravotnických služeb v Přešticích je i zdravotnická záchranná služba a 3 lékárny.

V oblasti sociálních služeb poskytují Přeštice pečovatelskou službu pro osoby se sníženou soběstačností (osoby se zdravotním postižením a senioři se sníženou soběstačností) v rámci terénní a ambulantní (součástí není ubytování) služby. Péče je poskytována ve Středisku osobní hygieny v Máchově ulici 556, kde se též nachází Dům s pečovatelskou službou, který je nájemním domem s byty zvláštního určení (přidělování bytů je v kompetenci Rady města), součástí objektu je i společenská místnost s knihovnou a areál zahrady s lavičkami (Popis realizace poskytování sociální služby, 2023). Od 1. 4. 2023 město nabízí službu Senior Taxi se snahou zajistit starším občanům obce (65 let a více) a držitelům průkazu TP, ZTP, nebo ZTP/P přepravu na určitá místa např. na úřad, do nemocničního zařízení, za službami atd. (Město Přeštice, 2023e).

Kultura a volný čas

Přeštice nabízí různé možnosti a příležitosti pro trávení volného času. Působí zde Kulturní a komunitní centrum Přeštice, které organizuje nejrůznější společenské a kulturní akce, kurzy, besedy, kroužky pro děti a jiné. Jeho součástí je turistické informační centrum, provozuje kino, každý měsíc vydává Přeštické noviny a provádí další činnosti v zájmu města. Pro konání kulturních a společenských akcí slouží městu velký (tzv. víceúčelový) sál, malý sál a konferenční sál.

Kromě toho pro trávení volného času dětí i dospělých funguje v Přešticích jako příspěvková organizace Středisko volného času Slunečnice, které zájemcům nabízí různé kroužky (hudební, jazykové, výtvarné, společenské a spoustu dalších), přednášky, akce, výlety nebo příměstské tábory.

Ve městě se každoročně konají různé společenské a kulturní akce, které si již za dobu konání lidé oblíbili např.:

- Rozsvícení vánočního stromečku a zpívání koled;
- Lampionový průvod;
- Pivní slavnosti a Festival vína;
- Letní kino;
- Gulášofest;
- Noc kostelů;
- Tradiční pout'
- Májové oslavy;
- Reprezentační ples;
- Vepřové zabijačkové hody.

V Přešticích působí nejrůznější zájmové spolky (sportovní a jiné) jako např.:

- Tělovýchovná jednota Přeštice;
- Tělocvičná jednota Sokol Přeštice;
- Klub českých turistů Úhlava;
- Sbor dobrovolných hasičů;
- Ženský pěvecký sbor Carmina;
- Spolek pro záchranu historických památek Přešticka.

Významným zdejším kulturním zařízením je také Dům historie Přešticka, který pro návštěvníky nabízí stálou výstavu starých řemesel a živností nebo obchodních památek především z první poloviny 20. století (jako je originální kupecký krám), kromě stálých výstav probíhají během roku i nové výstavy (Dům historie Přešticka, 2024). Pro obyvatele zde slouží i městská knihovna, která má svoje pobočky i v místních částech Skočice a Žerovice.

Sport

Město Přeštice nabízí občanům široké množství sportovního vyžití a různých sportovišť. Největší zdejší sportovní organizací je Tělovýchovná jednota Přeštice, která v roce 2019 měla 964 členů (z toho do 18 let 398 členů a nad 65 let 90 členů), zájemcům nabízí rozmanitou nabídku sportů – badminton, basketbal, cyklistiku, florbal, fotbal, kanoistiku, kuželky, lyžování, národní házenou, pěší turistiku, silový trojboj, sportovní modelářství, šachy, vodní turistiku, volejbal, vzpírání a základní a rekreační tělesnou výchovu (Plán rozvoje sportu v Přešticích, 2020). Ve městě působí i další sportovní organizace. V rámci neorganizovaného sportu v Přešticích podnikají subjekty, zaměřující se na pilates, posilování, jógu atd.

Velkou část sportovních zařízení vlastní město Přeštice nebo městem zřízené příspěvkové organizace (např. Základní škola Josefa Hlávky). Většina sportovních zařízení je také přístupná pro neorganizovanou veřejnost volně nebo za poplatek. Ve městě se nachází fotbalové hřiště, venkovní sportovní areál ZŠ Josefa Hlávky (s fotbalovým hřištěm, běžeckými dráhami, doskočištěm pro skok daleký, trojskok a skok vysoký, sektorem pro vrh koulí a antukovým víceúčelovým hřištěm), multifunkční hřiště s umělým povrchem (využívané pro národní házenou a florbal), tenisové kurty s antukovým povrchem multifunkční a basketbalové hřiště, antukové volejbalové hřiště, tělocvičny, lezecká stěna, gymnastický sál, venkovní posilovna, házenkářský areál, kuželkové dráhy (součástí hotelu Sport), dráhy pro bowling, víceúčelová hřiště (většinou pro míčové sporty), skatepark, posilovny, pouliční asfaltové hřiště, areál střelnice, pumptrekový areál (Plán rozvoje sportu v Přešticích, 2020).

Pro menší děti je ve městě dostupných hned několik dětských hřišť, které během let procházejí opravami, aby byla v co možná nejlepším stavu a splňovala nároky bezpečnosti pro vyžití malých dětí.

Sportoviště jsou rozmístěna po celém území města, což má dopad na zvýšené náklady pro jejich údržbu a provoz, více než polovina sportovišť vznikla po roce 1989, některé budovy nebo jejich části původně nesloužily pro účely sportu a díky snaze rychle a levně zajistit sportovní zařízení, byly předělány bez ohledu na potřebu jejich dlouhodobého provozu, proto by některé potřebovaly zmodernizovat, aby splňovaly aktuální požadavky na kvalitní sportoviště (Plán rozvoje sportu v Přešticích, 2020).

Služby

V Přešticích jsou poskytovány služby z různých oblastí. Zastoupeny jsou zde např. banky, bankomaty, pojišťovny, pošta, realitní kanceláře, kromě dvou větších supermarketů (Penny a Billa) jsou zde i menší maloobchodní prodejny s potravinami, řeznictví, pekařství, prodejny s oděvy a textilem, drogerie, chovatelské potřeby, prodejna s hobby potřebami, prodejna stavebních materiálů, prodejna nábytku, prodejny domácích spotřebičů, květinářství, kadeřnictví, oční optika, hodinářství, benzínové stanice a další podniky a živnosti.

Zhodnocení

Vzhledem k velikosti města je občanská vybavenost Přeštic na dobré úrovni. Představuje významný aspekt života ve městě. Občanské vybavenosti Přeštic využívají i obyvatelé přilehlých obcí. V oblasti vzdělávání zde působí 3 mateřské a 2 základní školy s dostatečnou kapacitou. Základní škola Josefa Hlávky patří mezi největší základní školy v regionu (kapacita je cca 1 200 žáků). V současnosti žádná střední škola zřízena v Přešticích není, ale blízkost měst Plzně a Klatov umožňuje denní dojíždění žáků hromadnou dopravou do středních škol, které se tam nacházejí a následně mohou pokračovat v těchto městech i ve vysokoškolském studiu.

V oblasti zdravotnictví zde působí praktiční lékaři, ale i lékaři ve specializovaných oborech. Ve městě se nachází 3 lékárny i zdravotnická záchranná služba. Vzhledem ke stárnutí populace je v Přešticích omezená nabídka sociálních služeb, sice je zde terénně a ambulantně poskytovaná pečovatelská služba, ale chybí zařízení sociálních služeb s možností pobytu. Město se snaží vycházet vstříc starším obyvatelům, a proto zajišťuje službu Senior Taxi, která má ulehčit život a pomoci seniorům s dopravou např. k lékaři, na úřady, za službami apod.

V oblasti kultury a sportu město nabízí nejrůznější možnosti, jak trávit volný čas. Během roku se zde konají společenské a kulturní akce pro děti i dospělé. Ve městě působí četné zájmové spolky se širokým zaměřením. V oblasti sportu je největší organizací Tělovýchovná jednota Přeštice. Ve městě je sice poměrně dostatečný počet sportovních zařízení, ale chybí zde koupaliště, plavecký bazén nebo ledová plocha. Městem neprochází ani žádná cyklostezka, ale jen cyklotrasy vedoucí po běžných silnicích.

Občanům jsou k dispozici ve městě služby z různých oblastí, které potřebují v každodenním životě.

4.2.5 Cestovní ruch

Kulturní památky

Přeštice nepatří mezi známé vyhledávané turistické cíle. Jedná se o zemědělský region, kde dříve žili převážně zemědělci a drobní řemeslníci, přesto i zde lze najít některé zajímavé objekty a kulturní památky, které stojí za zhlédnutí. Často se zde lidé zastaví, když městem projíždí cestou na Šumavu nebo do Plzně.

Již při pohledu z velké dálky každého upoutá úžasná silueta přeštického barokního kostela Nanebevzetí Panny Marie, která jako by „pluje“ na horizontu krajiny a přímo se dotýká nebe. Toto tajemné panorama v nás probouzí zvědavost prozkoumat místo, kde naši předci vystavěli krásný chrám a vytvořili tak zajímavou scenérii. Kostel Nanebevzetí Panny Marie je nejvýznamnější národní kulturní památkou, která se nachází na vyvýšeném pahorku v centru města, vedle velmi frekventované silnice I/27 (viz příloha D). Vystavěn byl mezi roky 1750–1775 podle plánů věhlasného barokního stavitele K. I. Dientzenhofera (Město Přeštice, 2023f). Nahradil tak dřívější kostel, který již nevyhovoval zástupům věřících, putujícím do města za zázračným obrazem Bolestné Panny Marie (Strategický plán Přeštice, 2017). Kostel nebyl úplně dostavěný a až v 90. letech 20. století proběhla rekonstrukce, při které byly dokončeny věže podle původního plánu. Na opravu věží vznikla i sbírka, do které přispívali občané. Další rozsáhlou rekonstrukcí prošel kostel mezi roky 2021 až 2023. Po opravách byl otevřen 9. prosince 2023. Rekonstrukce se týkala interiéru i exteriéru. Její součástí byla úprava obvodového pláště, opravy povrchů, restaurování výmalby kostela i mobiliáře, zlepšení interiérového vybavení (vytápění lavic, nové ozvučení a osvětlení) nebo rozšíření prohlídkového okruhu o kapli sv. Barbory (Diecéze plzeňská, 2023).

Kulturní památkou je i kostel sv. Ambrože, který je součástí území Přeštic a nachází se v zaniklé středověké vsi, jedná se o jednu z nejstarších památek raného křesťanství na území Plzeňského kraje (Kokošková, 2006). Mezi památky nacházející se na Masarykově náměstí patří: Mariánský sloup, socha sv. Jana Nepomuckého, socha sv. Kiliána, kašna se sochou sv. Václava a budova spořitelny. Budova je sídlem spořitelny i v současnosti. Průčelí spořitelny zdobí figurální vlis sochaře Josefa Matějů – alegorie práce a šetrnosti (Kokošková, 2006).

Město se pojí se jménem Josefa Hlávky, který byl architektem, zakladatelem a prvním prezidentem České akademie věd a umění a zároveň zdejším rodákem. Na hřbitově stojí hrobka Josefa Hlávky, zachován byl i jeho rodný dům v Hlávkově ulici. Dalším významným rodákem byl Jakub Jan Ryba, hudební skladatel a spisovatel. Autor České mše vánoční má v Přešticích pod kostelem Nanebevzetí Panny Marie pomník tvořený deskou s portrétem a prvními tóny České mše vánoční.

Další významnou součástí a symbolem Přeštic je sousoší přeštických černostrakatých prasat. Sousoší vzniklo k příležitosti konání zemědělské výstavy Plzeňsko – budování socialismu v roce 1957 (Šumava.cz, 1996–2024). Nachází se v blízkosti hlavní silnice I/27 před areálem bývalého zemědělského družstva a odkazuje na zdejší historii chovu vyšlechtěného černostrakatého plemene prasat. I na zdejší kašně se sochou sv. Václava na Masarykově náměstí jsou na chrlicích a obrubě kašny umělecky ztvárněná „malá přeštická prasátka“.

Za pozornost stojí i obytný dům bývalého Hospodářského družstva Plzeň, postavený v roce 1924 pro ředitele přeštické pobočky. Jde o kulturní památku, která představuje kvalitní meziválečnou architekturu s prvky kubistického stylu, trojúhelníkový štít je ozdoben reliéfem vycházejícím z motivu na tehdy platné jednokorunové minci (Národní památkový ústav, 2015).

V nedalekém okolí Přeštic lze také nalézt další turistické cíle. Renesanční zámek v Lužanech koupil v roce 1866 Josef Hlávka a nechal jej přestavět do podoby severoitalské vily s dominantní šestipatrovou věží, dnes slouží, tak jak si Hlávka přál, k vědeckému a kulturnímu životu (Mazný et al., 2022 s. 56). Další zámky nacházející se poblíž jsou např. v Dolní Lukavici, Příchovicích, Merklíně nebo Nebílovech. Zajímavými místy jsou také např. zřícenina hradu Roupov a Skála, tvrz v Řenčích. Pro procházku zdejší krajinou byla vybudována stezka „Se sv. Vojtěchem okolím Přeštic“, trasa je dlouhá 20 km a obsahuje naučné tabule odkazující na život sv. Vojtěcha.

Na Masarykově náměstí v centru města se nachází turistické informační centrum, které podává podrobné informace o památkách a taktéž o dalších zajímavostech v okolí.

Ubytovací a restaurační zařízení

Cestovní ruch je vždy provázaný s dostatečnou úrovní a kvalitou ubytovacích a stravovacích (restauračních) služeb. Přestože nejsou Přeštice významně spjaty

s cestovním ruchem, pro návštěvníky města a zdejší obyvatele jsou zde nabízeny dobré možnosti.

Ubytování poskytují hotely a penziony např.:

- Hotel Sport;
- Hotel Spolkový dům;
- Hotel Volf;
- Penzion U Franty;
- Penzion U Šárů;
- Pension Alfa.

Kapacitu a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení a její porovnání mezi roky 2020 až 2022 zobrazuje tabulka 14. Počet zařízení, které ČSÚ uvádí jako hromadné, jsou v Přešticích tři s 22 pokoji. Porovnávané roky jsou ovlivněné situací spojenou s pandemií Covid-19, související s restrikcemi a omezením cestování. V roce 2020 se v ubytovacích zařízeních ubytovalo 411 hostů (z toho bylo 49 nerezidentů). V roce 2022, kdy byly restrikce zrušeny, bylo hostů již zhruba třikrát více než v roce 2020 a to 1 446 (z toho 466 nerezidentů). Počet přenocování, které hosté v Přešticích strávili, činilo průměrně 2 noci.

Tabulka 14 Kapacita a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení ve městě Přeštice mezi lety 2020–2022

Rok	2020	2021	2022
Počet zařízení	3	3	3
Pokoje	22	22	22
Lůžka	49	46	46
Hosté	411	797	1 446
z toho nerezidenti	49	176	466
Přenocování	793	1 743	2 532
z toho nerezidenti	80	443	878
Průměrný počet přenocování (noci)	1,9	2,2	1,8

Zdroj: ČSÚ (2023k)

Na výběr je ve městě, vzhledem k jeho velikosti, poměrně dostatečné množství restauračních zařízení jako jsou restaurace, jídelny, pizzerie, bary, prodejny rychlého občerstvení nebo kavárny a cukrárny např.:

- Resturace U Přeška;

- Resturace Přeštická svině;
- Restaurace Spolák;
- Resturace U Nováka;
- Pizzerie Venezia Tali;
- Bar Přeštická stodola;
- Jídelna U Labužníka;
- Cukrárna V Háječku;
- Café Volf.

Zhodnocení

Přeštice nejsou vyhledávaným turistickým místem, i tak se zde nachází krásné kulturní památky v čele s dominantou města kostelem Nanebevzetí Panny Marie, který byl v nedávné době rekonstruován. Další zajímavé památky se vyskytují v okolí Přeštic. Ve městě je nabídka ubytovacích zařízení pro případné turisty, lidé se zde však většinou ubytovávají jen na kratší dobu (průměrně na 2 noci). Město nabízí také poměrně dobrý výběr z různých typů restauračních zařízení.

4.2.6 Bezpečnost a kriminalita

Městská policie Přeštice

Za účelem ochrany a bezpečnosti osob, majetku a zajištění veřejného pořádku ve městě byla zřízena Městská policie Přeštice, která je orgánem města, plní úkoly v rámci působnosti města a podléhá přímo starostovi města, městská policie spolupracuje s Policií ČR (Obvodní oddělení Přeštice), se kterou má uzavřenou koordinační dohodu o vzájemné spolupráci pro stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku státními orgány a orgány územních samosprávných celků, v současnosti slouží ve městě 5 strážníků Městské policie Přeštice (Město Přeštice, 2023g).

Město Přeštice pravidelně zpracovává Plán prevence kriminality města Přeštice, který vychází z vyhodnocení stavu v oblasti kriminality a zjištěných problémů v uplynulém období a předkládá konkrétní kroky a stanovuje cíle pro zlepšení situace. Na tvorbě plánu se podílí instituce pohybující se v oblasti prevence kriminality a vzdělávání.

Vybraná veřejná prostranství monitoruje městský kamerový dohlížecí systém se záznamem, který je postupně rozšiřován a svým dohledem přispívá ke zvýšení bezpečnosti občanů a jejich majetku zejména v centru města.

Jako další přínosný činitel prevence ve veřejném pořádku je od roku 2017 u městské policie ustanoven asistent prevence kriminality, který působí svojí přítomností a využívá místní a osobní znalost v místech se zvýšenou možností kriminálního jednání a konfliktů, zajišťuje dohled nad cestou dětí do škol u přechodů, dodržování čistoty ve městě apod. (Strategický dokument Prevence kriminality města Přeštice pro období let 2024–2030, 2023). Sociálně vyloučené lokality v Přešticích nejsou určeny, jako problémové lokality se ukazují ubytovny, kde dochází k některým projevům protiprávního jednání, zejména používání návykových látek, narušování veřejného pořádku, výtržnictví atd. (Strategický dokument Prevence kriminality města Přeštice pro období let 2024–2030, 2023).

Trestné činy

Tabulka 15 zobrazuje počty trestných činů v letech 2016 až 2022 na území Přeštic. I když se v roce 2017 celkový počet trestných činů oproti roku 2016 snížil o 16, v dalších letech se počty trestných činů zvyšovaly, v roce 2018 o 15 a v roce 2019 o 14. Úbytek nastal v letech 2020 až 2021 a byl poznamenán vládními restrikcemi – nouzovými stavy a omezením svobody pohybu v souvislosti s pandemií Covid-19, ty se velkou měrou podílely na poklesu nápadu trestné činnosti (Strategický dokument prevence kriminality města Přeštice pro období let 2024–2030, 2023). V roce 2022 oproti roku 2021 přibylo 23 trestných činů. V tomto roce byly úplně rozvolněny vládní restrikce, dopad na nárůst trestných činů lze částečně přisoudit válce na Ukrajině a tím vzrůstající ceně pohonných hmot a potravin (Strategický dokument prevence kriminality města Přeštice pro období let 2024–2030, 2023). Násilných trestných činů bylo nejvíce v roce 2018, v dalších letech došlo k jejich poklesu. V těchto letech prokazatelně poklesl podíl výtržnictví a ublížení na zdraví, tyto činy byly páčány se spojitostí s nočním provozem restauračních služeb a ty převážně pokrývá městský dohledový systém (ul. Husova, tř. 1. máje, ul. Rybova), následně využívaný pro zjištění průběhu skutku (Strategický dokument prevence kriminality města Přeštice pro období let 2024–2030, 2023).

Mravnostní trestná činnost dosahovala ve všech letech nízkých počtů. V roce 2022 dokonce nebyl řešen žádný takovýto čin. Majetková trestná činnost se poslední roky pohybuje ve stejných počtech, mezi roky 2020 až 2022 bylo takových činů zaznamenáno

41. V této oblasti jsou problémové lokality města Přeštice především mimo samotné centrum – sklepní prostory bytových domů, garážové komplexy a zástavby rodinných domů na okrajích města (rozšíření kamerových bodů v ul. Máchova, sídelní oblasti ve směru na Horní a Dolní Lukavici a severně od ul. Husova) (Strategický dokument prevence kriminality města Přeštice pro období let 2024–2030, 2023).

Tabulka 15 Kriminalita (přečiny a zločiny) na území města Přeštice v letech 2016–2022

Kriminalita	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Celkem	86	70	85	99	84	86	109
Násilná	5	7	13	8	3	5	12
Mravnostní	2	0	2	5	1	7	0
Majetková	30	29	27	39	41	41	41

Zdroj: Strategický dokument prevence kriminality města Přeštice pro období let 2024–2030 (2023)

Přestupky

Mezi roky 2016 až 2022 byly na území Přeštic sledovány přestupky proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití, proti majetku a na ochranu před návykovými látkami. Porovnání roku 2016 a roku 2022 ukazuje, že u všech kategorií přestupků došlo k nárůstu (viz tabulka 16). Přestupky proti veřejnému pořádku v letech 2016 až 2018 klesaly a poté se střídaly roky s vyššími a nižšími počty přestupků. Přestupky proti občanskému soužití zaznamenaly pokles jen v roce 2017, od té doby neustále rostou. V roce 2017 takovýchto přestupků bylo 38 a v roce 2022 už 73. U přestupků proti majetku se střídaly roky, kdy se počet přestupků snižoval a zvyšoval. Nejnižší počet přestupků byl v roce 2017 a to 46, v roce 2021 byl naopak nejvyšší počet přestupků a to 76. Přestupky na ochranu před návykovými látkami z počátku dosahovaly nízkých hodnot, postupně se ale tyto hodnoty zvyšovaly.

Tabulka 16 Druhy přestupků na území města Přeštice v letech 2016–2022

Přestupky	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Proti veřejnému pořádku	26	24	22	29	21	35	28
Proti občanskému soužití	46	38	51	59	66	72	73
Proti majetku	57	46	64	57	68	76	68
Na ochranu před návykovými látkami	7	7	10	16	25	18	22

Zdroj: Strategický dokument prevence kriminality města Přeštice pro období let 2024–2030 (2023)

Obyvatelé města měli možnost v lednu a únoru 2023 vyplnit pocitovou mapu, kde mimo jiné mohli zaznamenávat místa, kde se v Přešticích necítí bezpečně/příjemně (viz příloha

E). Záměrem vedení města bylo zapojit všechny aktivní obyvatele města do zamyšlení se nad aktuálním stavem města a označit přímo na mapu místa, kde cítí nějaké problémy, chtějí vylepšení, ale i vyznačit místa, které rádi navštěvují ve volném čase. Zjištěné poznatky posloužily vedení města k přehledu, jak o místech oblíbených, tak neoblíbených tj. místech, na která je nutno zaměřit další pozornost z hlediska přijetí nějakých vhodných opatření, např. zvýšení bezpečnosti osob (častější kontrola městské policie) nebo nutné opravy, úpravy, změny, zlepšení (plánování investic) atd.

Zhodnocení

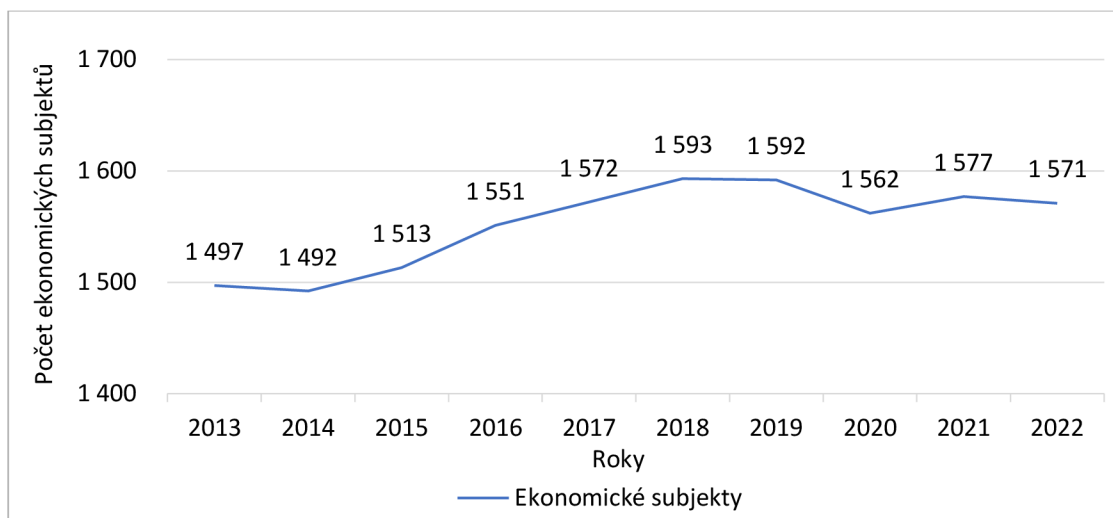
Pocit bezpečí patří mezi základní a jeden z nejdůležitějších požadavků člověka při rozhodování, kde by chtěl trvale žít. Bezpečnost obyvatel je tedy prioritou kvalitního života ve městě. V současné době na bezpečnost obyvatel dohlíží 5 strážníků městské policie a působí zde také asistent prevence kriminality, současně ve městě působí Policie ČR Obvodní oddělení Přeštice a vybraná veřejná prostranství monitoruje městský kamerový dohledový systém. Úbytek trestných činů byl zaznamenán v letech 2020 až 2021, kdy byly vládou nařízené restriktce v době pandemie Covid-19, počty trestných činů se tehdy přiblížily roku 2017, kdy bylo v Přešticích spácháno nejméně trestných činů. V roce 2022 však trestných činů přibývalo, jedním z důvodů může být rozvolnění vládních restrikcí.

4.2.7 Ekonomické prostředí ve městě

Podnikatelské prostředí

Počet registrovaných ekonomických subjektů byl mezi roky 2013 až 2022 konstantní, nedocházelo k jeho velkým výkyvům. Počet subjektů se pohyboval okolo 1 490 až 1 590 (viz graf 15). Mírný pokles nastal v roce 2020, kdy oproti roku 2019 ubylo 30 podniků. Protože se jednalo o rok 2020, mohl pokles souviset s probíhající pandemií Covid-19. K 31. 12. 2022 bylo registrováno celkem 1 571 ekonomických subjektů.

Graf 15 Registrované ekonomické subjekty ve městě Přeštice mezi lety 2013–2022

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023l)

K 31. 12. 2022 bylo v Přešticích registrováno celkem 1 571 subjektů, z toho u 861 (65 %) podniků byla zjištěna aktivita (viz tabulka 17).

Tabulka 17 Srovnání podnikatelských subjektů podle právní normy ve městě Přeštice mezi lety 2021–2022

Podnikatelské subjekty	Rok 2021		Rok 2022	
	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Fyzické osoby	1 277	680	1 262	686
Fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona	1 157	580	1 141	585
Fyzické osoby podnikající dle jiného než živnostenského zákona	91	84	91	85
Zemědělství podnikatelé	18	11	19	13
Právnícké osoby	300	164	309	175
Obchodní společnosti	165	141	170	154
Akciové společnosti	5	4	5	5
Družstva	2	2	2	2
Celkem	1 577	844	1 571	861

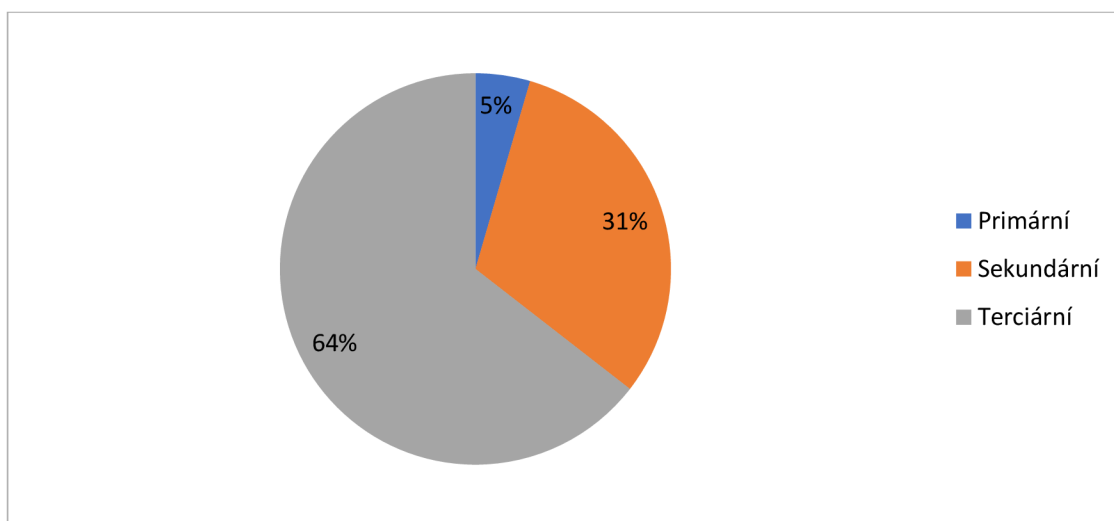
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023k)

Nejvíce podnikatelských subjektů představují fyzické osoby, které se na celkovém počtu subjektů podílejí z 80 %. Fyzických osob podnikajících dle živnostenského zákona bylo registrováno 1 141, aktivita byla zjištěna u 585 (66 %) z nich. Právníckých osob bylo

registrováno 309, z toho aktivita byla zjištěna u 175 (64 %) podniků. Při porovnání roku 2021 a 2022 se zvýšil počet podnikatelských subjektů, u kterých byla zjištěna aktivita o 17. Mezi uvedenými lety nenastala žádná výrazná změna v počtu podnikatelských subjektů.

Největší část podnikatelských subjektů (se zjištěnou aktivitou) se k 31. 12. 2022 zabývala terciárním sektorem (službami), podíl na ekonomické struktuře byl 64 %. Následoval sekundární sektor (průmysl) s podílem 31 % a primární sektor s 5 % (viz graf 16). Převažující činnosti zobrazuje tabulka 18.

Graf 16 Sektory ekonomiky ve městě Přeštice k 31. 12. 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023k)

U podniků se zjištěnou aktivitou v terciárním sektoru převažuje činnost velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (136 subjektů), následují podniky s ostatní činností (90 subjektů) a profesní, vědecké a technické činnosti (93 subjektů). U sekundárního sektoru jsou zahrnuty jednotlivé činnosti pod písmeny B–E (průmysl celkem; zvláště stavebnictví), těmito průmyslovými činnostmi se zabývá 145 subjektů a stavebnictvím 116 subjektů. Primární sektor tvoří 38 subjektů.

Tabulka 18 Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti ve městě Přeštice k 31. 12.

2022

Činnost	Podniky se zjištěnou aktivitou
A Zemědělství, lesnictví, rybářství	38
B–E Průmysl celkem	145
F Stavebnictví	116
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	136
H Doprava a skladování	49
I Ubytování, stravování a pohostinství	47
J Informační a komunikační činnosti	21
K Peněžnictví a pojišťovnictví	9
L Činnosti v oblasti nemovitostí	15
M Profesní, vědecké a technické činnosti	93
N Administrativní a podpůrné činnosti	11
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	3
P Vzdělávání	18
Q Zdravotní a sociální péče	30
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	21
S Ostatní činnosti	90
Nezařazeno	–

Zdroj: ČSÚ (2023k)

Ekonomické subjekty, rozdělené podle počtu zaměstnanců, zobrazuje tabulka 19. Největší počet tvoří subjekty, které jsou bez zaměstnanců, takto byla zjištěna aktivita u 582 subjektů. Následují tzv. mikropodniky s počtem menším než 10 zaměstnanců, v Přešticích je takovýchto podniků 11. Další jsou malé podniky s počtem menším než 50 zaměstnanců, těch je v Přešticích 29. Ekonomický subjekt s počtem zaměstnanců mezi 200 až 999 zaměstnanci se v Přešticích nenachází. Působí zde však 2 ekonomické subjekty s 1 000 a více zaměstnanci.

Mezi největší průmyslové firmy v Přešticích patří International Automotive Components Group s. r. o. vyrábějící interiéry pro automobilový průmysl a VISHAY ELECTRONIC s. r. o. vyrábějící polovodiče a elektronické součástky (ČSÚ, 2024a). Firma International Automotive Components Group s. r. o. zaměstnává cca 2 000 zaměstnanců a patří mezi nejvýznamnější zaměstnavatele v regionu (IAC, 2023). V dosahu města Přeštice se nachází další větší firmy a to MD ELEKTRONIC spol. s r. o. v Chotěšově, vyrábějící elektrické vodiče a kabely, Sony DADC Czech Republic s. r. o. ve Štěnovicích, zajišťující kompletační balící a logistické služby, Murr CZ, s. r. o. ve Stodě vyrábějící elektrické

rozvodné zařízení nebo zdravotnická zařízení Psychiatrická nemocnice v Dobřanech a Stodská nemocnice (ČSÚ, 2024b).

Tabulka 19 Ekonomické subjekty se zjištěnou aktivitou podle počtu zaměstnanců ve městě Přeštice k 31. 12. 2022

Počet zaměstnanců	Počet subjektů se zjištěnou aktivitou
Bez zaměstnanců	582
1–5	99
6–9	17
10–19	14
20–24	5
25–49	10
50–99	3
100–199	4
1000 a více	2
Neuvedeno	125
Celkem	861

Zdroj: ČSÚ (2023m)

Ekonomická aktivita obyvatel

Ekonomická aktivita obyvatel zahrnuje obyvatele ekonomicky aktivní a neaktivní. K poslednímu SLDB v roce 2021 (viz tabulka 20) bylo v Přešticích 3 476 (55 %) obyvatel ekonomicky aktivních (z toho 97 % zaměstnaných a 3 % nezaměstnaných) a 2 943 (45 %) obyvatel ekonomicky neaktivních (z toho 59 % nepracujících důchodců, 36% žáků a studentů, 5 % osob na rodičovské). Přičemž více ekonomicky aktivní byli muži a více ekonomicky neaktivní ženy (více žen, které v důchodu nepracují a převažující počet žen na rodičovské).

Tabulka 20 Ekonomická aktivita obyvatel města Přeštice podle SLDB 2021

Ekonomická aktivita		Muži	Ženy	Celkem
Ekonomicky aktivní		1 915	1 671	3 586
z toho	zaměstnaní	1 857	1 619	3 476
	nezaměstnaní	58	52	110
Ekonomicky neaktivní		1 238	1 705	2 943
z toho	nepracující důchodci	579	899	1 478
	osoby na rodičovské	1	131	132
	žáci, studenti	422	460	882
Nezjištěno		36	26	62

Zdroj: ČSÚ (2023j)

Místo pracoviště obyvatel Přeštic zobrazuje tabulka 21. Podle SLDB 2021 bylo zaměstnáno celkem 3 476 osob. Nejvíce zaměstnanců dojíždí za prací do jiného okresu Plzeňského kraje (1 053 osob), zde hraje důležitou roli především velmi dobrá dopravní dostupnost Přeštic, následují zaměstnanci pracující na jiné adrese, než je jejich obvyklý pobyt (709 osob) a zaměstnanci, kteří pracují na adrese obvyklého pobytu (700). V jiném kraji než Plzeňském, pracuje 57 osob. Do zahraničí jich dojíždí 52. Bez stálého pracoviště je pak 266 osob.

Tabulka 21 Místo pracoviště obyvatel města Přeštice podle SLDB 2021

Zaměstnaní	v tom podle místa pracoviště							
	v České republice					v zahraničí	bez stálého pracoviště	Nezjištěno
	na adrese obvyklého pobytu	na jiné adrese v obci obvyklého pobytu	v jiné obci okresu	v jiném okrese kraje	v jiném kraji			
3 476	700	709	525	1 053	57	52	266	114

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023n)

Nezaměstnanost

Nezaměstnanost dosahuje na Přešticku velmi nízkých hodnot. V rámci sledovaných územních jednotek mezi roky 2018 až 2022 byl nejnižší podíl nezaměstnaných osob v SO ORP Přeštice (viz tabulka 22).

Nejmenší podíl nezaměstnaných osob byl v Přešticích ve sledovaném období v roce 2018 a to 1,7 %. Následující roky se podíl nezaměstnaných pohyboval mezi 2 až 2,5 %, přičemž největší podíl nezaměstnaných lze zaznamenat u roku 2020 a to 2,5 %. Rok 2018 měl podíl nezaměstnaných nejnižší i u SO ORP Přeštice a Plzeňského kraje (celá ČR měla podíl nejnižší v roce 2019). Naopak nejvyšší podíl nezaměstnaných byl u všech územních celků zaznamenán v roce 2020, kdy propukla pandemie Covid-19, která negativně ovlivnila pracovní trh.

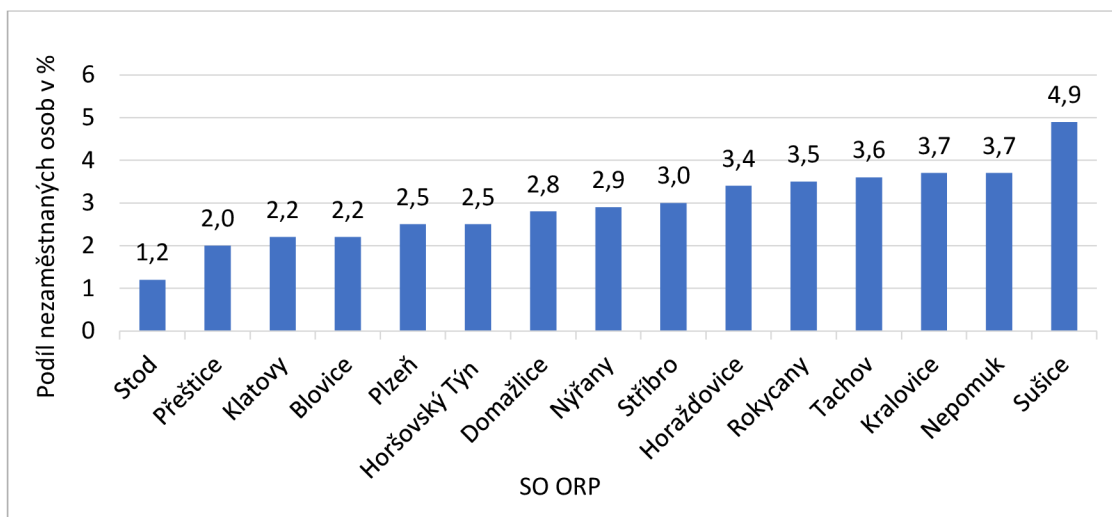
Tabulka 22 Podíl nezaměstnaných u jednotlivých územních celků mezi lety 2018–2022

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Přeštice	1,7	2,1	2,5	2,3	2,3
SO ORP Přeštice	1,5	1,6	2,4	2,1	2,0
Plzeňský kraj	2,1	2,3	3,4	2,8	2,9
ČR	3,1	2,9	4,0	3,5	3,7

Zdroj: vlastní zpracování dle MPSV (2023)

Srovnání jednotlivých SO ORP v Plzeňském kraji zobrazuje graf 17. K 31. 12. 2022 měl SO ORP Přeštice jeden z nejmenších podílů nezaměstnaných osob a to 2,0 % (celkově druhý za SO ORP Stod, s podílem 1,2 %). Tato skutečnost je dána především velmi dobrou polohou a dopravní dostupností a s tím spojenou výhodnou možností obyvatel za práci dojíždět (viz tabulka 21).

Graf 17 Podíl nezaměstnaných za SO ORP v Plzeňském kraji k 31. 12. 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle MPSV (2023)

Tabulka 23 zobrazuje vývoj nezaměstnanosti v jednotlivých měsících roku 2022. Podíl nezaměstnaných se pohyboval mezi 2 až 2,5 %, nejvyšší hodnota byla v únoru, červnu a srpnu a to 2,5 % a nejnižší hodnota byla v dubnu, kdy dosáhla 2,0 %. Nejvíce volných pracovních míst bylo v únoru (330), nejméně v květnu (203). Počet volných pracovních míst byl každý měsíc větší než dosažitelný počet uchazečů o práci ve věku 15–64 let, tedy ti kteří mohou nastoupit do zaměstnání.

Tabulka 23 Vývoj nezaměstnanosti ve městě Přeštice v roce 2022

Měsíc	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Podíl nezaměstnaných osob v %	2,3	2,5	2,2	2,0	2,3	2,5	2,4	2,5	2,2	2,2	2,2	2,3
Dosažitelní uchazeči 15–64	107	112	101	90	97	102	99	103	90	90	91	95
Volná pracovní místa	272	330	300	256	203	250	255	245	244	252	244	240

Zdroj: vlastní zpracování dle MPSV (2023)

Zhodnocení

Podnikatelské subjekty se v Přešticích nejvíce zabývají terciárním sektorem. Nejvýznamnější firmou je International Automotive Components Group s. r. o., patří k největším zaměstnavatelům v regionu. I z hlediska dojíždění obyvatel za prací se ukazuje výhoda dobré dopravní dostupnosti města, nejvíce zaměstnanců dojíždí pracovat do jiného okresu Plzeňského kraje. Plzeňský kraj patří obecně v celé ČR mezi kraje s nejnižším podílem nezaměstnaných osob. Tato situace je patrná i na Přešticku. V roce 2022 byl podíl nezaměstnaných osob 2,3 %. Z hlediska ekonomického a sociálního pohledu jde o velice pozitivní výsledek, který zobrazuje dobré uplatnění obyvatel města na trhu práce. Vzhledem k této skutečnosti potom ale pro některé firmy v regionu může být velmi těžké najít vhodné zaměstnance na své volné pracovní pozice.

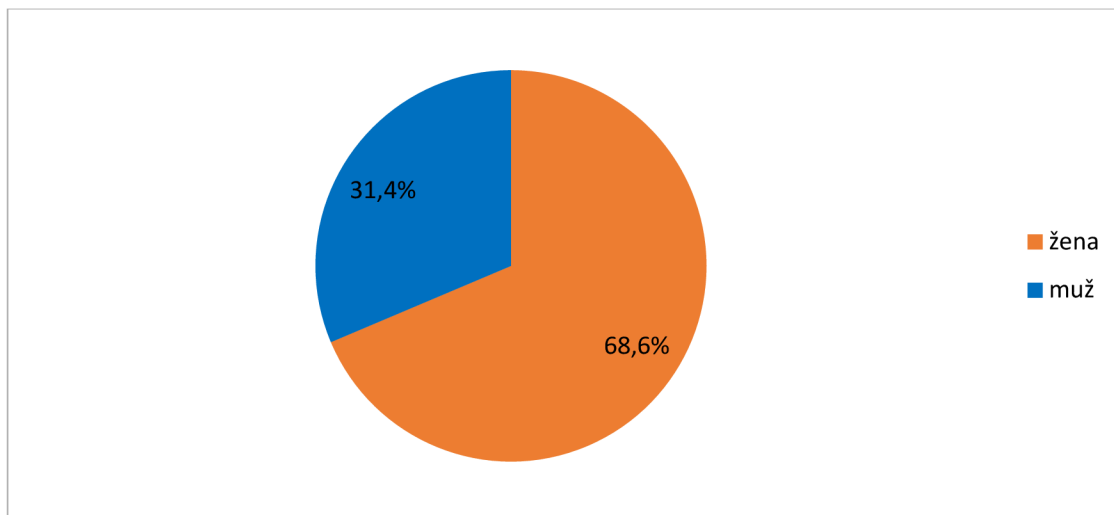
4.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Cílem dotazníkové šetření bylo zjistit názory obyvatel na položené otázky týkající se současné situace ve městě. Dotazníkové šetření probíhalo od 6. února do 26. února 2024. Dotazník byl vyhotoven v Google Formuláři a prostřednictvím starosty města Přeštice byl zveřejněn na webových stránkách města a oficiální stránce města Přeštice na sociální síti Facebook. Dále byli obyvatelé oslovováni osobně přímým dotazováním ve městě, aby byl získán názor i od širšího okruhu respondentů, poté byly tyto výsledky převedeny do digitalizované podoby. Celkem bylo získáno 102 dotazníků. Dotazník obsahoval celkem 13 otázek, přičemž u 12 otázek byla odpověď povinná a u 1 otázky nepovinná. Podstatnou část dotazníku tvořily otázky uzavřené, kde respondenti vybírali z nabízených možností jednu odpověď. Dotazník zahrnoval také dvě otázky polouzavřené s maximálně 3 odpověďmi a možností odpovědi jiné s vyjádřením svého názoru, další dvě otázky byly matice s využitím škály pro vyjádření spokojenosti nebo nespokojenosti nad danou problematikou a jedna otázka byla otevřená pro osobní vyjádření respondenta. První část dotazníku se týkala charakteristiky respondentů (pohlaví, věku, vzdělání a zaměstnání). Druhá část dotazníku se zaměřovala na vyjádření spokojenosti nebo nespokojenosti obyvatel nad prostředím ve městě a úrovni různých socioekonomických oblastí života ve městě a dále na to, co obyvatelům ve městě chybí a kam by měly směřovat investice pro rozvoj města. Získaná data byla zpracována do grafů a tabulek v programu Microsoft Excel a následně vyhodnocena. Dotazník je uvedený v příloze F.

4.3.1 Vyhodnocení první části dotazníkového šetření

Graf 18 zobrazuje složení respondentů dle pohlaví. Během dotazníkového šetření bylo získáno 102 vyplněných dotazníků, z toho tvořily ženy 68,6 % a muži 31,4 %. Tento rozdíl může souviset s tím, že ženy jsou ochotnější podílet se na dotazníkových šetřeních než muži.

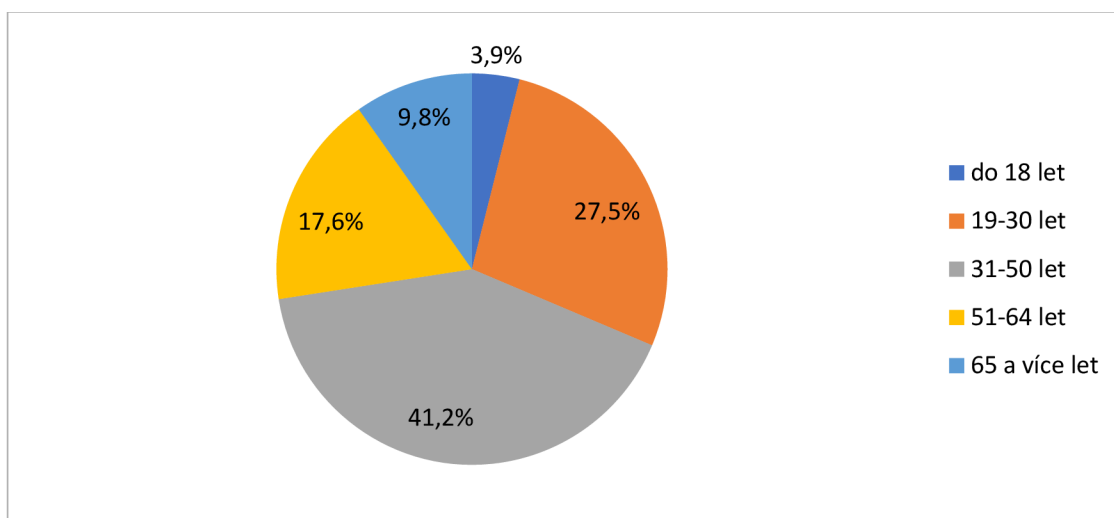
Graf 18 Složení respondentů dle pohlaví

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 19 zobrazuje podíl respondentů dle věkového složení. Dotazníkové šetření tvořili respondenti ve všech věkových kategoriích, nejvíce respondentů zahrnovala kategorie mezi 31 až 50 lety (41,2 %), dále mezi 19 až 30 lety (27,5 %) a mezi 51 až 64 lety (17,6 %). Kategorie nejmladších a nejstarších obyvatel byla zastoupena nejméně.

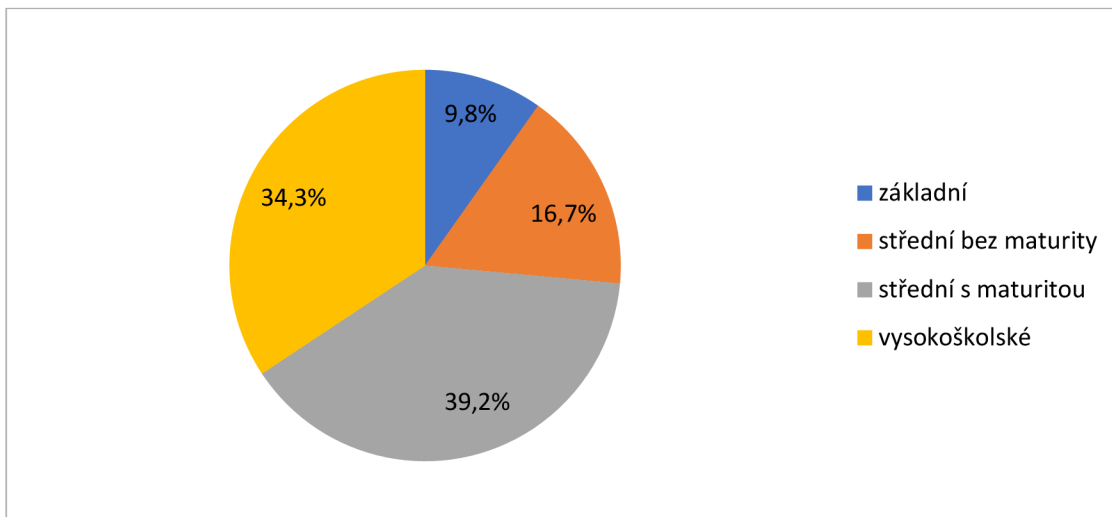
Graf 19 Složení respondentů dle věkového složení

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 20 zobrazuje složení respondentů dle dosaženého vzdělání. Nejvíce respondentů získalo střední vzdělání s maturitou 39,2 %, dále vysokoškolské vzdělání 34,3%, střední vzdělání bez maturity uvedlo 16,7 % respondentů a základní vzdělání 9,8 % respondentů.

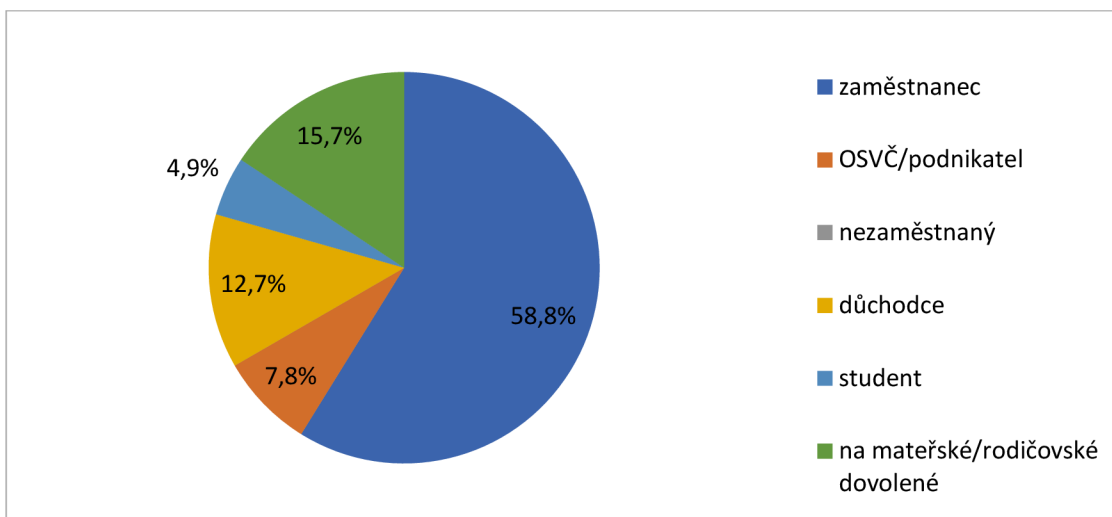
Graf 20 Složení respondentů dle dosaženého vzdělání

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 21 zobrazuje složení respondentů dle ekonomické aktivity. Největší část respondentů tvořili zaměstnanci (58,8 %), následovaly ženy na mateřské/rodičovské dovolené (15,7 %), důchodci (12,7 %), nejméně zastoupenými skupinami byli OSVČ/podnikatelé a studenti. Ze skupiny nezaměstnaných nebyl vyplněn žádný dotazník.

Graf 21 Složení respondentů dle ekonomické aktivity

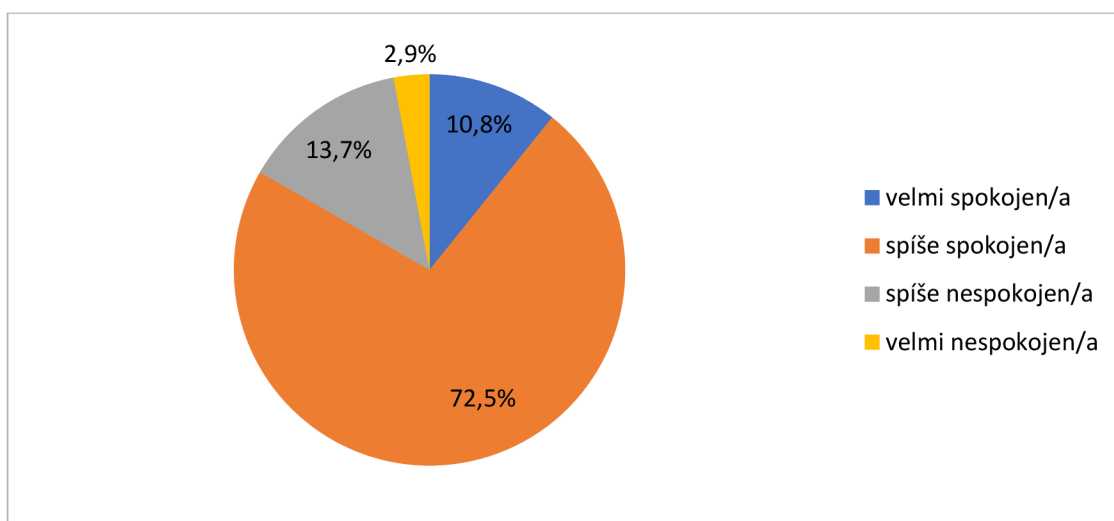

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

4.3.2 Vyhodnocení druhé části dotazníkového šetření

Graf 22 zobrazuje spokojenost respondentů se životem ve městě. Výsledky ukazují, že lidé jsou se životem ve městě z velké části spokojeni. Spokojeno je 82,3 % respondentů (z toho 72,5 % je spíše spokojeno a 10,8 % velmi spokojeno). Nespokojenost se životem ve městě vyjádřilo 16,6 % respondentů (z toho 13,7 % je spíše nespokojeno a 2,9 % velmi nespokojeno). Nespokojenost převažuje u žen ve věkové kategorii 19–30 let.

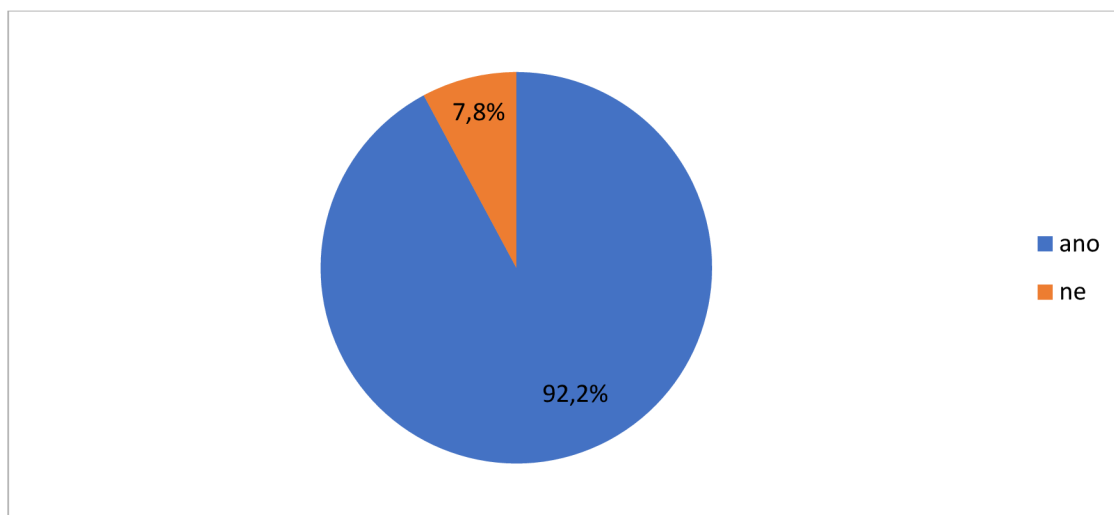
Graf 22 Spokojenost respondentů se životem ve městě

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 23 zobrazuje zájem respondentů o společenské dění ve městě. O společenské dění ve městě se zajímá téměř většina respondentů (92,2 %). Nezájem vyjádřilo 7,8 % respondentů, z toho 6 mužů a 2 ženy, kteří ale přitom z velké části vyjádřili se životem ve městě spokojenost.

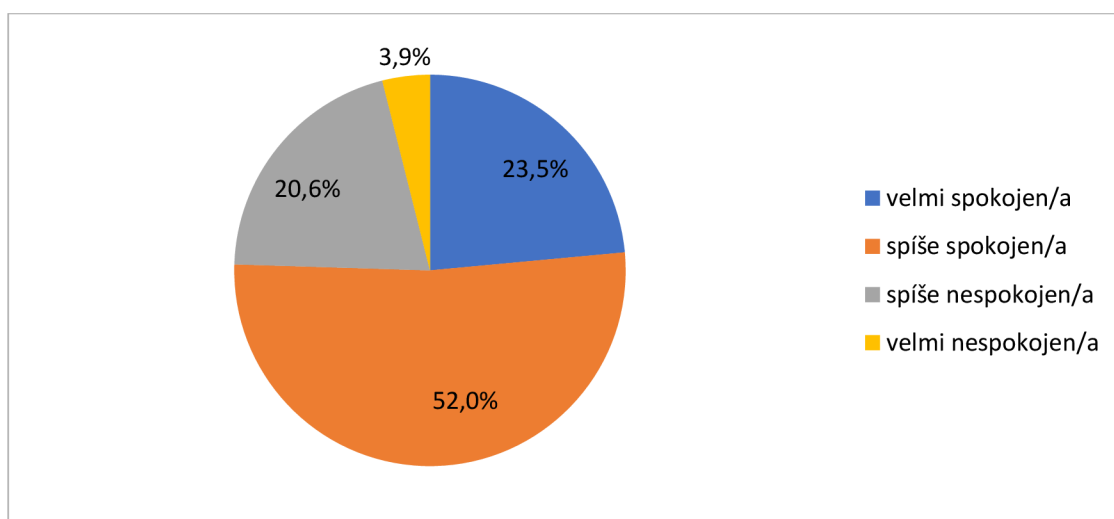
Graf 23 Zájem respondentů o společenské dění ve městě

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 24 zobrazuje spokojenost respondentů s vedením města. Vedení města je podle vyjádření většiny respondentů hodnoceno pozitivně. S vedením města je spokojeno 75,5 % respondentů (z toho 52 % je spíše spokojeno a 23,5 % velmi spokojeno). Nespokojenost s vedením města vyjádřilo 24,5 % respondentů (z toho 20,6 % je spíše nespokojeno a 3,9 % velmi nespokojeno). Nespokojenost převažuje u žen ve věkových kategoriích 19 až 30 a 31 až 50 let.

Graf 24 Spokojenost respondentů s vedením města

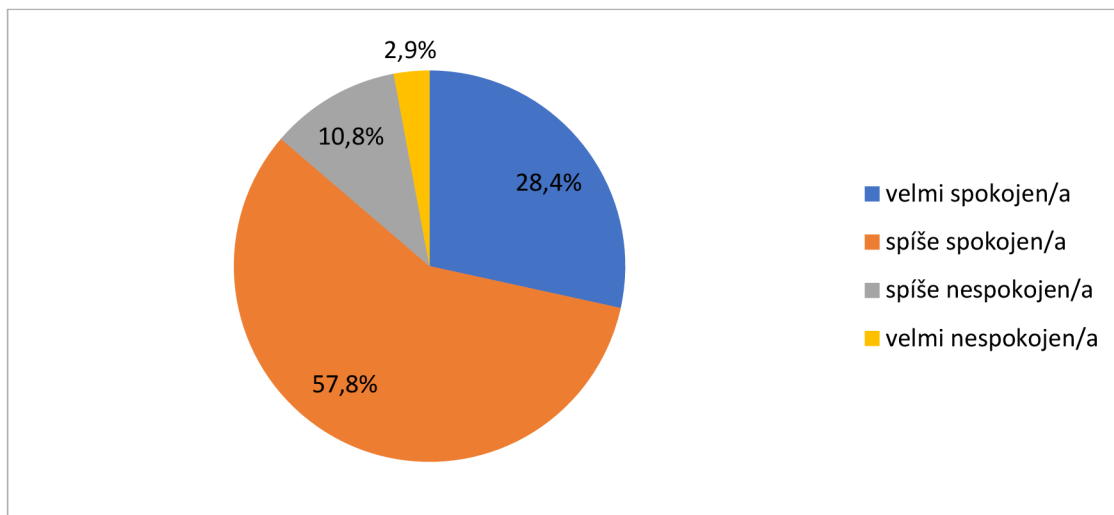

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 25 zobrazuje spokojenost respondentů s dopravní dostupností a obslužností města. Spokojeno je 86,2 % respondentů (z toho 57,8 % je spíše spokojeno a 28,4 % velmi spokojeno), tento výsledek svědčí o vysoké spokojenosti občanů s veřejnou autobusovou

dopravou a železniční osobní dopravou. Nespokojenost vyjádřilo 13,7 % respondentů (z toho 10,8 % je spíše nespokojeno a 2,9 % velmi nespokojeno).

Graf 25 Spokojenost respondentů s dopravní dostupností a obslužností města

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Tabulka 24 zobrazuje spokojenost respondentů s prostředím ve městě. Zvoleným hodnocením jsou uděleny v řádcích počty známek 1 až 4 u jednotlivých oblastí. V posledním sloupci je vypočítaný aritmetický průměr hodnocení seřazený podle dosaženého pořadí (stejný způsob výpočtu je i u tabulky 25).

Nejlépe respondenti hodnotili oblast péče o památky s průměrným hodnocením 1,84. Respondenti tedy oceňují, jak se město o památky stará (viz nedávná rekonstrukce kostela Nanebevzetí Panny Marie). Spokojenost respondentů převažovala i u celkového vzhledu města, počtu laviček, kvality a množství zeleně, čistoty a bezpečnosti. U péče o veřejná prostranství panuje u respondentů nejmenší shoda na toto téma, celkově je spokojeno 50 respondentů a 52 nespokojeno. Nejhorší respondenti hodnotili zdejší intenzitu dopravy s průměrným hodnocením 3,18. Spokojenost s intenzitou dopravy uvedlo 24 respondentů, velká část respondentů však vyjádřila nespokojenost (78 respondentů). Druhá nejhorší hodnocená oblast se týkala stavu místních komunikací s průměrným hodnocením 2,80. Spokojenost vyjádřilo 36 respondentů, nespokojenost 66 respondentů. Třetí nejhorší hodnocení dostal od respondentů počet parkovacích míst s průměrným hodnocením 2,57.

Z výsledků je patrné, že respondenti nejhorší ve městě hodnotí zdejší dopravní situaci, především tedy zvýšenou intenzitu dopravy, horší stav místních komunikací a nižší počet parkovacích míst.

Celkově nejvíce respondentů dávalo jednotlivým oblastem hodnocení spíše spokojen/a, takto bylo zaznamenáno 458 odpovědí. Naopak nejméně respondentů uvádělo hodnocení velmi nespokojen/a, takto bylo zaznamenáno 136 odpovědí. Hodnocení velmi spokojen/a uvedlo nejvíce respondentů (29) u oblasti péče o památky. Stejnou oblast také respondenti hodnotili nejčastěji spíše spokojen/a (63). Hodnocení spíše nespokojen/a uvedlo nejvíce respondentů (49) u stavu místních komunikací. Hodnocení velmi nespokojen/a uvedlo nejvíce respondentů (44) u intenzity dopravy.

Tabulka 24 Spokojenost respondentů s prostředím ve městě

	Velmi spokojen/a (1)	Spíše spokojen/a (2)	Spíše nespokojen/a (3)	Velmi nespokojen/a (4)	Průměr
Péče o památky	29	63	7	3	1,84
Celkový vzhled města	17	59	21	5	2,14
Počet laviček	9	56	28	9	2,36
Kvalita a množství zeleně	16	42	33	11	2,38
Čistota	9	54	28	11	2,40
Bezpečnost	11	50	28	13	2,42
Péče o veřejná prostranství	8	42	42	10	2,53
Počet parkovacích míst	12	33	44	13	2,57
Stav místních komunikací	1	35	49	17	2,80
Intenzita dopravy	0	24	34	44	3,18

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Tabulka 25 zobrazuje spokojenost respondentů s úrovní uvedených oblastí. Nejvíce kladně hodnotili respondenti oblast školních zařízení s průměrem 1,54. Následovala oblast sociální péče s průměrem 2,01, vysoké hodnocení této oblasti může vypovídat o tom, že dotazník měl větší zastoupení respondentů mladších věkových kategorií, které tato oblast zřejmě prozatím dostatečně nezajímá. Další oblasti měly velmi podobné průměrné hodnocení s průměrem mírně přesahující 2, jednalo se o obchody, kulturní a společenské akce, bydlení a zdravotní péči. Nejhůře respondenti hodnotili oblast možnosti trávení volného času s průměrem 2,59, zde se ale respondenti shodnou nejméně, 48 jich je spokojeno a 54 nespokojeno, což mezi skupinami spokojenosti a nespokojenosti ze všech oblastí představuje největší rozdíl v názorech.

Celkově nejvíce respondentů dávalo jednotlivým oblastem hodnocení spíše spokojen/a, takto bylo zaznamenáno 599 odpovědí. Naopak nejméně respondentů uvádělo hodnocení velmi nespokojen/a, takto bylo zaznamenáno 55 odpovědí.

Hodnocení velmi spokojen/a uvedlo nejvíce respondentů (33) u oblasti školních zařízení. Hodnocení spíše spokojen/a uvedlo nejvíce respondentů (73) shodně u oblasti bydlení a sociální péče. Hodnocení spíše nespokojen/a uvedlo nejvíce respondentů (46) u oblasti možnosti trávení volného času. Hodnocení velmi nespokojen/a uvedlo nejvíce respondentů (11) u oblasti sportovní zázemí.

Tabulka 25 Spokojenost respondentů s úrovní uvedených oblastí

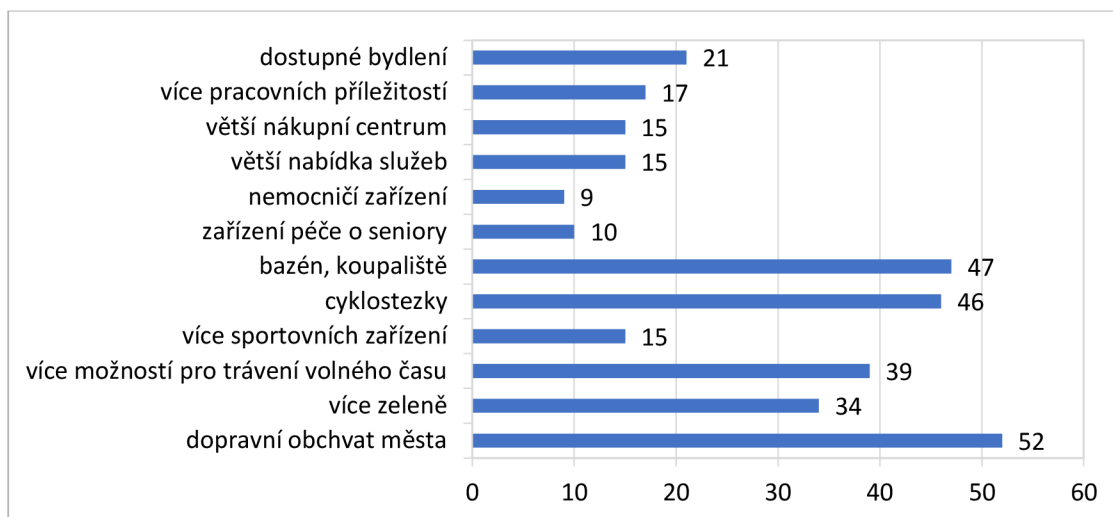
	Velmi spokojen/a (1)	Spíše spokojen/a (2)	Spíše nespokojen/a (3)	Velmi nespokojen/a (4)	Průměr
Školní zařízení	33	56	10	3	1,54
Sociální péče	15	73	12	2	2,01
Obchody	18	68	12	4	2,02
Kulturní a společenské akce	14	62	20	6	2,04
Bydlení	16	73	5	8	2,05
Zdravotní péče	16	65	18	3	2,08
Pracovní příležitosti	12	58	29	3	2,26
Restaurace a jiná stravovací zařízení	11	51	33	7	2,35
Sportovní zázemí	13	48	30	11	2,37
Možnosti pro trávení volného času	3	45	46	8	2,59

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 26 zobrazuje odpovědi na otázku, co respondentům ve městě nejvíce chybí, zde respondenti měli na výběr z maximálně 3 odpovědí a možnosti „jiné“. Z výsledků vychází, že respondentům nejvíce chybí dopravní ochvat města (jehož výstavba je již naplánovaná s předpokládaným zahájením v roce 2025), tato možnost byla vybrána u 52 respondentů. Další větší počet odpovědí měl bazén a koupaliště (47) a cyklostezky (46). Tyto dvě odpovědi často respondenti jmenovali současně. Následovala odpověď více možností pro trávení volného času u 39 respondentů a více zeleně u 34 respondentů. Dále následuje dostupné bydlení (21), více pracovních příležitostí (17), větší nákupní centrum (15), větší nabídka služeb (15), více sportovních zařízení (15). Nejméně respondentům chybí zařízení péče o seniory (10) a nemocniční zařízení (9). Mezi nabízenými odpověďmi byla také

možnost zvolit odpověď „jiné“, kde mohli respondenti napsat svoji vlastní volnou odpověď, co jim ve městě nejvíce chybí. Mezi odpověďmi se nejvíce objevovala herna pro děti (s kavárnou), oprava chodníků, více ambulantních specialistů a jejich větší kapacita, víceúčelová hala, propojení města s lesem (možnost procházek v přírodě), vybudování lesoparku a vycházkové okruhy.

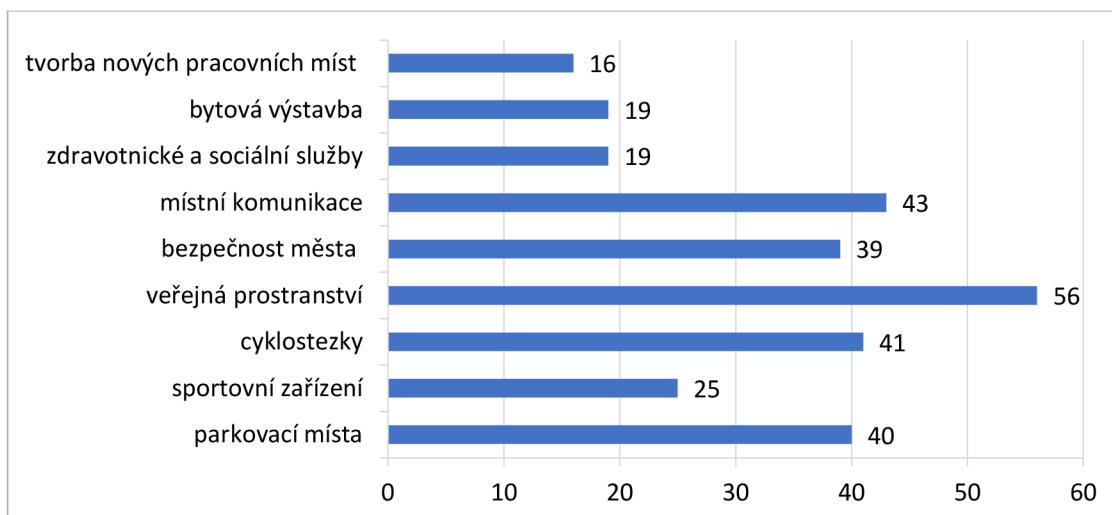
Graf 26 Co respondentům ve městě nejvíce chybí

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 27 zobrazuje odpovědi na otázku, kam by měly směřovat investice pro rozvoj města. I u této otázky měli respondenti na výběr z maximálně 3 odpovědí a možnosti „jiné“. U nejvíce respondentů (56) byla zvolena možnost investice do veřejných prostranství. Větším počtem byly také zastoupeny odpovědi místní komunikace (43), cyklostezky (41), parkovací místa (40) a bezpečnost města (39). Méně respondenti volili možnosti sportovní zařízení (25), bytová výstavba (19), zdravotnické a sociální služby (19) a tvorba nových pracovních míst (16), tato situace přibližně kopíruje předešlou otázku. I zde byla mezi nabízenými odpověďmi možnost zvolit odpověď „jiné“, kde mohli respondenti napsat svoji vlastní volnou odpověď, kam by měly směřovat investice pro rozvoj města. Mezi odpověďmi se nejvíce objevovalo více zeleně a stromů, herna pro děti, více dětských hřišť, bazén nebo aquapark.

Graf 27 Kam by dle respondentů měly směřovat investice pro rozvoj města

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Poslední otázka, co by se mělo podle vašeho názoru ve městě zlepšit, byla v dotazníkovém šetření koncipována jako otevřená otázka (nepovinná) s možností vyjádření vlastního názoru respondentů. Celkem na tuto otázku odpovědělo 59 respondentů.

Mezi nejčastější návrhy na zlepšení se mezi respondenty objevovala oblast dopravy, opakovaly se odpovědi jako vybudování obchvatu, opravy komunikací a chodníků, více parkovacích míst, málo přechodů, bezpečnost na silnicích nebo vytěsnění automobilů z města. Další nejvíce zmiňovanou oblastí, která by potřebovala zlepšit, byla podle respondentů veřejná prostranství, zde by uvítali lepší péči a údržbu zeleně a její větší množství, menší zábery půdy pro výstavbu, úklid veřejných prostranství, více odpadkových košů se sáčky na psí exkrementy, více laviček (i s USB nabíjením), revitalizaci parků, obměnu veřejného osvětlení za moderní a úsporné. V oblasti volného času respondenti uváděli, že by chtěli více možností pro trávení volného času, často zmiňované bylo vyžití pro děti (např. lepší a větší zázemí, více akcí pro rodiny, více dětských hřišť, herničky), dále se objevovaly odpovědi jako investice do různých spolků, vybudování kulturního zařízení, větší využití Sokolovny, pořádání pravidelných farmářských a jiných trhů nebo pořádání akcí na jiných místech než jen na ploše náměstí. U oblasti sportovního vyžití respondenti opakovali výstavbu bazénu (koupaliště) a cyklostezek nebo tras pro pěší v okolí města, zpřístupnění sportovišť pro veřejnost. Z hlediska bezpečnosti respondenti upozorňovali na větší důraz na bezpečnost např. na nádraží nebo ve vnitrobloku panelového sídliště, větší počet kamer a pohyb městské policie. Připomínky přicházely také na vedení města, respondenti např. uváděli efektivnější

realizaci plánů a vizí, zlevnění komunálního odpadu, zlepšení komunikace ze strany města a propagace trávení volného času. V odpovědích bylo také z oblasti školství zmíněno navyšování kapacit školek a škol. Z oblasti zaměstnanosti se jednalo o větší počet míst pro místní občany, z oblasti zdravotnictví a sociálních služeb byly připomínky na výstavbu domu s pečovatelskou službou nebo požadavek většího počtu lékařů, z oblasti služeb pak více supermarketů.

5 Zhodnocení a doporučení

Provedenou analýzou sociálního a ekonomického rozvoje města Přeštice byly zaznamenány souhrnné základní údaje o stavu města a na základě zjištěných poznatků a informací z dotazníkového šetření byly navrženy dále uvedené vybrané oblasti a doporučení k možnému dalšímu rozvoji města. Na závěr byl veden polostandardizovaný rozhovor se starostou města Přeštice panem Mgr. Tomášem Chmelíkem, který odpověděl na otázky týkající se sledovaných oblastí, současného stavu a následného výhledu města. Celý rozhovor je uvedený v příloze G.

Oblast dopravy

Doprava ve městě a jeho okolí by měla být plynulá, bezpečná, efektivní a nezatěžující nadměrně občany města v jejich každodenním životě. V současné době centrem města prochází velmi zatížená komunikace I/27, která narušuje jak bezpečnost občanů, tak zhoršuje životní prostředí ve městě.

V dotazníkovém šetření nejvíce občanů v otázce, co jim ve městě nejvíce chybí, se v souladu s očekáváním vyjádřilo, že dopravní obchvat města. Kdo zná situaci ve městě Přeštice, tak nemůže být nijak překvapený. Dopravní zatížení v centru města je opravdu dlouhodobě neúnosné.

Město dlouhá léta prosazuje výstavbu dopravního obchvatu, na který by se silnice první třídy I/27 procházející městem přeložila. Zahájení stavby obchvatu je naplánováno na rok 2025. Město na obchvatu spolupracuje s Ředitelstvím silnic a dálnic ČR, které je investorem stavby. Po realizaci obchvatu dojde k podstatnému zklidnění automobilové dopravy v celém městě a v souvislosti s tím se nabízí možnost uspořádat celkový systém dopravy ve městě novým způsobem, který by byl ohleduplnější k občanům. Změna se může týkat městské hromadné dopravy, kterou město může více podporovat nebo i preferovat před dopravou osobními automobily, dále vybudování systému bezpečných cyklostezek (jako alternativní způsob dopravy po městě), rozšiřování chodníků, pěších zón, značených procházkových (prohlídkových) okruhů s výhledy na chrám Nanebevzetí Panny Marie pro turisty, místní chodce a běžce. Město by na financování cyklostezek mělo především sledovat dotační výzvy a využívat možností dotací z evropských a státních fondů (např. Státní fond dopravní infrastruktury).

Vedení města by se dále mělo zaměřit na technický stav silnic a chodníků a také nezpevněných cest v blízkém okolí města, který je někde nevyhovující a více usilovat o jejich opravy nebo rekonstrukce. V dotazníkovém šetření je spíše nespokojeno se stavem místních komunikací 45 % občanů. Týká se to jak centra města, tak i okrajových míst. Dalším problémem města je také malý počet parkovacích míst, město by mělo usilovat o budování nových parkovišť jen na takových vhodných nevyužitých místech, kde nebudou omezovat pohyb obyvatel nebo dále ekologicky zatěžovat oblasti, kde se nacházejí obytné zóny a vybudovat velké záchytné parkoviště na okraji města a tam navigovat příjíždějící automobily.

Oblast sociálních a zdravotních služeb

Provedenou analýzou průměrného věku obyvatel města bylo zjištěno jeho postupné zvyšování. Dlouhodobě se zvyšuje počet občanů v postproduktivním věku 65 let a více, klesá počet občanů v produktivním věku 15 až 65 let, přičemž podíl dětské složky 0 až 14 let dlouhodobě stagnuje. Tato skutečnost bude mít nepříznivý vliv na další demografický vývoj populace ve městě. Zejména je nutné uvažovat nad potřebou budoucího rozšiřování sociální a zdravotní péče pro seniory. Zlepšená lékařská péče a vyšší životní úroveň přináší prodloužení průměrné délky lidského života, avšak ne všichni se dožívají delšího života v plném zdraví. Neustále se zvyšuje počet lidí, kteří nejsou ve stáří soběstační a potřebují nějakou péči od jiných. Město by se mělo na tuto situaci v předstihu připravovat. Řešením budoucího problému by mohlo být vybudování domova pro seniory s dostatečnou kapacitou a s navazujícími sociálními službami. Plánovaná kapacita domova pro seniory by měla počítat i s možností ubytování obyvatel z ostatních obcí SO ORP Přeštice. Starosta města však v rozhovoru uvedl, že město v současnosti nepůjde cestou výstavby nového domu pro seniory, vysvětlil důvody a naznačil opatření, kterými chce situaci postupně řešit (viz příloha G).

V Přešticích se nenachází žádná nemocnice a zdravotnické lůžkové zařízení, ale jsou zde zabezpečovány základní a odborné zdravotnické služby. Občané mohou využívat nemocnice v Plzni, Klatovech a ve Stodu. Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že se zdravotní a sociální péči je spokojena převážná většina respondentů.

Oblast cestovního ruchu

Město Přeštice není v současnosti vyhledávanou turistickou destinací. Pro zvýšení své atraktivity a přilákání turistů však může mnohé učinit. Kostel Nanebevzetí Panny Marie je

národní kulturní památkou a pro město Přeštice je tím nejcennějším klenotem barokní architektury, kterým se může pyšnit a stavět na odív všem návštěvníkům města a rozšířit tak kulturní cestovní ruch. Mimo barokní kostel, další kulturní památky a také Dům historie Přešticka, má velký potenciál pro cestovní ruch i malebná krajina v okolí města bez zatěžujícího průmyslu, kterou by mohl přiblížit systém cyklostezek a pěších stezek. Nejde však předpokládat, že turisté budou trávit ve městě týdny svého volna, ale možnost strávit víkend v příjemném prostředí klidného a hezkého maloměsta s kombinací prohlídek a procházek nebo bezpečnou jízdou na kole po cyklostezkách v okolní poměrně rovinné krajině, by jistě přilákalo leckterou rodinu s malými dětmi.

Město by mělo věnovat pozornost i území v blízkosti řeky Úhlavy, které je vhodné pro rekreační a sportovní využití občanů a trávení volného času. Mělo by se zasadit o zpřístupnění řeky ze strany od města v zájmu prostupnosti krajiny a vybudovat ve městě více lávek přes řeku. Toto území je vhodné zejména pro vytváření pěších a cyklistických tras, které propojí zajímavá místa v blízkém okolí města.

Velký vliv na zájem turistů má i celkový vzhled města. V dotazníkovém šetření, kam by měly směřovat investice pro rozvoj města, se 54,9 % respondentů vyjádřilo pro investování do veřejných prostranství. Městu by prospěla celková modernizace vzhledu města, péče o zeleň, výsadba nové zeleně, úklid veřejných prostranství, zlepšení veřejného osvětlení, osazení více odpadkových košů a laviček.

Zatraktivnění města by mohla přinést i revitalizace jeho centra. Zejména se to týká Masarykova náměstí, které prošlo pouze částečnou rekonstrukcí. Zasloužilo by si svěží a moderní vzhled, například vylepšit květinovou výzdobu, upravit nebo vyměnit nevhlednou zeleň, osadit nové lavičky, zmodernizovat zastávky autobusů a případně vyměnit asfaltový povrch parkoviště pro osobní automobily za efektnější kryt vozovky. Náměstí by se mělo stát místem, kde se rád každý zastaví, posedí na lavičce, potká známé a v klidu si popovídají v příjemném prostředí.

Město by mohlo také více propagovat i jeden ze symbolů Přeštic, kterým je vyšlechtěné černostrakaté přeštické prase („přeštík“) a přiblížit zájemcům podrobnosti z historie tohoto známého plemene.

Starosta města v souvislosti s rozvojem cestovního ruchu v rozhovoru uvedl, že město připravuje architektonickou soutěž na revitalizaci brownfieldu bývalého zemědělského družstva Kbel, přilehlého k chrámu Nanebevzetí Panny Marie. Mělo by zde vzniknout

mimo jiné zázemí pro turisty a návštěvníky chrámu a dále kavárna, malá letní scéna a klidová pobytová prostranství (viz příloha G).

Dobrym počinem vedení města je přijetí nového městského architekta, který již připravuje některé návrhy na zatraktivnění vzhledu města s výhledem do delší budoucnosti. Bude však velice záležet na finančních možnostech města. Urbanistické projekty by se však mohly realizovat v postupných krocích tak, aby se předešlo případnému zadlužení města na úkor jiných potřebných projektů řešících aktuální problémy občanů.

Oblast bezpečnosti

Jednou z velice důležitých priorit života ve městě je, aby se jeho občané cítili ve městě bezpečně. Na každodenní bezpečnosti občanů se nejvíce podílí Městská policie Přeštice, která působí rozsáhlou preventivní i represivní činností na úseku veřejného pořádku. Pravidelně informuje občany o své činnosti na webových stránkách města a v Přeštických novinách, lidé tak mají přehled o bezpečnostní situaci ve městě, prováděných kontrolách a o jednotlivých řešených případech. Pomocí městského kamerového dohlížecího systému se záznamem dokážou strážníci rozkrývat některé přestupky a trestné činy. Kamerový systém ve městě pomáhá též zvyšovat pocit bezpečí občanů a přispěl ke zvýšení bezpečnosti v centru města.

Z dotazníkového šetření vyplynuly některé poznatky, které mohou napomoci zvýšení bezpečnosti, klidu a čistoty ve městě. Respondenti uváděli v dotaznících návrhy na častější kontroly strážníků na místech, kde se potulují nebo posedávají různí lidé, kteří svým chováním obtěžují ostatní, jde především o parky, lavičky, nádraží, vnitroblok u centra. Respondenti také připouští více kamer ve městě. Ze zjištěných poznatků vyplynulo, že by městská policie měla upřednostnit a zvýšit kontrolu na výše uvedených potencionálně rizikových místech, kde se občané necítí bezpečně a častější přítomnost strážníků v těchto místech by je uklidnila. Ke zvýšení pocitu bezpečnosti občanů by také přispěl i větší počet lamp veřejného osvětlení na místech ve městě, která nejsou dostatečně osvětlena. Město by mohlo pro zlepšení osvětlení např. využít dotaci z dotačního programu EFEKT III Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, která se týká financování rekonstrukce veřejného osvětlení a je možné o ni požádat do konce letošního roku s realizací do poloviny příštího roku.

6 Závěr

Tato diplomová práce se zabývala tématem sociálního a ekonomického rozvoje města Přeštice, malého města ležícího v blízkosti krajského města Plzeň. Hlavním cílem práce bylo analyzovat a zhodnotit vybrané sociální a ekonomické oblasti, které ovlivňují kvalitu života a přispívají ke spokojenému životu občanů ve městě a dále navrhnout možné směry rozvoje města ve vybraných oblastech.

V teoretické části práce byly na základě rozboru odborné literatury a dalších zdrojů vysvětleny termíny a přiblížena problematika z oblasti veřejné správy, regionálního rozvoje, obce a jejího fungování. V praktické části byla zpracována analýza vybraných sociálních a ekonomických oblastí a každá oblast byla následně shrnuta. Dále bylo vyhodnoceno uskutečněné dotazníkové šetření mezi obyvateli města a ze zjištěných poznatků byly navrženy směry pro další rozvoj města.

Podle zjištěných poznatků a informací byly vybrány čtyři oblasti pro další rozvoj města: doprava, sociální a zdravotní služby, cestovní ruch a bezpečnost.

V oblasti dopravy představuje největší problém města v současnosti dopravní průtah centrem městem, který vyřeší již naplánovaný obchvat kolem města s předpokládaným zahájením výstavby v roce 2025. Dojde k podstatnému zklidnění automobilové dopravy v celém městě a v souvislosti s tím se nabízí možnost uspořádat celkový systém dopravy ve městě novým způsobem, který by byl ohleduplnější k občanům. Zejména by mělo vedení města počítat s vybudováním bezpečných cyklostezek vedoucích městem a do okolí, zřízením pěších zón v centru města a centrální náměstí by se mohlo stát místem, kde se lidé budou rádi setkávat, již neobtěžováni hlukem, prachem a smogem z projíždějících automobilů.

V oblasti sociálních a zdravotních služeb nastává ve městě problém se stárnutím populace a vzhledem k tomu, že se postupně zvyšuje průměrný věk občanů, bude nutné zajistit odpovídající služby pro seniory, kteří nebudou schopni se již o sebe postarat sami. Město by proto mělo uvažovat o stavbě domu pro seniory s navazujícími sociálními službami.

V oblasti cestovního ruchu má město dobrý potenciál pro zlepšení, může přilákat turisty na nově zrekonstruovanou národní kulturní památku – barokní chrám Nanebevzetí Panny Marie, který je výraznou dominantou města Přeštic. Zajímat turisty by mohl i jeden ze symbolů Přeštic – legendární vyšlechtěné černostrakaté přeštické prase („přeštík“).

Potenciál má i malebná krajina v okolí města s romantickým údolím řeky Úhlavy. Pro zvýšení turistického ruchu by bylo potřeba zlepšit celkový vzhled města a především vybudovat soustavu cyklostezek a pěších cest ve městě a jeho okolí. Výhodná geografická poloha města na rušné silnici I/27, spojující krajské město Plzeň s pohořím Šumava, může přispět k zájmu turistů a návštěvníků, pokud dokáže vedení města propagovat a více prezentovat přednosti města v různých turistických průvodcích, sociálních sítích, směrových tabulích apod. a tak přesvědčit turisty nebo projíždějící řidiče na budoucím dopravním obchvatu, že poklidné maloměsto Přeštice za návštěvu rozhodně stojí.

V oblasti bezpečnosti ve městě zajišťuje svou každodenní práci v zájmu občanů největší podíl Městská policie Přeštice, která působí na úseku veřejného pořádku rozsáhlou preventivní i represivní činností. Strážníci pomocí městského kamerového dohlížecího systému se záznamem dokážou rozkrývat i některé přestupky a trestné činy, systém současně pomáhá zvyšovat pocit bezpečí občanů ve městě. V této oblasti by byla potřebná častější kontrolní činnost strážníků na místech, kde se zdržují různí lidé, kteří svým jednáním obtěžují kolemjdoucí, zejména se jedná o parky, lavičky, nádraží a vnitroblok u centra. Taktéž by měl být zvýšen počet lamp veřejného osvětlení v místech s nedostatečným nebo chybějícím osvětlením.

Provedenou analýzou bylo zjištěno, že město má potenciál pro svůj trvalý rozvoj, zásadní podmínkou jeho rozvoje a modernizace je však dostatek finančních prostředků v rozpočtu města pro jeho běžný provoz, údržbu a na nové projekty, které budou přispívat ke zlepšování každodenního života jeho občanů. Město se rozrůstá, trvale roste počet domů a bytů, má dobrou dopravní dostupnost a obslužnost, disponuje dostatečnou kapacitou škol a školek, zlepšuje se technická infrastruktura, ve městě je malá nezaměstnanost, občané mají k dispozici služby z různých oblastí, které mohou potřebovat v běžném životě. Vedení města poskytuje občanům nejnovější informace o dění ve městě prostřednictvím webových stránek, sociálních sítích, v místních Přeštických novinách a přes aplikaci Munipolis.

Důležitým faktorem pro další rozvoj města je udržet mladé lidi ve městě nebo je i přilákat odjinud. K tomu však musí vytvářet vhodné podmínky, které budou pro mladé lidi atraktivní. Město by mělo maximálně podporovat bytovou výstavbu pro mladé lidi, rodiny s dětmi, umožnit jim dostatečné sportovní a kulturní vyžití v místě. V neposlední řadě by mělo město usilovat o zapojení mladých lidí do veškerého dění ve městě. Mladí lidé

přinášejí nové nápady, nové myšlení, energii a mohou pokračovat v obnově a modernizaci města.

Vedení města prokazuje svojí činností, že město Přeštice je na dobré cestě stát se klidným maloměstem, soustavně se rozvíjejícím, které si je vědomo své historie, zachovává tradice, zkrášluje město a jeho okolí, snaží se zachovat udržitelný rozvoj, zajímá se o život svých občanů a spolupracuje s nimi na řešení vzniklých problémů a na vzhledu města. To jsou nezbytné podmínky, které vytváří obraz města, o kterém mohou říci jeho občané, že jde o místo, kde se dobře žije.

Přínos této práce spočívá v provedené analýze některých oblastí v působnosti města, které zasahují do života občanů, dále ve vyhodnocení dotazníkového šetření respondentů, reagujících na stávající podmínky ve městě a taktéž v návrhu některých opatření na zjištěné nedostatky, které mohou být zdrojem informací pro vedení města, kam by mohlo zaměřit svoji pozornost pro další rozvoj města Přeštice.

7 Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

BINEK, J. a kol. 2010a. Synergie ve venkovském prostoru: Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí. Brno: GaREP, spol. s r. o. 128 s. ISBN 978-80-904308-4-6.

BINEK, J. a kol. 2010b. Rozvojové možnosti obcí. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 50 str. ISBN 9788087147290.

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. 2011. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-1974-3.

ČMEJREK, J. 2008. Obce a regiony. Praha: Alfa Nakladatelství. 165 s. ISBN 978-80-87197-00-4.

HALÁS, M., BRYCHTOVÁ, Š., FŇUKAL, M. 2013, Základy humánní geografie 1: Geografie obyvatelstva a sídel. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 101 s. ISBN 978-80-244-3847-4.

HORSKÁ, P., MAUR, E., MUSIL, J. 2002. Zrod velkoměsta: urbanizace českých zemí a Evropa. Praha: Paseka. 352 s. ISBN 9788071854098.

HRABALOVÁ, S. Teorie a praxe rozvoje měst a obcí. 2004. Brno: Masarykova univerzita. 99 s. ISBN 80-210-3356-8.

HUDEČKOVÁ, H., LOŠŤÁK, M., ŠEVČÍKOVÁ, A. 2013. Regionalistika, regionální rozvoj, a rozvoj venkova. Praha: Česká zemědělská univerzita. 193 s. ISBN 978-80-213-1413-9.

CHALUPA, P., HÜBELOVÁ, D. 2011. Sídelní struktury v přehledu a cvičeních. Brno: Mendelova univerzita. 101 s. ISBN 978-80-7375-506-5.

JÁČ, I. a kol. 2010. Jedinečnost obce v regionu. Příbram: Professional Publishing. 203 s. ISBN 978-80-7431-038-6.

JEŽEK, J. a kol. 2014. Regionální rozvoj. Plzeň: Západočeská univerzita. 122 s. ISBN 978-80-261-0462-9.

KADERÁBKOVÁ, J., KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ Z. 2008 Region a regionální vědy: (vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty). Praha: Vysoká škola finanční a správní. 78 s. ISBN 9788074080098.

KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ J. 2012. Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance. Praha: Wolters Kluwer. 297 s. ISBN 9788073579104.

- KÁŇA, P., KALOUSKOVÁ, P. 2019. Základy veřejné správy: Vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách. 5. aktualizované vyd. Ostrava: Montanex. 416 s. ISBN 978-80-7225-465-1.
- KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Z. Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů. 2014. Praha: Auditorium. 233 s. ISBN 978-80-87284-44-5.
- KOKOŠKOVÁ, V. 2006. Unikátní encyklopedie na pokračování: Edice památky. Přeštice. Plzeň: Fraus. ISBN 80-7238-484-8.
- KOLEKTIV AUTORŮ. 2008. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 455 s. ISBN 9788073800864.
- KRBOVÁ, J. 2017. Moderní management ve veřejné správě: Nové, inovativní a kreativní přístupy v managementu veřejné správy: výzvy a možnosti. Praha: Wolters Kluwer. 144 s. ISBN 978-80-7552-744-8.
- KUKALOVÁ, G., PFEIFEROVÁ, D. 2022. Místní finance v ČR. 3. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita. 155 s. ISBN 978-80-213-3166-2.
- LACINA, K. 2007. Regionální rozvoj a veřejná správa. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 70 s. ISBN: 978808675474.
- LOCHMANNOVÁ, A. 2017. Veřejná správa: základy veřejné správy. Prostějov: Computer Media. 116 str. ISBN 978-80-7402-295-1.
- MATES, P. a kol. 2001. Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. Praha: Prospektrum. 200 s. ISBN 80-7175-100-6.
- MAZNÝ, P., HAUNEROVÁ, E., VOGELTANZ, J. 2022. Západní Čechy. Starý most s. r. o., Plzeň. 160 s. ISBN 978-80-7640-029-0.
- PAVLÍK, M. a kol. 2014. Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti. Praha: Grada, 160 s. ISBN 978-80-247-5256-3.
- PAVLÍK, M. a kol. 2020. Moderní veřejná správa: Zvyšování kvality veřejné správy, dobrá praxe a trendy. Praha: Wolters Kluwer. 164 stran. ISBN 978-80-7598-048-9.
- PEKOVÁ, J., JETRMAR, M., TOTH, P. 2019. Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer. 783 str. ISBN 9788075982094.
- PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. 2012. Veřejný sektor – řízení a financování. Praha: Wolters Kluwer ČR. 488 s. ISBN 978-80-7357-936-4.
- POMAHAČ, R. a kol. 2013. Veřejná správa. Praha: C. H. Beck. 315 s. ISBN: 978-80-7400-447-6.
- SKULOVÁ, S. a kol. 2023. Základy správní vědy 2. doplněné a rozšířené vyd. Brno: Masarykova univerzita. 261 s. ISBN 978-80-280-0244-2.

SPURNÝ, F. 2002. Přeštice. Plzeň: F. S. Publishing. 62 s. ISBN 80-903038-2-X.

STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. 2009. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

TOMŠÍK, K. 2022. Evropská integrace a environmentální ekonomika. 12. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita. 124 s. ISBN 978-80-213-3220-1.

TOTH, P. a kol. 2014. Ekonomické aktivity obcí a měst. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 127 s. ISBN 978-80-7380-491-6.

TOUŠEK, V. a kol. 2008. Ekonomická a sociální geografie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4.

VOTRUBEC, C. 1980. Lidská sídla, jejich typy a rozmístění ve světě. Praha: Academia. 393 s. ISBN 21-016-80.

WOKOUN, R. a kol. 2008. Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde. 475 str. ISBN 978-80-7201-699-0.

WOKOUN, R. a kol. 2011. Základy regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 474 str. ISBN 9788073803049.

Internetové zdroje

Český statistický úřad. 2015. Historický lexikon obcí České republiky – 1869 – 2011 [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/iii-pocet-obyvatel-a-domu-podle-kraju-okresu-obci-a-casti-obci-v-letech-1869-2011_2015

Český statistický úřad. 2023a. Veřejná databáze. Vybrané statistické údaje za obec [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=RSO06&z=T&f=TABULKA&katalog=30829&c=v357~3_RP2022&u=v51_VUZEMI_43_558249

Český statistický úřad. 2023b. SO ORP Přeštice. Administrativní rozdělení SO ORP [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11252/17888641/ORP3210.png/d9caab5f-2436-411f-a2b5-a12556928e2f?version=1.3&t=1688980129191>

Český statistický úřad. 2023c. Veřejná databáze. Základní údaje podle obcí vybraného SO ORP [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD21043-OB-OR&z=T&f=TABULKA&skupId=4690&katalog=33475&pvo=SLD21043-OB-OR&pvokc=65&pvoch=3210#w=>

Český statistický úřad. 2023d. Databáze demografických údajů za obce ČR [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-obce-cr>

Český statistický úřad. 2023e. Města a obce [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xp/mesta_a_obce

Český statistický úřad. 2023f. Veřejná databáze. Věkové složení obyvatel - základní věkové skupiny (časová řada) [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=33156&pvo=DEM02&str=v75&u=v75_VUZEMI_43_558249

Český statistický úřad. 2023g. Veřejná databáze. Průměrný věk a index stáří (časová řada) [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=33156&pvo=DEMD014&str=v852&u=v852_VUZEMI_43_558249

Český statistický úřad. 2023h. Veřejná databáze. Vlastní výběr [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>

Český statistický úřad. 2023ch. Veřejná databáze. Vše o území. SLDB porovnání v čase (přepočten na územní strukturu 2021) [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=34175&u=VUZEMI_43_558249#w=

Český statistický úřad. 2023i. Veřejná databáze. Vše o území. SLDB 2011 [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=VUZEMI_43_558249#

Český statistický úřad. 2023j. Veřejná databáze. Vše o území. SLDB 2021 [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=34055&u=VUZEMI_43_558249#

Český statistický úřad. 2023k. Veřejná databáze. Vybrané údaje za obec [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=VUZEMI_43_558249#w=

Český statistický úřad. 2023l. Obce Plzeňského kraje – 2022. Vývoj počtu ekonomických subjektů [online]. [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/188750236/32130723t5.pdf/5e1f3f03-9399-437a-a181-3a72bbefc417?version=1.5>

Český statistický úřad. 2023m. Veřejná databáze. Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců v obcích vybraného SO ORP [online]. [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORG03orpob-R&z=T&f=TABULKA&skupId=3791&katalog=33695&pvo=ORG03orpob-R&pvokc=65&pvoch=3210&str=v94&c=v3~2_RP2022MP12DP31

Český statistický úřad. 2023n. Veřejná databáze. Zaměstnaní a žáci a studenti podle místa pracoviště/školy, pohlaví a podle obcí vybraného SO ORP [online]. [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD21083-OB-OR&z=T&f=TABULKA&skupId=5232&katalog=34215&pvo=SLD21083-OB-OR&pvokc=65&pvoch=3210&v=v159_null_null_null

Český statistický úřad. 2024a. SO ORP Přeštice. Charakteristika SO ORP Přeštice [online]. [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11252/17888641/prestice.pdf/f570c2cf-ced0-4ce1-b965-b0edda9ac1d3?version=1.17>

Český statistický úřad. 2024b. SO ORP Přeštice. Okres Plzeň-jih. Charakteristika okresu Plzeň-jih [online]. [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11252/17841013/charakteristika_plzen_jih.pdf/07ae4da2-d5dd-47ca-abe9-1af0236dced1?version=1.16

Diecéze plzeňská. 2023. Obnova kostela Nanebevzetí Panny Marie v Přešticích [online]. [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: <https://www.bip.cz/cs/obnova-kostela-nanebevzeti-panny-marie-v-presticich>

Dům historie Přešticka. 2024. Expozice [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.dumhistorie.cz/navstevnik/expozice/>

ESKELINEN, H., et al. 2002. Competitiveness, Localised Learning and Regional Development: Specialization and Prosperity in Small Open Economies [online]. Taylor and Francis [cit. 2023-09-25]. ProQuest Ebook Central. Dostupné z: <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=169634>

Euroactiv.cz. 2003. Euroregiony [online]. [cit. 2023-09-25]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/evropske-fondy/opinion/euroregiony/>

Euroskop.cz. 2021. Regionální politika [online]. [cit. 2023-09-25]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/ja-a-eu/fondy/regionalni-politika/>

IAC. 2023. Výrobní závody v Přešticích [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://praceprestice.cz/>

IDOS.cz. 2024. [online]. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://idos.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/>

KUČERA, Z. 2007. Sídlo a obec: Základní pojmy geografie osídlení a jejich vzájemný vztah. Geografie [online]. roč. 112, č. 1. [cit. 2023-09-25]. Dostupné z: https://geografie.cz/media/pdf/geo_2007112010084.pdf

Mapy.cz. 2023. [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=13.3689000&y=49.7705000&z=11>

- Mas Aktivios. 2023. [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.mas-aktivios.cz/>
- Mateřská škola Přeštice Dukelská. 2021. Naše školka [online]. [cit. 2024-01-20]. Dostupné z: <https://www.msprestice.cz/o-skolce/nase-skolka>
- Mateřská škola Přeštice – Gagarinova. 2024. O školce [online]. [cit. 2024-01-20]. Dostupné z: <https://www.skolkaprestice.cz/?strana=o-skolce&podstrana=nase-skolka>
- Město Přeštice. 2023a. Znak a vlajka [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.prestice-mesto.cz/mesto/o-meste/znak-a-vlajka/>
- Město Přeštice. 2023b. Historie města [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.prestice-mesto.cz/mesto/o-meste/historie-mesta/>
- Město Přeštice. 2023c. Partnerská města [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.prestice-mesto.cz/mesto/o-meste/partnerska-mesta/>
- Město Přeštice. 2023d. Odbor školství, vnitřních věcí a památkové péče [online]. [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: <https://www.prestice-mesto.cz/mestsky-urad/struktura-uradu/odborny-a-oddeleni/odbor-skolstvi-vnitrnich-veci-a-pamatkove-pece/>
- Město Přeštice. 2023e. Senior Taxi Přeštice [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.prestice-mesto.cz/mesto/senior-taxi-prestice/>
- Město Přeštice. 2023f. Národní kulturní památka [online]. [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: <https://www.prestice-mesto.cz/mesto/o-meste/narodni-kulturni-pamatka/>
- Město Přeštice. 2023g. Městská policie [online]. [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: <https://www.prestice-mesto.cz/organizace-mesta/mestska-policie/>
- Mikroregion Přešticko. 2023. [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.presticko.cz/>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí. 2023. Statistiky. Statistiky o trhu práce. [online]. [cit. 2023-12-30]. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz/web/data/statistiky#statistiky-o-trhu-prace>
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2023a. Abeceda fondů EU 2021-2027 [online]. 2. aktualizované vyd. [cit. 2023-09-25]. Dostupné z: <https://www.dotaceu.cz/getmedia/66a86ef9-b3e6-4bbf-a95b-954d272c6204/abeceda-2023-2-vydani-online.pdf.aspx>
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2023b. V oblasti regionální politiky [online]. [cit. 2023-09-25]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/informace,-aktuality,-seminare,-pracovni-skupiny/psur/udrzitelny-rozvoj-a-mmr/v-oblasti-regionalni-politiky>
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2023c. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ [online]. [cit. 2023-09-25]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>

Ministerstvo vnitra České republiky. 2023. Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině – archiv [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistika-v-souvislosti-s-valkou-na-ukrajine-archiv.aspx>

MŠMT. 2024. Rejstřík škol a školských zařízení [online]. [cit. 2024-01-20]. Dostupné z: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/>

Na Chmelnicích – obytná zóna Přeštice. 2022. [online]. [cit. 2024-01-24]. Dostupné z: <https://www.nachmelnicich.cz/o-projektu/>

Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb. 2024. Pro veřejnost [online]. [cit. 2024-01-20]. Dostupné z: <https://nrpzs.uzis.cz/index.php?q=p%C5%99e%C5%A1tice&Submit=Vyhledat&kraj=&okres=&obec=&ulice=&obvod=&obor=&forma=&druh=¢rum=&pg=vyhledavani-poskytovatele--pro-verejnost&token=dde08f66ddd305e59f8aacbfa342cce1aba3badb4b48d0e0e900f78b400e9ffc>

Národní památkový ústav. 2015. Památkový katalog. Městský dům [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatolog.cz/mestsky-dum-18079167>

Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z. s. 2023. Co jsou MAS [online]. [cit. 2023-09-25]. Dostupné z: <https://www.nsmascr.cz/o-spolku/co-jsou-mas/>

Plán rozvoje sportu v Přešticích. 2020. Rozpohybujme Přeštice [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: https://www.prestice-mesto.cz/modules/file_storage/download.php?file=42b505e5%7C2008&inline=1

Pocitová mapa Přeštice. 2023. [online]. [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: <https://pocitovamapa.nszm.cz/prestice-2023/nahled>

Popis realizace poskytování sociální služby. 2023. Město Přeštice [online]. [cit. 2024-01-20]. Dostupné z: https://www.prestice-mesto.cz/e_download.php?file=data/editor/131cs_5.pdf&original=Popis%20REALIZACE%20poskytov%C3%A1n%C3%AD%20soc.sl.%20%20K%C3%9A%20PK%207-2023.pdf

Ředitelství silnic a dálnic ČR. 2022a. Celostátní sčítání dopravy 2020. Intenzita dopravy Plzeňský kraj [online]. [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: https://scitani.rsd.cz/CSD_2020/pages/results/section/default.aspx?!=Plze%C5%88sk%C3%BD%20kraj

Ředitelství silnic a dálnic ČR. 2022b. Výsledky sčítání dopravy na dálniční a silniční síti ČR v roce 2020. Přeštice [online]. [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: https://scitani.rsd.cz/CSD_2020/content/doc/32-10.jpg?v=2020

Ředitelství silnic a dálnic ČR. 2023. Silnice I/27. Přeštice – obchvat. [online] [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: https://kraje.rsd.cz/plzensky/wp-content/uploads/sites/12/2023/02/infoletak_s27-prestice-obchvat-02-2023.pdf

Strategický dokument prevence kriminality města Přeštice pro období let 2024–2030. 2023 [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: https://www.prestice-mesto.cz/modules/file_storage/download.php?file=a091e16a%7C2395&inline=1

Strategický plán rozvoje města Přeštice. 2006. [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.prestice-mesto.cz/mesto/rozvojove-plany-a-projekty/strategicky-plan-2006/>

Strategický rozvojový plán města Přeštice 2018 – 2024. 2017. [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: https://www.prestice-mesto.cz/modules/file_storage/download.php?file=dc380919%7C1523&inline=1

Šumava.cz. 1996–2024. Přeštická prasata – Jaroslav Podmol, Přeštice [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.sumava.cz/rozcestnik/kultura-a-pamatky/sochy/presticka-prasata-jaroslav-podmol-prestice/>

Územní plán Přeštice. 2016. [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: https://www.prestice-mesto.cz/e_download.php?file=data/editor/109cs_1.pdf&original=Prestice_UP_Textova_cast.pdf

Základní škola Josefa Hlávky. 2010. Historie přeštického školství [online]. [cit. 2024-01-20]. Dostupné z: <https://zsprestice.cz/index.php?id=historie>

Zákony pro lidi. 2023. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) [online]. [cit. 2023-09-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

ZUŠ Přeštice. 2024. O naší škole [online]. [cit. 2024-01-20]. Dostupné z: <https://www.zusprestice.cz/informace/o-nasi-skole>

8 Seznam obrázků, tabulek a grafů

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Postup strategického plánování	41
Obrázek 2 Mapa Plzeňského kraje s městem Přeštice	43
Obrázek 3 Znak a vlajka města Přeštice	44
Obrázek 4 MAS Aktivios.....	46
Obrázek 5 Mapa SO ORP Přeštice	47
Obrázek 6 Intenzita dopravy na vybraných úsecích silnic ve městě Přeštice podle Sčítání dopravy v roce 2020.....	64

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Příklady kompetencí obce.....	26
Tabulka 2 Hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje a regionální politiky	39
Tabulka 3 Rozdíl mezi strategickým a územním plánováním	40
Tabulka 4 Struktura obyvatel podle pohlaví a věkových kategorií ve městě Přeštice k 31. 12. 2022.....	53
Tabulka 5 Průměrný věk obyvatel města Přeštice mezi lety 2010–2022	55
Tabulka 6 Porovnání průměrného věku obyvatel města Přeštice v roce 2022 s městy SO ORP v Plzeňském kraji	56
Tabulka 7 Struktura obyvatel podle národnosti ve městě Přeštice v letech SLDB.....	57
Tabulka 8 Domovní fond ve městě Přeštice v letech SLDB 2011 a 2021	60
Tabulka 9 Bytový fond ve městě Přeštice v letech SLDB 2011 a 2021	61
Tabulka 10 Silniční síť ve městě Přeštice	63
Tabulka 11 Přehled intenzity dopravy na vybraných úsecích silnic ve městě v roce 2020.	63
Tabulka 12 Počet přímých autobusových spojů z města Přeštice do vybraných měst/obcí	65
Tabulka 13 Školská zařízení ve městě Přeštice pro školní rok 2023/2024.....	68
Tabulka 14 Kapacita a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení ve městě Přeštice mezi lety 2020–2022	75
Tabulka 15 Kriminalita (přečiny a zločiny) na území města Přeštice v letech 2016–2022.	78
Tabulka 16 Druhy přestupků na území města Přeštice v letech 2016–2022	78

Tabulka 17 Srovnání podnikatelských subjektů podle právní normy ve městě Přeštice mezi lety 2021–2022	80
Tabulka 18 Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti ve městě Přeštice k 31. 12. 2022	82
Tabulka 19 Ekonomické subjekty se zjištěnou aktivitou podle počtu zaměstnanců ve městě Přeštice k 31. 12. 2022	83
Tabulka 20 Ekonomická aktivita obyvatel města Přeštice podle SLDB 2021	83
Tabulka 21 Místo pracoviště obyvatel města Přeštice podle SLDB 2021	84
Tabulka 22 Podíl nezaměstnaných u jednotlivých územních celků mezi lety 2018–2022 ..	84
Tabulka 23 Vývoj nezaměstnanosti ve městě Přeštice v roce 2022	85
Tabulka 24 Spokojenost respondentů s prostředím ve městě	92
Tabulka 25 Spokojenost respondentů s úrovní uvedených oblastí	93

8.3 Seznam grafů

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel ve městě Přeštice v letech SLDB 1869–2021	48
Graf 2 Vývoj počtu obyvatel ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022	49
Graf 3 Přirozená měna obyvatel ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022	50
Graf 4 Mechanická měna obyvatel ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022	51
Graf 5 Celkový přírůstek obyvatel ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022	51
Graf 6 Sňatečnost a rozvodovost ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022	52
Graf 7 Věková pyramida obyvatel města Přeštice k 31. 12. 2022	53
Graf 8 Složení obyvatel podle věkových skupin ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022 ..	54
Graf 9 Průměrný věk mužů a žen ve městě Přeštice mezi lety 2010–2022	54
Graf 10 Porovnání průměrného věku města Přeštice v roce 2022 s dalšími územními celky	55
Graf 11 Struktura obyvatel podle vzdělání ve městě Přeštice v letech SLDB	56
Graf 12 Počty osob s uděleným pobytoým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině ve městě Přeštice v roce 2022	58
Graf 13 Vývoj počtu domů ve městě Přeštice v letech SLDB 1869–2021	59
Graf 14 Počet dokončených bytů ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022	62
Graf 15 Registrované ekonomické subjekty ve městě Přeštice mezi lety 2013–2022	80
Graf 16 Sektory ekonomiky ve městě Přeštice k 31. 12. 2022	81

Graf 17 Podíl nezaměstnaných za SO ORP v Plzeňském kraji k 31. 12. 2022	85
Graf 18 Složení respondentů dle pohlaví	87
Graf 19 Složení respondentů dle věkového složení	87
Graf 20 Složení respondentů dle dosaženého vzdělání.....	88
Graf 21 Složení respondentů dle ekonomické aktivity	88
Graf 22 Spokojenost respondentů se životem ve městě.....	89
Graf 23 Zájem respondentů o společenské dění ve městě	90
Graf 24 Spokojenost respondentů s vedením města	90
Graf 25 Spokojenost respondentů s dopravní dostupností a obslužností města	91
Graf 26 Co respondentům ve městě nejvíce chybí	94
Graf 27 Kam by dle respondentů měly směřovat investice pro rozvoj města	95

Přílohy

Příloha A Celkový přírůstek obyvatel ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022

Příloha B Plánovaný obchvat města Přeštice

Příloha C Lékaři v Přešticích

Příloha D Chrám Nanebevzetí Panny Marie

Příloha E Pocitová mapa Přeštice (Místo, kde se necítím bezpečně/příjemně)

Příloha F Dotazníkové šetření

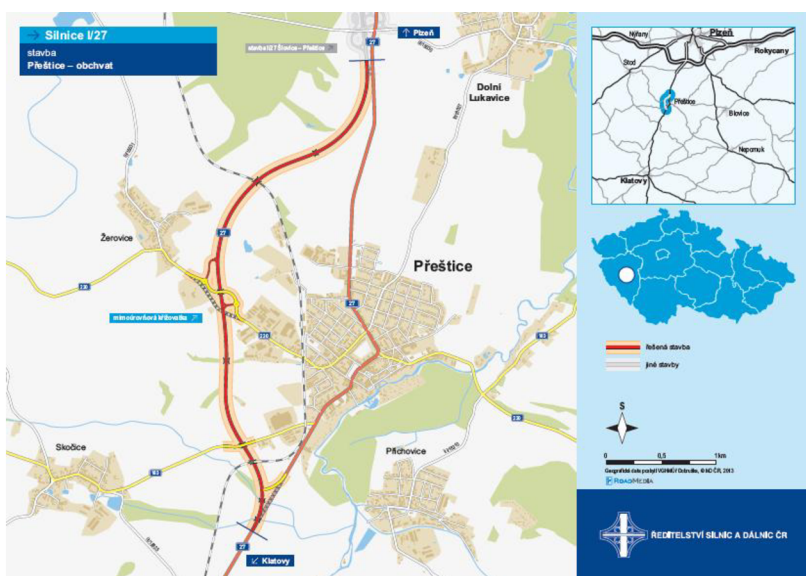
Příloha G Polostandardizovaný rozhovor se starostou města Mgr. Tomášem Chmelíkem

Příloha A Celkový přírůstek obyvatel ve městě Přeštice mezi lety 2000–2022

Roky	Přirozený přírůstek	Migrační přírůstek	Přírůstek celkový
2000	8	-26	-18
2001	-4	-40	-44
2002	-4	-54	-58
2003	-11	4	-7
2004	14	45	59
2005	8	55	63
2006	18	3	21
2007	21	90	111
2008	20	250	270
2009	3	168	171
2010	9	-59	-50
2011	20	-34	-14
2012	5	-3	2
2013	-14	-35	-49
2014	13	-53	-40
2015	-9	-17	-26
2016	-13	20	7
2017	11	-4	7
2018	-1	2	1
2019	11	6	17
2020	-23	-59	-82
2021	-6	27	21
2022	-31	136	105

Zdroj: ČSÚ (2023d)

Příloha B Plánovaný obchvat města Přeštice

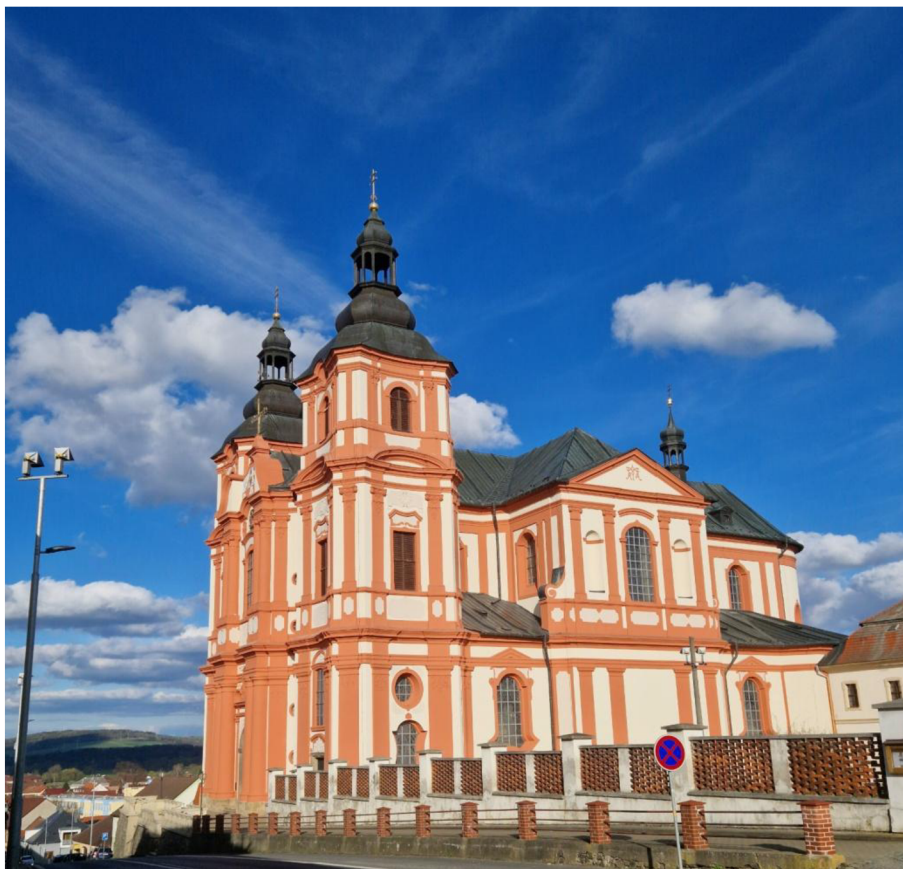
Zdroj: ŘSD ČR (2023)

Příloha C Lékaři v Přešticích

Název	Obor
MUDr. Yvona Zemanová	alergologie a klinická imunologie
MUDr. Jan Kilian	dermatovenerologie
Diakom s.r.o.	endokrinologie a diabetologie
MUDr. Halada s.r.o.	fyzioterapeut, ortopedie a traumatologie pohybového ústrojí
Fyzioterapie Korcová s.r.o.	fyzioterapeut, rehabilitační a fyzikální medicína
Gynekologie Přeštice s.r.o.	gynekologie a porodnictví
MUDr. Hladík VP s.r.o.	chirurgie
Dopravní zdravotnictví a.s., Poliklinika Agel Plzeň	klinická biochemie
EUC Klinika Plzeň s.r.o.	klinická onkologie
MUDr. Milena Burianová	neurologie
MUDr. Tomáš Nathanský	oftalmologie
Dagmar Strejcová	oftalmologie
MUDr. Vladimíra Kadlecová	oftalmologie
J - Orto s.r.o.	ortodontie
MUDr. Josef Žán	ortopedie a traumatologie pohybového ústrojí
MUDr. Karel Naxera	otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku
MUDr. Václava Dubová	pneumologie a ftizeologie
Štěpánka Strejcová	porodní asistentka
Hana Urbánková	porodní asistentka
MUDr. Anna Urbanová	praktické lékařství pro děti a dorost
Ordinace Sluníčko s.r.o.	praktické lékařství pro děti a dorost
Mammocentrum Klatovy s.r.o.	radiologie a zobrazovací metody
Jan Bláha	radiologie a zobrazovací metody
MUDr. Miloslav Košťák	urologie
Advantis Medical s.r.o.	všeobecná sestra
Medi-MZ.PRESTICE s.r.o.	všeobecné praktické lékařství
Meditap s.r.o., praktický lékař pro dospělé	všeobecné praktické lékařství
Praktické lékařství Vlčkovi s.r.o.	všeobecné praktické lékařství
MUDr. Petr Šonka	všeobecné praktické lékařství
Medison s.r.o.	všeobecné praktické lékařství
MUDr. Pavel Škopek	všeobecné praktické lékařství
Interní ambulance Přeštice s.r.o.	vnitřní lékařství
MUDr. Eva Perglerová	zubní lékařství
MDDr. Jindřiška Baxová	zubní lékařství
MDDr. Veronika Brožová	zubní lékařství
MDDr. Dominika Čermáková	zubní lékařství
MUDr. Jana Krňoulová	zubní lékařství

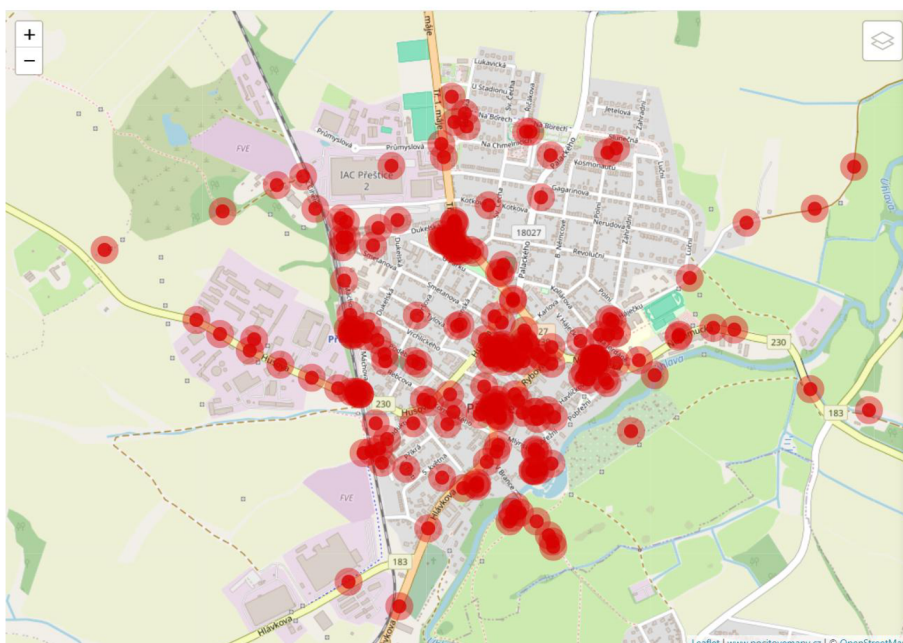
Zdroj: vlastní zpracování dle Národního registru poskytovatelů zdravotních služeb (2024)

Příloha D Chrám Nanebevzetí Panny Marie

Zdroj: vlastní fotografie (2024)

Příloha E Pocitová mapa Přeštice (Místo, kde se necítím bezpečně/příjemně)

Zdroj: Pocitová mapa Přeštice (2023)

Příloha F Dotazníkové šetření

Vážení přátelé,

zabývám se současností Vašeho města Přeštice a ráda bych Vás za tímto účelem požádala o vyplnění krátkého anonymního dotazníku, který zjišťuje, jaká je Vaše spokojenost nebo nespokojenost se situací ve městě. Zjištěné výsledky budou součástí mé diplomové práce na téma Analýza sociálního a ekonomického rozvoje města Přeštice.

Předem děkuji za ochotu a Váš čas

Terezie Nádeníková

1. Jste:

- a) žena
- b) muž

2. Jaký je Váš věk?

- a) do 18 let
- b) 19–30 let
- c) 31–50 let
- d) 51–64 let
- e) 65 a více let

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
- b) střední bez maturity
- c) střední s maturitou
- d) vysokoškolské

4. Jste:

- a) zaměstnanec
- b) OSVČ/podnikatel
- c) nezaměstnaný
- d) důchodce

e) na mateřské/rodičovské dovolené

f) student

5. Jak jste spokojen/a se životem ve městě?

a) velmi spokojen/a

b) spíše spokojen/a

c) spíše nespokojen/a

d) velmi nespokojen/a

6. Zajímáte se o společenské dění ve městě?

a) ano

b) ne

7. Jak jste spokojen/a s vedením města?

a) velmi spokojen/a

b) spíše spokojen/a

c) spíše nespokojen/a

d) velmi nespokojen/a

8. Jak jste spokojen/a s dopravní dostupností a obslužností (počet autobusových a vlakových spojů) města?

a) velmi spokojen/a

b) spíše spokojen/a

c) spíše nespokojen/a

d) velmi nespokojen/a

9. Jak jste spokojen/a s prostředím ve městě?

	Velmi spokojen/a (1)	Spíše spokojen/a (2)	Spíše nespokojen/a (3)	Velmi nespokojen/a (4)
Celkový vzhled města				
Kvalita a množství zeleně				
Péče o veřejná prostranství				
Péče o památky				
Stav místních komunikací				
Počet parkovacích míst				
Počet laviček				
Bezpečnost				
Čistota				
Intenzita dopravy				

10. Jak jste spokojen/a s úrovní níže uvedených oblastí?

	Velmi spokojen/a (1)	Spíše spokojen/a (2)	Spíše nespokojen/a (3)	Velmi nespokojen/a (4)
Bydlení				
Pracovní příležitosti				
Školní zařízení				
Zdravotní péče				
Sociální péče				
Obchody				
Restaurace a jiná stravovací zařízení				
Možnosti pro trávení volného času				
Kulturní a společenské akce				
Sportovní zázemí				

11. Co Vám ve městě nejvíce chybí? (Vyberte max. 3 odpovědi)

- a) dostupné bydlení
- b) více pracovních příležitostí
- c) větší nákupní centrum
- d) větší nabídka služeb
- e) nemocniční zařízení
- f) zařízení péče o seniory
- g) bazén, koupaliště
- h) cyklostezky
- i) více sportovních zařízení

- j) více možností pro trávení volného času
- k) více zeleně
- l) dopravní obchvat města
- m) jiné

12. Kam by měly směřovat investice pro rozvoj města? (Vyberte max. 3 odpovědi)

- a) tvorba nových pracovních míst
- b) bytová výstavba
- c) zdravotnické a sociální služby
- d) místní komunikace
- e) bezpečnost města
- d) místní komunikace
- e) bezpečnost města
- f) veřejná prostranství
- g) cyklostezky
- h) sportovní zařízení
- i) parkovací místa
- j) jiné

13. Co by se mělo, podle Vašeho názoru, ve městě zlepšit?

.....

Příloha G Polostandardizovaný rozhovor se starostou města Mgr. Tomášem Chmelíkem

1. Pane starosto, z Vašeho pohledu, jaké jsou silné stránky města Přeštice? Naopak jaké jsou slabé stránky města?

Silné stránky:

- dostupnost zdrojů – dostatek vody z podzemních vrtů pro další její úpravu na vodu pitnou, vhodné lokality na umístění nových vrtů; využívání dodávek tepla z kogeneračních jednotek spol. Bioenergie Úslava;
- významné kulturní památky a významní rodáci, udržování tradic a povědomí o historii města v DHP, dlouhodobě udržovaná spolková tradice, turisticky zajímavé okolí města;
- služebna Policie ČR a pracoviště HZS v místě, dobrá spolupráce složek IZS a městské policie, funkční městský dohledový kamerový systém;
- dobrá dopravní dostupnost města – železniční trať, autobusová doprava, blízkost regionálního centra Plzně;
- široká dostupnost lékařských služeb vč. záchranné služby a rehabilitačního zařízení v místě, dostupnost terénní a ambulantní pečovatelské služby;
- bohatá nabídka kulturních akcí, pestrost nabízených sportovních odvětví, silné a aktivní sportovní organizace.

Slabé stránky:

- omezená kapacita ČOV, špatný technický stav infrastruktury a budov ve vlastnictví města, nejednotnost a zanedbanost městského mobiliáře, nevyhovující stav a kapacita a dispoziční řešení budov pro kulturní účely, nedokončené bezbariérové přístupy do veřejných budov;
- nekoncepčnost výsadby zeleně, nízká kvalita údržby zeleně i úklidu města včetně zimní údržby;
- nedostatek ubytovacích zařízení;
- problematický stav krajiny – regulace vodních toků, nevhodné zemědělské hospodaření a nedostatek vody v krajině;

- chybějící dopravní opatření – obchvat města, nedostatek vhodných parkovacích míst, zejména v centru města a u památek, absence cyklostezek (ve městě i pro spojení místních částí s městem a mezi sebou navzájem);
- absence zařízení a služeb – startovací byty pro mladé rodiny, jesle, bazén nebo koupaliště, sportovní hala, kulturní sál, vycházkové trasy do okolí města po bezpečných cestách.

2. Městem vede důležitá silnice I/27, která představuje intenzivní dopravní zátěž, po jejím přeložení na obchvat dojde ke zklidnění dopravy ve městě. Plánujete v souvislosti s tím nějaké změny v centru města?

Odklonění hlavního silničního tahu z centra města představuje prostor pro celou řadu opatření a úprav, které dosud nebyly z důvodu vedení a ochranných pásem komunikace I. třídy možné. Nabízí se úpravy na hlavním silničním tahu na Tř. 1. máje, Rybově ulici a Hlávkově ulici, které jsou v současné době šířkově velmi velkorysé a je zde po zklidnění možnost budoucího doplnění zeleně, cyklopruhů či parkovacích míst. Zároveň se dlouhodobě v kontextu dokončení obchvatu vyčkává s revitalizací parku Kosmonautů, který se po odklonění dopravy stane klidovou zónou, a pak samozřejmě komplexní revitalizace náměstí, na kterou dozajista plánujeme architektonickou soutěž.

3. Z provedené analýzy struktury obyvatel vyplynulo, že se zvyšuje průměrný věk občanů ve městě. V souvislosti s tím bude postupně docházet k nárůstu počtu seniorů, kteří budou potřebovat ve stáří sociální péči. Počítáte v Přešticích s výstavbou domu pro seniory?

Město Přeštice zřizuje organizační složku Pečovatelská služba Přeštice, která poskytuje terénní sociální služby v regionu ORP Přeštice. Vizí vedoucí pečovatelské služby je tyto služby postupně ve vazbě na personální kapacity rozšiřovat (např. na víkendy, či noční služby). Terénní sociální služby v Přešticích poskytují i soukromé společnosti. Jako doplňkové zařízení pak v Přešticích funguje denní stacionář Kristián poskytující ambulantní sociální služby (tj. spojené s docházkou) především seniorům a zdravotně postiženým z Přeštic a okolí. V současné době není záměrem města vybudovat pobytové zařízení sociálních služeb a to zejména z důvodu provozních (není výhled zařazení do krajské sítě sociálních služeb, bez čehož zařízení není možné smysluplně a udržitelně provozovat) i personálních (absence zdravotnického personálu). Město připravuje projekt

rekonstrukce stávajícího areálu zázemí pečovatelské služby v Máchově ulici, kde by mělo vzniknout přibližně 14 nových bytů pro seniory a nové moderní zázemí pečovatelské služby.

4. Jaký je Váš názor na rozvoj cestovního ruchu? Má město nějaké plány do budoucnosti v této oblasti?

Po vybudování obchvatu města budou aktivity směřující k podpoře cestovního ruchu a lákání turistů a návštěvníků do města klíčové. Město Přeštice v současné době není součástí žádné destinační agentury, což považuji za nešťastné. Bohužel jižní Plzeňsko je na mapě destinačních agentur bílé místo a nedaří se domluvit v tomto ohledu spolupráci s městem Plzeň, které tvoří vzhledem k dopravní dostupnosti pro jižní Plzeňsko přirozené zázemí. Město Přeštice má v rámci turismu a cestovního ruchu možnost nabídnout dva základní prvky. Prvním je národní kulturní památka chrámu Nanebevzetí Panny Marie, který prošel v letech 2022–2023 rozsáhlou rekonstrukcí. V tomto kontextu připravuje město architektonickou soutěž na revitalizaci přilehlého brownfieldu bývalého zemědělského družstva Kbel, kde by mělo vzniknout mimo jiné zázemí pro turisty a návštěvníky uvedené památky doplněné o kavárnu, malou letní scénu a klidová pobytová prostranství. Druhým prvkem, se kterým město zatím dostatečně nepochybně nepracuje, je zde vyšlechtěné plemeno přeštického černostrakatého vepře, který na poli české gastronomie získává stále významnější místo. V tomto kontextu bychom rádi v budově Hlávkova 22 připravili expozici věnovanou tomuto plemeni doplněnou o řeznický krámk, které zde historicky byl, kde by bylo možné nakoupit nejen pochoutky z tohoto plemene, ale i další regionální potraviny. Ve městě výborně funguje městské muzeum Dům historie Přešticka a velmi dobře se dá pracovat s odkazem významných rodáků – stavitele a mecenáš Josefa Hlávk, který má v Přešticích svůj rodný dům a hrobku a v nedalekých Lužanech zámek a taktéž hudebního skladatele Jakuba Jana Ryby, autora České mše vánoční.

5. V okolí Přeštic se nachází malebná krajina vhodná pro vybudování bezpečných cyklostezek a stezek pro pěší? Bude město usilovat o jejich realizaci?

Toto je prioritou. Z Přeštic existuje jen velmi málo peších a cyklo vycházkových tras do krajiny a je to téma, které výrazně rezonuje ve všech průzkumech mezi občany. V současné době město připravuje dva úseky nadnárodní cyklotrasy č. 38, které bude kopírovat koryto řeky Úhlavy. Stejně tak připravujeme cyklostezku do místní části Skočice

a cyklostezku, která propojí město s cyklokrosovým areálem s pumptrackem na PRIORu a dále se napojí na vycházkové trasy v obecním lese na vrcholu Střížov. Pracuje se též na lávce přes řeku Úhlavu, která pro pěší zpřístupní kostelík na Vícově, který je dosud přístupný pouze po silnici. Stejně tak se pracuje na prostupnosti intravilánu města – zahrnutí cyklostezek a cyklopruhů do rekonstrukcí významných ulic jako je Nepomucká či Husova.

6. V plánech města je několik investičních projektů (např. výstavba multifunkční sportovní haly, bazénu, společenského sálu, revitalizace bývalého ZD Kbel). Jaký projekt je v současnosti pro město prioritou?

Z uvedených projektů je v současné době prioritní revitalizace brownfieldu areálu ZD Kbel, který bezprostředně navazuje na areál národní kulturní památky chrámu Nanebevzetí Panny Marie a řešení kapacitního společenského sálu patrně přístavbou stávající budovy Kulturního a komunitního centra. Jeho absence a nemožnost pořádat v Přešticích celou řadu kulturních akcí, které se musejí konat v okolních obcích ve větších sálech (např. taneční kurzy, plesy atp.) je velmi problematická.

7. Přijetí městského architekta je dobrým směrem k zatraktivnění města, nehrozí však realizací nových projektů městu zadlužení?

Smyslem zřízení pozice městského architekta je zejména hledisko odborné. Politická reprezentace, volení zastupitelé jsou především manažeři, činí rozhodnutí a nesou za ně politickou zodpovědnost. Není však možné obsáhnout celou širokou škálu oblastí, o kterých je nutné rozhodovat. Zřízení pozice vytváří předpoklad pro to, aby politici nerozhodovali bez odborných informací a odborných znalostí v oblastech urbanismu, architektury, územním plánování atp. Činnost městského architekta nemá vazbu na zadlužování města.

8. Pro rozvoj města je důležité, aby mladí lidé neodcházeli z města a po studiu se vraceli. Má město v plánu výstavbu bytů pro mladé lidi a rodiny s dětmi?

Pro dostupné nájemní startovací byty, které by mělo sloužit právě pro uvedenou cílovou skupinu, v současné době město připravuje dva projekty. Prvním z nich je rekonstrukce (demolice stávající a výstavba nové budovy) obytné budovy na místě bývalých kasáren v Nepomucké ulici, kde je plánováno 11 nových bytových jednotek. Další projekt, na jehož

přípravě plánujeme zahájit práce v roce 2025, je bytový dům ve vnitrobloku za městským objektem č. p. 287 v Rybově ulici.

9. Co je podle Vašeho názoru příležitostí pro rozvoj města v budoucnosti a co by mohlo být problémem?

Příležitostí je naplno těžit s výhod svojí polohy a struktury sídla – být nadále malým městem příjemným pro bydlení, s dostupnými základními službami těžícím s výborného napojení na regionální centrum Plzeň. Využít zklidnění ve městě po vybudování obchvatu k postupné revitalizaci veřejných prostranství a související infrastruktury. Jako problémy lze uvést klimatické jevy (např. vysoké teploty a sucho), zvyšující se věk lékařů a jejich postupný odchod do důchodu či demografický vývoj (stárnutí obyvatelstva). Taktéž se bude muset město vypořádat s negativními vlivy plynoucími z vybudování obchvatu tak, aby město bylo nadále živé.